

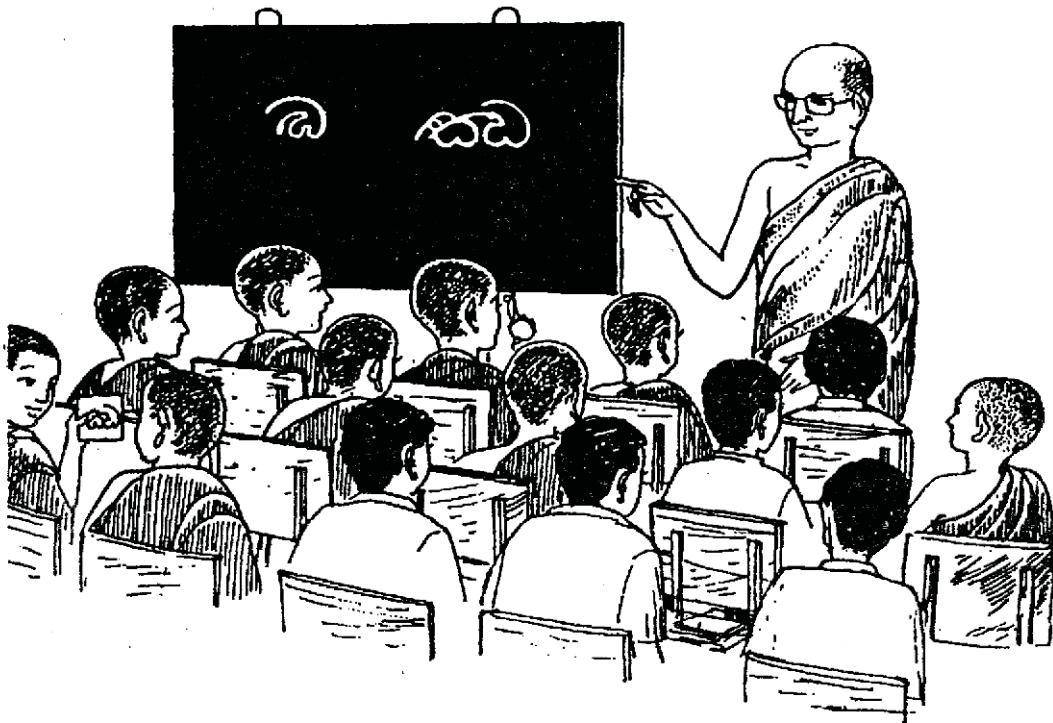
1. පාඨම අක්ෂර මාලාව

1. 1 අක්කර

ආවර්යො අක්කරං ලිඛති. සිය්‍යා නං වාචෙති. නං දිස්වා ආනන්දෙ නන්දං ආමන්තෙයි. සමම, නන්ද, එහි. අහමපි අක්කරං ලිඛාමි. නං නං වාචෙති ඉති. එවං වත්වා යො කධි කාරං ලිඛිත්වා පස්‍යා සමම, මයා අක්කරං ලිඛිතං. නං වාචෙති නන්දං ආහ. නන්දෙ නං වාචෙතුං වායමිත්වා අනුස්‍යාතං පච්චෙදෙයි. අප් නන්දෙ කෙධාති නං වාචෙයි. අප් නන්දෙපි ආනන්දං ආහ. සමම අහමපි අක්කරං ලිඛාමි. සචෙ සමන්තොයි නමපි නං වාචෙති. සාධු සමම ලිඛාහිති. නන්දෙ ඛ ඉති ලිඛිත්වා වාචෙති ආහ. යො පසිත්වා නාහං සමම සංජානාමි ඊදිසං අක්කරන්ති ආහ. අප් නන්දෙ ඛෙඛාති නං වාචෙත්වා අත්තන්තො ඡෙකත්තං දෙසෙයි.

ආවර්යො ආහ. අක්කරො ද්විති ආකාරෙහි පඤ්ඤායති. අක්කරෙ ලිඛිතෙ කිර රූපාකාරො දිස්වති. තස්මිං වාචෙත්තෙ සඤ්ඤා සුයත්, ඉති.

විවිධාස්‍ය කිර භාසාස්‍ය අක්කරා විවිධස්‍යමාණා භොන්ති. පාලියං කිර එකවත්තාලිය අක්කරා සන්ති. කෙච් ආවර්යා ති වත්තාලියං ඉතිපි වදන්ති.

1. 2 අභ්‍යාසය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

1. කො අකුරු ලිවෙයි ?
2. කෙ. තං වාචෙනි ?
3. කො අකුරු ලිවෙන? ආවරියං පසයති ?
4. ආනඤ්ඤ කං ආමනෙති ?
5. සමම නඤ්ඤ එතීති කො ආන ?
6. ආනඤ්ඤ කො නාම අකුරො ලිවිණො ?
7. කො තං අකුරු වාචෙතං වායමි ?
8. කො අනුයාහං පච්චෙදෙයි ?
9. සබ්බ ඛිකාරො ඉති වොහරියමානො අකුරො කෙන ලිවිණො ?
10. කො සබ්බ ඛි කාරං න සංජානාති ?
11. අකුරු කති ආකාරා හොනති ?
12. ලෙඛනවොහාරෙ අකුරො කිදිසො හවති ?
13. පාලියං කති අකුරා හොනති ?
14. ජානාසි නුඛො නං පාලිවකාරො ?
15. විවිධාසු කිර හාසාසු අකුරා සමප්පමාණා හොනති උග්‍ර විසමප්පමාණා ?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍යවල හිස්තැන් පුරවා සිංහලයට නගන්න.

1. අකුරු ලිවෙයි.
2. සියයා අකුරු
3. අනමපි ලිවෙයි.
4. මයා අකුරු
5. අනං ඊදිසං න සංජානාමි.
6. අකුරො ආකාරෙහි පඤ්ඤායති.
7. පාලියං එකවකාරාලිය හොනති.
8. විවිධාසු කිර හාසාසු අකුරා හොනති.
9. පාලියං කෙතියංසති හොනති.
10. යො වායමිනො පච්චෙදෙයි.

(ඉ) වාක්‍යයක ව. වා. අපි යන නිපාත යෙදීමෙන් සමුච්චාර්ථය, විකල්පාර්ථය, අවධාරණාර්ථය යන අර්ථ ගැන්විය හැකිය.

උදාහරණ :- අහං ගච්ඡාමි - මම යමි.
 අහං ච ගච්ඡාමි - මම ද යමි. සමුච්චාර්ථය
 අහං වා ගච්ඡාමි - මම හෝ යමි. විකල්පාර්ථය
 අහං අපි ගච්ඡාමි - මමත් යමි. අවධාරණාර්ථය

ඉහත උදාහරණවල දක්වෙන අයුරින් ඉරි ඇදී පදවලට පසුව ව. වා. අපි නිපාත යොදමින් පහත සඳහන් වාක්‍ය නැවත ලියා සිංහලයට නගන්න.

1. ආවරියො අකුරු ලිවෙයි.
2. නං තං අකුරු වාචෙති.
3. පඤ්ඤො පදිපං දෙති.
4. රාජා පුත්තයා රජං දෙති.
5. උදබිඤ්ඤ නිපාතෙන උදකුමො පුරති.
6. ධාරානිපාතෙන සාගරො පුරති.
7. කයාකො රුක්ඛං ඡිද්ධෙති.
8. වානරො දැක්කමා පනති.
9. යො තං වාචෙතං වායමති.
10. ලොකෙ සතුණා වසති.

(ඊ) සමුච්චාර්ථවත් 'ව' නිපාතයෙන් උක්තපද කීපයක් එක් වූ විට ඒ උක්ත පද සඳහා යෙදෙන ආබ්‍යාස පදය බහු වචනයෙන් සිටී.

උදහරණ : කාකො ව උලුකො ව රුකෙබ වයනති. ඒ අනුව පහත වාක්‍යවලට උචිත ආඛ්‍යාතපද යොදන්න.

1. ආවරියො ව සිසො ව සාලාය
2. පුරො ව අසුරො ව නාගො ව බුඬං
3. අසො ව ගොනො ව මගෙහ
4. අකාරො ව ආකාරො ව සවණ්ණා නාම
5. රුකෙබා ව එලං ව

(උ) 1 වැනි පාඨමෙහි 1.1 අක්කරා යන ඡේදය සිංහලයට නගන්න.

1.3 ව්‍යාකරණ

1.3.1. අක්කර

භාෂාවක කථා ව්‍යවහාරයේ දී භාවිතා වන කේවල ශබ්දත් ලිවීමේ දී එකී කේවල ශබ්ද නිරූපනය කරන සලකුණුත් අකුරු නමින් හැඳින්වේ.

අ, ක්, ඩ, ආ, ර(අ).
ආදිය අකුරුයි.

1.3.2. අක්කර මාලාව

භාෂාවේ භාවිත වන එකී සියලු අකුරු අනුපිළිවෙළකට ගොනු වූ කල ඒ වර්ණමාලාව හෙවත් අක්කරමාලාව නමින් හැඳින්වේ.

අ	ආ	ඉ	ඊ	උ	ඌ	ඵ	ඹ
ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ	ඟ	ච	ඡ
ව	ඪ	ජ	ඣ	ඤ			
ට	ඨ	ඬ	ත	ඡ			
ත	ථ	ද	ධ	න			
ප	ඵ	බ	භ	ම			
ය	ර	ල	ව				
ස	හ	ළ					

අ*

යනු පාලි අක්කරමාලාවයි. පාලියෙහි අකුරු (41) හතලිස් එකකි.*

1.3.3. අක්කර මාලාවේ ප්‍රභේද

1 ස්වර

2 ව්‍යංජන

යනුවෙන් අක්කර ප්‍රධාන කොටස් දෙකකට බෙදේ

1. ස්වර

අ, ආ, ඉ, ඊ, උ, ඌ, ඵ, ඹ

යනු ස්වරයි.* ස්වර අවකි. ස්වර තනි ව උච්චාරණය කිරීමට පහසුය. ව්‍යංජනයක් පහසුවෙන් උච්චාරණය කිරීමට ද ස්වරවල උපකාරය අවශ්‍යය.

ස්වර ප්‍රභේද

ස්වරවල ප්‍රභේද දෙකකි. හ්‍රස්ව ස්වර හා දීර්ඝ ස්වර යනුයි ඒ.

හ්‍රස්ව ස්වර

අ, ඉ, උ

හ්‍රස්ව ස්වරයි. උච්චාරණකාලය කෙටි බැවිනි. පහත උදාහරණවලින් ස්වරවල මේ ලක්ෂණ උච්චාරණය පැහැදිලිවේ.

අ - අහං, අස්

ඉ - ඉති, ඉන්ධි

උ - උජු, උප්පාරෙති

* අක්කරමාලාවේ එක වක්‍යාලිය.

* ක්‍යොපාදානා සරා අධි

දීර්ඝ ස්වර

ආ ඊ උ ඔ ඒ ඔ
දීර්ඝ ස්වරයි. උච්චාරණ කාලය දිගු බැවිනි. උදාහරණවල දීර්ඝ ස්වර ව්‍යවහාරය දිස්වේ.

- ආ - ආලෝකෝ, ආවර්යෝ
- ඊ - ඊදියෝ, ඊසකං (ස්වල්පයක්)
- උ - උකා (උතුණා), උණ
- ඔ - ඔහාසනි, ඔකාසෝ

එ, ඔ ස්වර දෙක සංයෝගාකාරවලට මුලින් සිටි විට ත්‍රස්ව ලෙස උච්චාරණය වේ.
එ - එත්ථ, සෙයොතා
ඔ - ඔට්ඨො, සොත්ථි

සරුප, අසරුප

සරුප, අසරුප යැයි ද-ප්‍රභේද දෙකක් ස්වරවල ඇත.
ත්‍රස්ව දීර්ඝ ප්‍රභේද දෙක ම ඇති ස්වර එකක් අනෙකට සරුප වේ.

- i අ >< ආ
- ii ඉ >< ඊ
- iii උ >< උආ

මේ එක් කාණ්ඩයක එක් අකුරක් ඒ කාණ්ඩයේ ම අනෙක් අකුරට සරුප වේ.
සවණණ? යනු පරිසාය පදයයි.

අනොන්‍යාන ත්‍රස්ව දීර්ඝත්වය නැති අකුරු අසරුප යි. 'අසවණණ' යනුවෙන් ද හැඳින්වේ.

- i අ ආ
- ii ඉ ඊ
- iii උ උආ
- iv එ
- v ඔ

යන මේ එක් එක් කාණ්ඩයේ අකුරු අනෙක් කාණ්ඩයේ අකුරුවලට අසරුප වේ.

1.4 පරිචය

(අ) පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියන්න.

1. පාලි වර්ණ මාලාව පිළිවෙළින් ලියන්න.
2. පාලියෙහි ස්වර දක්වා ස්වර පිළිබඳ හැඳින්වීමක් ලියන්න.
3. එකාර ඔකාර දෙක ත්‍රස්ව ලෙස උච්චාරණය වන්නේ කවර අවස්ථාවක දී පැහැදිළි කර උදාහරණ 10 බැගින් දක්වන්න.
4. පහත ආ' හි දක්වා ඇති ක්‍රියාපද මාලාව අකාරාදී පිළිවෙළට සකසන්න.

(අ)√ඉසු (- ඉවජායං -කැමතිවීමෙහි) ධාතුව ව්‍යත්තමාන ආබ්‍යාත විතක්තියෙහි වර්තැගෙන්තෙ මෙයේය. ඒ අනුව මතු දැක්වෙන ආබ්‍යාත පද වර්තතන්න.

පරසාපද

පුරුෂ	ධාතුව	ප්‍රත්‍යය	පදය	ප්‍රත්‍යය	පදය
පටම	√ඉසු	+ නි	- ඉවජති	+ තති	ඉවජතති - කැමතිවෙති
මණ්ඩම		+ සි	- ඉවජසි	+ ථ	ඉවජථ - කැමතිවෙහු
උත්තම		+ ආමි	- ඉවජාමි	+ ආම	ඉවජාම - කැමතිවෙමු

අත්‍යන්තර පද

පුරුෂ	ධාතුව	ප්‍රත්‍යය	පදය	ප්‍රත්‍යය	පදය
පටම	$\sqrt{\text{ඉසු}}$	+ තෙ	- ඉවත්තෙ - කැමතිවෙයි	+ නෙත	ඉවත්තෙත - කැමතිවෙති
මස්සම		+ සෙ	- ඉවත්සෙ - කැමතිවෙති	+ වෙත	ඉවත්වෙත - කැමතිවෙති
උත්තම		+ එ	- ඉවත්එ - කැමතිවෙති	+ මෙත	ඉවත්මෙත - කැමතිවෙති

ඉවත්ති	-	($\sqrt{\text{ඉසු}} > \text{ඉවත්}$) කැමතිවෙයි.
ගවත්ති	-	($\sqrt{\text{ගමු}} > \text{ගවත්}$) යයි.
වජති	-	($\sqrt{\text{වජ}} > \text{අත්තරිසි}$)
තරති	-	($\sqrt{\text{තර}} > \text{එතෙරවෙයි}$)
භුක්ති	-	($\sqrt{\text{භුජ}} > \text{භුක්ති}$) අනුභව කරයි.
ලිඛති	-	($\sqrt{\text{ලිඛ}} > \text{ලියයි}$)
විඤ්ඤති	-	($\sqrt{\text{විද}} > \text{විඤ්ඤ}$) විදිය රැස්කරයි.
ගිංසති	-	($\sqrt{\text{ගිංස}} > \text{පෙළයි}$)
බාදති	-	($\sqrt{\text{බාද}} > \text{කයි}$)
ගිලිති	-	($\sqrt{\text{ගිලි}} > \text{ගිලියි}$)
ඡිද්ධති	-	($\sqrt{\text{ඡිද්ධ}} > \text{සිද්ධියි}$)
පිබ්බති	-	($\sqrt{\text{පිබ්බ}} > \text{බොයි}$)
මුක්ති	-	($\sqrt{\text{මුක්ති}} > \text{මුක්ති}$) - මුද්ධියි.
ලහති	-	($\sqrt{\text{ලහ}} > \text{ලබයි}$)
වජති	-	($\sqrt{\text{වජ}} > \text{වජරයි}$)
සික්කති	-	($\sqrt{\text{සික්ක}} > \text{ඉසියි}$)

(ඉ) පහත සඳහන් වැඩි සිංහලයට තත්ත්ව.

1. අරි ගාමි. වා නගර. වා විලම්පති
2. ඉසි ව මුනි ව රුක්මන න ඡිද්ධති.
3. අති බිල. වා වම්මක. වා පටිසති.
4. කපයො පණ්ණාසික බාදති.
5. කපි අකුරුසිප්ප. වා බහුසිප්ප. වා න සික්කාපෙති.
6. මුත්තයො ජල. වා එල. වා ඉවත්ති.
7. කුත්තයො නාචාය වා කුලෙලන වා ජලටි. කරති.
8. මනුස්සා නෙත්ත වායමිත්තාපි ගංග. කරති.
9. හත්ති ගිරි. වා ආරුහති උදකෙ වා නිමුණති.
10. යකෙබ්බා මණි. වා ධන. වා න යාවති.

(ඊ) පහත සඳහන් වැඩි පාලියට තත්ත්ව.

1. ඇතා දිය ඉසියි.
2. පරිවතයෙන් ගත ගලයි.
3. යකෙක් හෝ රක්ඛයෙක් මැණික රකියි.
4. වජිරෝ ගෙඩිත් කොලත් කති.
5. නයා සරපයකු හෝ මැණික හෝ ගිලියි.

(උ) කොළඹ කැණිසාර පිරිවෙණේ ධම්මානන්ද හිමියන් සිය ගුරු හිමියන්ට යැවූ ලිපියකි මේ. මේ ලිපිය සිංහලයට තත්ත්ව.

පෙයිකම්ද,
කොළඹබතගරේ,
කැණිසාර,
පරිවේණවාසිනා,
ධම්මානන්දෙන,
හික්කුනා.

සුඛි හවතු දිසායුකො ව !

ඔකාස, වතුම් හතෙත,

ඉධානං හතෙත මාගසිරෙ පඤ්ඤායමෙ රචිතායෙ සුඛෙන පරිවේණං උපාගතොමහි. අපි ව බහුකිවචසා මෙ හදනසා අමාතං ආචරියසා පණ්ණාකාරං පෙසෙතුං ඔකාසො නාහොසි. තසා මයං හතෙත බමතු අනුකම්පං උපාදය.

කිදිසා මම ආචරියසා පවත්ති? නත්තු මයං ආචරියො සුඛං වසති. අහං පන හතෙත සාධුකං සුඤ්ඤාමි. ධාරෙමි ව. ආචරියා ව මං සුගග්ගිකං ගාතාපෙතති. සුචිතීතං විනෙතති. තෙ කිර සුතධරා, බහුසුතා, විසතා, පණ්ණිකා, විසාරද සබ්බ සිසෙසු කොවිදා හොතති.

ඉමසම්. කිර මාසෙ පඤ්චවසතිමෙ වාරෙ අමාතං ආචරියා සබ්බෙහි එව සියොහි සද්ධිං අනුරාධපුරපප්පුබෙසු පොරාණිකෙසු සිහල ජනපදෙසු චාරිකං වරතති. අහමපි තෙහි සද්ධිං ගතතුං ඉච්ඡාමි. තසා මයං ඔකාසං දෙතු පාරෙයාඤ්ච මග්ගපරිබ්බයං ව පෙසෙතු.

ආචරියසා මෙ අපපාචාධං ව අපපාතධිකං ව බලං ව එාසුචිහාරො ව හොතු.

ලිඛිතම්දං
කිඩ්කර සියොන
ධම්මානන්දෙන හික්කුනා.

ii මේ ලිපිය ආදර්ශයට ගෙන ඔබේ පියාට ලිපියක් ලියන්න.

1.5 ධාරණය

බාලාවතාරයේ ආබ්‍යාත කාණ්ඩයේ වර්තමාන ආබ්‍යාතය හා සම්බන්ධ පහත සඳහන් වාක්‍යය වාචෝද්ගත කරන්න.

(1 කොටස)

පව පාතෙ, පව ඉති ටිකෙ. හුචාදයො ධාතවො. හු ඉච්චාදයො සද්ද ධාතවො නාම. ධාතුසානෙතො ලොපො නෙකසරයොහි කච්චි ධාතූනසස ලොපො. ධාතුලිඛොහි පරාපවචයාති. ධාතුමතා නෙකපාවචයපසඬෙහ වත්තිච්ඡාතො. වත්තමානා නි අනති සි එ මි ම තෙ අනෙක යෙ වෙහ එ මෙහ ඉති ත්‍යාදීතං වත්තමාන සඤ්ඤා.

1.6 අත්වැල

වාචෙති	-	(වච+ණ+ති)කියවයි.
ආමනෙතපි	-	(ආ+මනත+ථ+පි] ඇමතිය.
වායමිත්වා	-	(වි+ආ+ යමු+ත්වා) වැයමි කර
අනුසානං පවෙදෙපි	-	නොහැකි යයි කිය.
ඊදිසං	-	මෙ බදු
ඡෙකතනං	-	(ඡෙක+තන+අං) දක්‍ෂකම
පඤ්ඤායති	-	දිස්වේ.

2.2 අත්‍යාවශ්‍ය

(අ) පහත දැක්වෙන විසඳී පදවල සෑදී ඇති රූප ඡේදයෙන් උපුටා දක්වන්න.

- i බාදියාම + ඉති -
- ii ආහරථ + ආවුඩ + ඉති -
- iii එකසා + අපි -
- iv මාරෙහා + අපි -
- v අපි + ඉති -
- vi පුන + ඉති -
- vii ගහෙසාමි + ඉති -
- viii වෙරළත + අනෙරෙ -
- ix මුහුණ + අපි + ඉති -

(ආ) ඔබ දැක්වෙන ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු සපයන්න.

1. කෙ අර. වොරෙපු. ?
2. කෙ කතරවෙලාය. ක. වෙතෙපු. ?
3. වොරා කසමා අජාය මුඛ. බන්ධි.පු ?
4. කෙ කුභි. අර. ධ්වෙපු. ?
5. පුන දිවයෙ වොරා කි. කරි.පු ?
6. අරෙඤ්ඤ. ගව්නතා වොරා කි. පමුස්සි.පු ?
7. එකසාපි හතෙ ආවුඩ. අදිට්ඨා කෙ කි. කරි.පු ?
8. කෙ අර. විසාඤ්ඤ. ?
9. කො නළකාරසත්. ආහරි ?
10. යො කුභි. ක. සත්. ධ්වෙපි ?
11. මුහුණ අජා කි. අකාපි ?
12. කෙ සත්ථෙඤ්ඤ. පුස්සි.පු ?
13. අරා කථ. සත්. පාතෙපි ?
14. වොරා කසමා කුච්ඡාමානසා අහෙපු. ?
15. කා අත්තනා කතෙත කමෙත අමරි ?

(ඈ) පහත සඳහන් වාක්‍යවල හිස්තැන් පුරවන්න. එම වාක්‍ය සිංහලයට තර්ජන.

1. අර. වෙතෙපු.
2. කෙ කිර රතති. ක.
3. මය. දිවා අරෙඤ්ඤ. බාදියාම.
4. අරා පසානිති අවසානතාය කෙ තසා බන්ධි.පු.
5. කෙ අර. ධ්වෙපු.
6. වොරා පමුස්සි.පු.
7. කුමෙත ආහරි.
8. කෙ විසාඤ්ඤ.
9. නළකාරසත්. වෙරළතතෙර ධ්වෙපි.
10. අරා මුහුණමිති වෙරළලෙ කිළි.
11. වොරා උපධාරෙපු.
12. වොරා අර. ම.ස. බාදි.පු.

2 පාඩම

ව්‍යංග්‍යානාකෂර

2.1 සාපි අජා අහනනා කතෙතෙව මනා

එළකවොරා රතති. එක. අජ. ටෙනෙතො දිවා අරසෙක බාදියාමාති කයා
අවියානතොය මුඛ. බන්ධනා වෙරතුමෙහි යපෙය. පුන දිවයෙ න. බාදිතු. ගව්නනා

ආවුඩ. පමුසයිතො
අගම. පු. තෙ
අජ. මාරෙතො
ම. ය. පවිතො
බාදියාම
ආහරවාඩුකති
එකයායි හතෙ
ආවුඩ. අදියා
විනා ආවුඩෙන
එක. මාරෙතො පි
ම. ය. ගහෙතු. න
සකකා
වියාසේප න.
අකුකුකුකු.
පුකුකු. අජවිති
වියාසේප. තද
එකා
වෙරකාරකො
වෙර. ගහෙතො
පුනපි ආගනතො
ගහෙයාමිති
නලකාරයප.
වෙරපනනතරෙ
යපෙතො පකාමි.
අජා මුකොමිති
තුයයිතො
වෙරමුලෙ
කිළුමානා
පදිමපාදෙහි
පහරිතො න.
යප. පාතෙයි.
වොරා යපපද.
පුතො
උපධාරෙතො න.
දියා
තුට්මානයා අජ.
මාරෙතො ම. ය.
බාදි. පු.
ජාතකට්ඨ කපා

2.2 අග්‍රාසය

(අ) පහත දැක්වෙන විසඳී පදවල සඳහා රූප ඡේදයෙන් උපුටා දක්වන්න.

- i බාදියාම + ඉති -
- ii ආහරථ + ආවුඩ + ඉති -
- iii එකසා + අපි -
- iv මාරෙහා + අපි -
- v අපි + ඉති -
- vi පුත + ඉති -
- vii ගහෙසාමි + ඉති -
- viii වෙරළතන + අනතරේ -
- ix මුහුණ + අපි + ඉති -

(ආ) මතු දැක්වෙන ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු සපයන්න.

1. කෙ අප. වොරෙහු. ?
2. කෙ කතරවෙලාය. ත. වෙහෙසු. ?
3. වොරා කසමා අපාය මුම. බැඩි.සු. ?
4. කෙ කුහි. අප. වෙහෙසු. ?
5. පුත දිවයෙ වොරා කි. කරි.සු. ?
6. අරඤ්ඤ. ගවුහනා වොරා කි. පමුසි.සු. ?
7. එකසාපි හතෙ ආවුඩ. අදිට්ඨා කෙ කි. කරි.සු. ?
8. කෙ අප. විසසෙහි.සු. ?
9. කො නළකාරසහ. ආහරි. ?
10. සො කුහි. ත. සහ. වෙහෙසු. ?
11. මුහුණ අපා කි. අකාපි. ?
12. කෙ සහසසු. සු.සු. ?
13. අපා තථ. සහ. පානෙසි. ?
14. වොරා කසමා කුට්ඨමානසා අහෙසු. ?
15. කා අහනනා කතෙත කමෙමත අමරි. ?

(ඉ) පහත සඳහන් වාක්‍යවල හිස්තැන් පුරවන්න. එම වාක්‍ය සිංහලයට තරාන.

1. අප. වෙහෙසු.
2. කෙ කිර රහති. ත.
3. මය. දිවා අරඤ්ඤ. බාදියාම.
4. අපා පසසකිති අවසානපාය කෙ තසා බැඩි.සු.
5. කෙ අප. වෙහෙසු.
6. වොරා පමුසි.සු.
7. කුමෙත ආහරි.
8. කෙ විසසෙහි.සු.
9. නළකාරසහ. වෙරළතනතරේ වෙහෙසු.
10. අපා මුහුණමිති වෙරළලෙ කිසි.
11. වොරා උපධාරෙහු.
12. වොරා අප. ම.ස. බාදි.සු.

(ඊ). ක්‍රියා විශේෂණය දුර්ගතා විගණනයෙන් සිටි

උදාහරණ :

අසොසා සිසං ධාවති.

(අශ්වයා සිසුයෙන් දුවයි.)

- i. පහත සඳහන් වාක්‍යවල හිස්තැන් සුදුසු ක්‍රියා විශේෂණ පද යොදා පුරවන්න.
- ii. එම වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

(මඩුරං, සුඛං, දුක්ඛං, තුවටං, මුහුක්කං, පොකං, බිසං, දණං, ගාණං, උජුං, නිබ්බං)

1. තුමාරො සුපති.පවිබුජ්ඣති.
2. වික්කං සමාධියති.
3. අයං පුත්ත එති.
4. දළිඥො ජීවති.
5. කිත්තරි ගායති.
6. දහරො නිද්දාසිනො පබුජ්ඣති.
7. විසුද්ධ අපි පණ්ඩිතං පයිරුපාසිනො ධම්මං විජානාති.
8. යො කච්ඡං බන්ධති.
9. සා අජං බන්ධිතො අරඤ්ඤං නයති.
10. එලං පතති.
11. තො වායම, පණ්ඩිතො හව.
12. යො බුභං පුජෙති.

(උ) 2 වැනි පාඨමෙහි 2.1 සාපි අජා අත්තතා කතෙතෙව මතා යත ජේදය සිංහලයට නගන්න.

(ඌ) පහත සඳහන් පද යොදා වාක්‍ය තතන්න.

1. වෙඵකාරකො - කුප්පොත්තා, උණ බට ආදියෙන් හාණ්ඩ සාදන්නා
2. කම්මකාරකො - කම්කරුවා
3. සුවණ්ණකාරකො - රත්කරුවා
4. මාලාකාරො - මල්දම් ගොතන්නා
5. රථකාරකො - රියසාදන්නා
6. ගහකාරකො - වඩුවා
7. හණ්ඩිතකාරකො - කළහකරන්නා
8. කුම්බකාරො - කුම්ලා
9. සලලකකො - සලලවේද්‍යවරයා
10. උසුකාරො - ඊතන්නා

2.3 ව්‍යාකරණ

2.3.1 ව්‍යංජනාකාර

ක ඛ ග ඝ ට්
ච ඡ ජ ඣ ඤ
ට ඨ ඩ ඳ ඤ
ක ඵ ද ධ න
ප ඵ බ හ ම
ය ර ල ව
ස හ ඞ
අ.

යන අකුරු ව්‍යංජනාකාරයි. ක්, ග්, ඛ්, ජ්, ට් ආදී වශයෙන් (හල් ව කිබෙන විට) කතිව උච්චාරණය කිරීම අපහසුය. එබැවින් ස්වරවල උපකාරයෙන් උච්චාරණ පහසුව සලසා ගැනෙයි. ව්‍යංජනාකාර ස්වර හා එක් වී ස්වරාත්තවේ.

උදාහරණ :

ඩ. + අ. - ක. - කසකකො
 ඩ. + ආ. - කා. - කාකො
 ඩ. + ඉ. - කි. - කිකතරො
 ඩ. + ඊ. - කී. - කීලිති
 ඩ. + උ. - කු. - කුකකුටො
 ඩ. + ඌ. - කු. - කුජති
 ඩ. + ඊ. - කෙ. - කෙසා
 ඩ. + ඔ. - කො. - කො

බිංදුව හැර සියලුම ව්‍යංජන ඉහත උදාහරණයේ දක්වූ පරිදි සවර හා එක් වී අව අශ්‍රවකව පත්වේ.

2.3.2. ව්‍යංජනාකාර ප්‍රභේද

වර්තාකාර, අවර්තාකාර, ආදී වශයෙන් ව්‍යංජනාකාර වල ප්‍රභේද ඇත.

වර්තාකාර

- 1 ක වර්තය - ක ඛ ග ස ඩ
- 2 ච වර්තය - ච ඡ ජ ජඛ ඤ
- 3 ට වර්තය - ට ඨ ඩ ඨ ණ
- 4 ත වර්තය - ත ට ද ධ න
- 5 ප වර්තය - ප ඵ බ හ ම

යනු වර්තාකාරයි. වර්තාකාර 25කි.
එක් වර්තයකට 5 බැගිනි. ඒ ඒ වර්තයේ මූල අකුරේ නමින් ඒ ඒ වර්ත හැඳින්වේ.

වර්තානාකාර ඩ ඤ ණ න ම යන අකුරු වර්තානාකාර නම්.
වර්තයන්ගේ කෙළවර ඇති බැවිනි.

අවර්තාකාර

ය ර ල ව
 ස හ ළ
 (අ).

යන අකුරු අවර්තාකාරයි. වර්තයකට අයත් නොවන බැවිනි.

නිග්ගහිතය

(අ).

යනු නිග්ගහිතයයි. නැතහොත් උපදී. සවරයකට පසුව ම පිටින බැවින් අනුසාරය නම ද බිඳුවට වේ.

2.3.3. සමාලෝචනය

සියලු ම අකුරු උත්පත්ති ස්ථාන අනුව මෙසේ ප්‍රභේද වේ.

උත්පත්ති ස්ථාන	සවර	ව්‍යංජන
1. කණ්ඩජ -	අ, ආ	ක ඛ ග ස ඩ හ
2. කාලුජ -	ඉ, ඊ	ච ඡ ජ ජඛ ඤ ඨ
3. ඔට්ටජ -	උ, ඌ	ඟ ට බ හ ම ණ
4. මුඛජ -	-	ට ඨ ඩ ඨ ණ ර ළ
5. දත්තජ -	-	ත ට ද ධ න ල ඟ
6. කණ්ඩකාලුජ -	-	-
7. කණ්ඩඔට්ටජ -	-	-
8. දත්ත ඔට්ටජ -	-	-
9. නාසිකා -	-	ච (අ).

කණ්ඩර අකුරු උගුරෙන් උපදී. තාලුප් තල්ලෙනි. මධ්‍ය ප්‍රාන්තයේ. මුද්‍රාණයේ. දත්තර් දත්වලිනි. උගුරෙන් හා තල්ලෙන් කණ්ඩතාලුප් ද උගුරෙන් හා තොල් වලින් කණ්ඩමධ්‍යර් ද දකින් හා තොලින් දත්තමධ්‍යර් ද නායිකා නැහැයෙන්ද උපදී.

2.4. පරිච්ඡේදය

(අ) පහත දක්වන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

1. ව්‍යංජනාකාර සියල්ල පිළිවෙළින් ලියන්න.
2. ව්‍යංජනාකාර ස්වරාත්ත වන අකුරු එක් ව්‍යංජනාකාරයක් ඇසුරෙන් දක්වන්න.
3. උක්පක්ති යාන අනුව අකාර වර්ග කර දක්වන්න.
4. (ආ) හි දක්වා ඇති ක්‍රියා පද අකාරවලට පිළිවෙළට නිබේදයි පරික්ෂා කරන්න.

(ආ) ඇරඹී නිමනොවූ (ආරඳානිට්‍ය) ක්‍රියාව වර්තමාන හෙවත් පව්වප්පන කාලයයි. මෙබඳු ක්‍රියා පාලියෙහි ව්‍යංජනාකාර ආබ්‍යාස නම්. වර්තමාන ආබ්‍යාස ප්‍රත්‍යය එක් වීමෙන්, මේ වර්තමාන ආබ්‍යාස පද සෑදෙන්නේ. කි, අනි, සි, ට, මි, ම, නෙ, අනෙ, සෙ, වෙ, ඵ, ආමසෙ යනු ව්‍යංජනාකාර ආබ්‍යාස ප්‍රත්‍යය වේ. මින් කි, අනි, සි, ට, මි, ම, යන මුල් ප්‍රත්‍යය හය පරසා පද ප්‍රත්‍යය වේ. ඉතිරි හය අක්ෂරනො පද ප්‍රත්‍යය වේ.

ප්‍රත්‍යය මාලාව			පද සෑදෙන අන්දම				
පුරුෂ	ඒක වචන	බහු වචන	ධාතුව	ඒක වචන ප්‍රත්‍යය	ඒක වචන පදය	බහු වචන ප්‍රත්‍යය	බහු වචන පදය
පටම	කි	අනි	√පට	කි	පටකි	අනි	පටනි
මණ්ඩම	සි	ඵ		සි	පටසි	ඵ	පටඵ
උක්කම	මි	ම		මි	පටාමි	ම	පටාම

ව්‍යංජනාකාර පරසාපද ප්‍රත්‍යය ධාතුවකට එක්වී ක්‍රියාපද සෑදෙන්නේ මෙසේය. ඉහතින් දැක්වූ අසුරු පහත සඳහන් ධාතුවලින් ව්‍යංජනාකාර ආබ්‍යාස පද සාදන්න.

- √කර(- කරොති - කරයි)
- √ගහ(ගහොති - ගනියි)
- √ගඤ(ගඤොති - ගොතයි)
- √චිත(චිතොති - සිතයි)
- √චුණ(චුණොති - කුචුකරයි)
- √චුර(චුරොති, චුරොති - යොරයි)
- √චි(චිතොති - දිනයි)
- √නනු (නනොති - පතුරුවයි)
- √ඵක(ඵකොති - වසයි)
- √ද(දෙති - දෙයි)
- √දිස (දෙසොති, දක්වයි)
- √ධර(ධාරොති - දරයි)
- √දෙස(දෙසොති - දෙසයි)
- √ඵස (ඵසොති - පෝෂණය කරයි)
- √ලු(ලුතොති - සිඳියි)
- √සු(සුණොති, සුණොති - අසයි)

(ඉ) පුලිච්ඡ, ඉච්චිච්ඡ නපුංසක ලිංග යැයි ලිංග තුනකි. අකාරාත්ත ඉකාරාත්ත ආදී වශයෙන් අත්ත ස්වරය අනුව ද නාමය ප්‍රභේද වේ. මේ ලිංග හේදයන් අත්ත හේදයන් අනුව නාම වර්තනම් වෙනස්කම් දිස්වේ.

විභක්ති ප්‍රත්‍යයෙන් තොර, ධාතුවක් නො වන ශබ්දය හෙවත් නාමය ලිඛනය නම්. (ධාතුවාවය විභක්ති වස්තූන්වස්තුකං සද්ධරූපං ලිඛනං නාම)

මේ ලිඛනවලට (නාම වලට) පසුව යි, යො, අං, යො, නා, හි, ස, නං, සමා, හි, ස, නං, සමී, පු යන නාම විභක්ති ප්‍රත්‍යය එක් වී නාම පද සෑදේ . ඉකාරාන්ත ඉන්ද්‍රිලිඛන 'සුවති' ශබ්දය මෙසේ වර්තැගේ.

ප්‍රත්‍යය මාලාව			ඉකාරාන්ත ඉන්ද්‍රිලිඛන සුවති ශබ්දය වර්තැගෙන අයුරු				
විභක්ති	ඒක වචන	බහු වචන	නාමය	ප්‍රත්‍යය	පදය	ප්‍රත්‍යය	පදය
පඨමා	යි	යො	සුවති+	යි	සුවති	යො	සුවතී සුවතියො
දුතියා	අං	යො		අං	සුවතිං	යො	සුවතී සුවතියො
තෘතියා	නා	හි		නා	සුවතියා	හි	සුවතීහි සුවතීහි
චතුර්ථී	ස	නං		ස	සුවතියා	නං	සුවතීනං
පඤ්චමී	සමා	හි		සමා	සුවතියා සුවතෟ	හි	සුවතීහි සුවතීහි
ඡව්ඨී	ස	නං		ස	සුවතියා	නං	සුවතීනං
සත්තමී	සමී	පු		සමී	සුවතියං සුවතෟ සුවතෟ සුවතනං	පු	සුවතීපු

පහත දක්වෙන ඉකාරාන්ත ඉන්ද්‍රි ලිඛන නාම ඉහත දක්වා ඇති අයුරින් වර්තගන්න.

1. අභිභූලි	-	ඇභිල්ල	11. පනති	-	පෙළ
2. අචච්චි	-	වනය	12. යට්ඨි	-	රිට
3. අසනි	-	හෙතය	13. රංයි	-	රැස්
4. ආලි	-	මියර, නියර	14. ඡවි	-	සිවිය
5. කිතති	-	කීර්තිය	15. ජාති	-	ජාතිය
6. ඛනති	-	ඉවසීම	16. දිට්ඨ	-	දකුම
7. චුති	-	චුතිය	17. දුක්ඛි	-	බෙරය
8. දෝෂි	-	මරුව	18. චූට්ඨි	-	වැස්ස
9. ඩුලි	-	දුර්වල	19. සාති	-	තිරය
10. නාහි	-	නැබ	20. සුගති	-	සුගතිය

(ඊ) පහත දක්වෙන වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න

- වධකො රක්ති. ඉන්ද්‍රියා අභිභූලි. ජිකුති.
- චූට්ඨි සත්තාහං වසති. ආලි. හිකුති.
- හෙරිවාදකො දුක්ඛි. මධුරං වාදෙති.
- වංසා මගසා නාහියං නිවං වසනති.
- කවයො අත්තනො මහා රඤ්ඤ කිතති. නිරන්තරං වණ්ණයනති.
- වාණිජා දොණියා නදිං තරිති. බිප්පං වණ්ණං කරොනති.
- අසනියො නගකො නිකමිති. රංයියො විසසෙති. රුක්ඛං ජිකුති. මනුස්සානං භයං ජනෙති.

8. කුමාරෝ රුක්මවර්ණයා සයනා සුමං පටිබුජකි.
9. පුතකපෙමං ජවිං ජිඤ්ඤා මංසං ජිඤ්ඤි.
10. පුතපුත්තං ජාති දුක්ඛාය හවති.

(උ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට තඟන්ත.

1. නැණවතා මොහොතක් පණ්ඩිතයා ඇසුරුකරයි.
2. ඔහු වහා ධර්මය දනගනියි.
3. ඔහු ධර්මය දන සුවසේ ජීවත්වෙයි.
4. පරාජිතයා දුක්සේ වැනිඟේ.
5. ධර්මවාරී තැනැත්තා ජය පරාජය බැහැර කර සුවසේ නිදයි.

2.5. ධාරණය.

- i බාලාවතාරයේ ආබ්‍යාස කාණ්ඩයේ එන මේ කොටස කට පාඩම් කරගන්න.

(2 කොටස)

කාලෙති අට්ඨ විහතති විධානෙ සබ්බත්ථ වත්තතෙ.

කාලොකීතවත්තමානා -
නාගතක්‍රියා ලක්ඛණේ
පච්චුසන්තොමනො කාලො
ආරඤ්ඤා නිට්ඨිතෙ ක්‍රියෙ

ක්‍රියා සත්තාන විවේච්ඤෙ
කාලොකීතොති ගම්මතෙ
අනාගතො අනාරම්භ
ක්‍රියායතු පතීයතෙ

අද්දබ්බ භූතං කත්තාදී
කාරකභාම සාධයං
පදත්ථං කත්තකම්මට්ඨං
ක්‍රිය මිච්ඡන්ති කබ්බිදු

වත්තමානා පච්චුසන්තො

පච්චුසන්තො කාලෙ වත්තමාන විහතති හොති. තස්සාපනියමෙ.

2.6. අත්ථාල

එළකඨොරා - එළහොරු
ථෙතෙති - ($\sqrt{\text{ථෙත}} + \text{ඤ} + \text{ති}$) සොරකම් කරයි.
අවස්සානත්ථාය - කෑ නොගසනු පිණිස
ථෙථ ගුමෙඛ - උණ ලැහැබේ.
පමුස්සිත්වා - අමතක වී
විස්සාස්සෙට්ඨ - ($\text{වි} + \sqrt{\text{ස්ස}} + \text{ඤ} + \text{ට්}$) මුද්ගර්චි.
ථෙථතාරකො - බවපොත්තෙක්
නලකාරයත්ථ - උණකපන පිහිය
ථෙථ පත්තනතරෙ - උණ කොල අස්සේ
පත්තාම - ($\text{ප} + \sqrt{\text{ත්ත}} - \text{රී}$) ගිජේය
තුස්සිත්වා ($\sqrt{\text{ත්ත}} + \text{ත්වා}$) තුඩුවී
පච්ඡිම පාදෙහි - පස්සාගාත්වලින්
යත්ථං - ආයුධය

3 පාඩම අක්ෂර සංකලනය සහති

3.1 යාවකා

එකදිවස. එකා වනිකා අක්ෂතො පුක්කෙන සඳි. විහාර. ගව්නි. අඵ කසා පුක්කො
එක. යාවක. දිසවා මාතර. පුවනි.

කොය. අමමානි.

මාතා වදනි - යාවකොය. තාතානි.

යාවකො අමම කි. නාම කරොනිනි.

යො කිර පුක්ක හික්ක. යාවනි

හික්කාය එව ජිවික. කපොනිනි.

අමම හික්කාවාර. කිර දුක්කර. අඵ කසවා යො හික්කාය ජිවික. කපොනිනි.

එයො කිර පුක්ක අලයො. අතාරඳව්වියො. පො දහරකාලෙ කිකුචි සිසා. උගගණිකු.
න වායමි. මාතාපිතුසු ආවරියසා සනතික. පෙසෙනෙසුපි න කිකුචි උගගණි. තයවා යො
කිකුචි ජිවනොපාය. න ජානානි. සිසා. අජානනෙත
හික්කාය විනා කක්කබ්බ. නජථිනි.

නාහ. අමම හික්කාය ජිවික. ඉව්ජාමි. අහ.
පන සාධුක. උගගණිසාමිනි.

සාධු තාත, සාධුක. උගගණිචවා සබ්බ
සිසොසු කොවිදෙ හොහි. අඵ සුඛ. පිවාහිනි.

විජා දදනි විතය.

විතයෙන හවනි ජෙකතා

ජෙකතා දෙති සමපනි.

තෙන ධමම. තතො සුඛ.

3.2 අග්‍රාසනය

(අ) පහත දැක්වෙන විසඳී පදවල ස්වරූප සාධය ඇසුරෙන් දක්වන්න.

1. කො + අය -
2. අම්ම + ඉති -
3. යාවකො + අය -
4. කාත + ඉති -
5. කපොති + ඉති -
6. හික්කා + ආචාර -
7. පෙසෙතෙකු + අපි -
8. කි + වී -
9. ජීවන + උපාය -
10. තණ්ඩි + ඉති -

(ආ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පේදය කියවා පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

1. කෙ විහාර ගව්නති ?
2. මාතා ච පුතො ච කුති ගව්නති ?
3. කො යාවකං පසයි ?
4. යාවකො කිං කරොති ?
5. යාවකො කථං ජීවති ?
6. යො කෙන කමෙත ජීවති ?
7. මාතා - පිතරො යාවකං දහරුකාලෙ කථං පෙසෙසු ?
8. කෙ කිම්මථාය කං කථං පෙසෙසු ?
9. කිං භු තං හික්කාය ජීවිතං ඉච්ඡති උදුහු පිසොත ?
10. සබ්බපිපසකොච්ඡෙ කථං ජීවති ?

(ඉ) ත්‍රියා විශේෂණය තනියා විගන්තියෙන් ද යෙදේ.

උදහරණ - යාවකො දුක්ඛත ජීවති.
අසො වෙදොත ධාවති.

මේ උදහරණ සැලකිල්ලට ගෙන පහත සඳහන් වැඩි පාලියෙන් ලියන්න.

1. මිනිස්සු සුවෙන් වසත්.
2. දරුවා අපහසුවෙන් (කිවෙන්න) උගනියි.
3. කුමාරයා වේගයෙන් යයි.
4. කම්කරුවෝ උත්සාහයෙන් වැඩ කරත්.
5. ඔව්හු දුකින් ජීවත් වෙති.

(ඊ) ක්‍රියාවක් සිදුවන අවයව දක්වීම සඳහා කාල වාචක පද දුකියා විභක්තියෙන් යෙදේ.
උදාහරණ :

- i ගඟවා සායන සමය- ගඟකාරි පරිසිඤ්චි. (-බුදුකාමුදුරුවෝ හැන්දෑ කාලයේ අත් පා දොවන සේක.)
- ii එක- සමය- රාහුලෝ අමබලවිකාය- විහරති. (එක් කාලෙක රාහුල හිමි අඹරුප්පාවේ වසයි.)

මේ වාක්‍ය සැලකිල්ලට ගනිමින් පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නඟන්න.

1. විසඳුනු ත- බණ- එව් ඉදමෙම සව්ව- මොසමඤ්ඤනති විජානාති.
2. පෙරා පුබ්බණ්ණ සමය- නිවාසෙත්වා පක්‍යවිවරමාදය පිණ්ඩාය වරතති.
3. ත- දිවය- එව් පුමණාදෙව් පරිපුණ්ණ ගබ්බා අහොයි.
4. සො එකදිවස- විනෙතයි.
5. රතති- ආහාති වන්දිමා.

(උ) ක්‍රියාවක, ගුණයක හෝ යමක, එකක් එකක් පාසා පැතිරයන සම්බන්ධයක් දක්වීමට අවශ්‍ය වූ විට එකී පද රූප දෙවරක් යෙදේ. මෙය විජසාර්ථයෙහි ද්විත්වය නම්.

උත්තය	ද්විත්ව පද		ක්‍රියාව ගුණය හෝ ද්‍රව්‍යාදි වාචකය	අර්ථය
සො අය- ජල-	රස- රුක්කි- කුපෙ ගාමො ගෙහෙ	රස- රුක්කි- කුපෙ ගාමො ගෙහෙ	හක්කි වසති හවති රමණියො හවති ඉසාරො අත්ථි	හේ රස රස ඒවා කයි මු ගසක් ගසක් පාසා වන්දි ජලය පිඳක් පිඳක් පාසා ඇත ගමක් ගමක් පාසා රමණීයයි. ගෙයක් ගෙයක් පාසා අධිපතියෙක් ඇත.

මේ අනුව පහත දැවෙන වාක්‍ය පාලියෙන් ලියන්න.

1. ගමක් ගමක් පාසා පැත් ඇත.
2. අතක් අතක් පාසා කඩුවක් ඇත.
3. රජ පර්වතයක් පර්වතයක් පාසා වෙහෙයක් තනයි.
4. පළමුව පළමුව පිපෙයි.
5. මුලින් මුලින් දුවයි.

3.3. ව්‍යාකරණ

3.3.1. සන්ධි

උච්චාරණය පහසුවනු පිණිස සම්ප ව සිටි අකුරු අතරක් නැති වන සේ ගැළපීම සන්ධි නම්.

උදාහරණ : කො + අය-
ක්+ම + අ + ය-
ක් + ම + අ + ය-
ක් + ම + ය-
කොය-

3.3.2. සන්ධි ප්‍රභේද

1. ස්වර සන්ධි
2. ව්‍යාකරණ සන්ධි හා
3. නිගමනික සන්ධි හැයි සන්ධි ප්‍රභේද තුනකි.

3.3.3. ස්වර්ණ සහතික

ස්වර්ණ සහතික ස්වර්ණ දෙපස ලංචි සිටි වට (-අනුකූල සර) සිදුවේ.
ලැහැරණ :

ලොක + අග්ගො
ලොක + අ + අ + ග්ගො (අ+අ)
ලොක + අ + අ + ග්ගො (අ+අ)
ලොක + අ + ග්ගො (ක්+අ)
ලොකග්ගො (ක්)

මෙහි ලොක යන්නෙහි අන්ත අකාරයක් අග්ගො යන්නේ පූර්ව අකාරයක් යන ස්වර්ණ (අකරක් නැති ව) සම්ප ව ඇත.

මෙසේ ස්වර්ණ ලංචි සිටි වට උච්චාරණ පහසුව සඳහා

1. ලෝපය
2. ආදේශය
3. ආගමය යන කාර්ය සිදුවේ. ඇතුළුව වට අමතර ව
1. ව්‍යංජනය ස්වරය කරා පැමිණවීම
2. දීර්ඝය හා
3. ග්‍රැහණ මගින් සහතික කාර්යය සම්පූර්ණ කෙරේ.

ලෝපය

අකුරක් නොසිසා හැරීම ලෝපය යි. ස්වර්ණ දෙපස සම්ප ව සිටි වට

1. පූර්ව ස්වර ලෝපය හෝ
2. පර ස්වර ලෝපය වේ.

(අ) පූර්ව ස්වර ලෝපය

ස්වර්ණ ස්වර්ණ දෙපස පූර්ව ස්වරය ලෝපවීම පූර්ව ස්වර ලෝපයයි. (සරා සර ලෝප. අනුකූල සර සර සරා ලෝප. පසොනනි.)

සමාන ස්වර සම්ප ව සිටිවිට නිත්‍ය වශයෙන් ම ද අසමාන ස්වර සම්ප ව සිටි වට විකල්ප වශයෙන් ද පූර්ව ස්වර ලෝපය වේ.

ලැහැරණ :

සිති + ඉමානි
සිත් + ඉ + ඉ + මානි (ඉ+ඉ සමාන ස්වර)

සිත් + ඉ + මානි (පූර්ව ස්වර ලෝපය)

සිතිමානි (නි) ව්‍යංජනය ස්වරයට පැමිණවීම

මෙහි ප්‍රධාන කාර්යය වූ ස්වර ලෝපයක් උප කාර්යය වූ ව්‍යංජනය ස්වරයට පැමිණවීමක් (නැස පර. පුනෙතනි අසාරො බාහුරනො පරිකරි. නෙතබ්බො) යන කාර්යයන්ගෙන් සහතික සම්පූර්ණ වී ඇත.

ඉහත දක්වුණේ සමාන ස්වර සම්ප ව සිටි වට පූර්ව ස්වරය ලෝප වූ අන්දමයි. අසමාන ස්වර සම්ප ව සිටිවිට පූර්ව ස්වරය ලෝපවන අන්දම මෙසේය.

පන + ඉමෙ
පත් + අ + ඉ + මෙ (අ+ඉ) අසමාන ස්වර
පත් + ඉ + මෙ (-+ඉ) පූර්ව ස්වර ලෝපය
පත් + ඉ + මෙ (ක්+ඉ)
පතිමෙ (නි) ව්‍යංජනය ස්වරයට පැමිණවීම

(ආ) පර ස්වර ලෝපය

ස්වර්ණ ස්වර්ණ දෙපස පර ස්වරය ලෝපවීම පරස්වර ලෝපයයි. (වා පරො අසරුපා - අසමාන රුපා සරිකා පරො පරො වා ලුකානෙ.) අසමාන ස්වර සම්ප ව සිටි වට ම පරස්වර ලෝපය වේ.

ලැහැරණ :

ආයා + ඉච්ච
ආය්+ආ + ඉ+ච් (ආ + ඉ) අසමාන ස්වර
ආය්-ආ + ඉ + ච් පර ස්වර ලෝපය
ආයාච්ච

ii ආදේශය

අකුරක් වෙනුවට අකුරක් පැමිණීම ආදේශයයි. ස්වර දෙකක් සමීප ව සිටි විට ස්වරාදේශය හෝ ව්‍යංජනාදේශය වේ.

(අ) ස්වරාදේශය

ස්වරයක් අනෙක් අකුරක් වෙනුවට පැමිණීම ස්වරාදේශය නම්. සමීප ව ස්වර සිටි විට ස්වරාදේශය (අසවරණ ආදේශය) වේ. (සවිවාසවණං පුතො - සරෙ ලුතො පරසා සරසා කථි අසවණො හොති) ඉ උ ඉවේනෙයං ධාණාසන්නතා එම) පූර්ව ස්වරය ලොප වී පසුව සිටි ඉ, ඊ ස්වරවලට එකාරයක් උ, උ ස්වරවලට ඔකාරයක් මෙසේ ආදේශ වේ.

උදාහරණ :

(අ) එකාර ආදේශය

බ්‍රහ්මයා + ඉව

බ්‍රහ්මස් + අ + ඉ+ව (අ+ඉ) අසමාන ස්වර

බ්‍රහ්මස් + ඤ + ඉ+ව (-+ඉ) පූර්ව ස්වර ලොපය

බ්‍රහ්මස් + එ+ව (+එ) 'එ' ආදේශය

බ්‍රහ්මස් + සෙ+ව (ස්+එ-සෙ) ව්‍යංජනය ස්වරයට පැමිණවීම

බ්‍රහ්මසොව

(අ) ඔකාර ආදේශය

ත + උපෙති

ත් + අ + උ + පෙති (අ+උ) අසමාන ස්වර

ත් + ඤ + උ + පෙති (-+උ) පූර්ව ස්වර ලොපය

ත් + ඔ + පෙති (+ඔ) ඔ ආදේශය

තොපෙති ව්‍යංජනය ස්වරයට පැමිණවීම

(ආ) ව්‍යංජනාදේශය

ව්‍යංජනාකරයක් අනෙක් අකුරක් වෙනුවට පැමිණීම ව්‍යංජනාදේශයයි. මෙසේ සමීප ව සිටි ස්වර වලින් 'එ' ස්වරයට හා 'ඉ' ස්වරයට ය ආදේශය (1) යමෙදන්නායාදෙවො - සරෙ සරෙ අත්තසා එ කාරසා කථි යො ආදෙවො ගච්ඡි. (2) ඉච්ඡෙණා යං නවා - සරෙ සරෙ ඉච්ඡෙණා යො න වා හොති.) ද ඔ, ස්වරයට හා උ ස්වරයට ව ආදේශය (විමොද්දන්නානං - සරෙ සරෙ අත්තාකාරකාරානං කථි වො ආදෙවො හොති)ද වේ.

උදාහරණ :

(අ) යකාරාදේශය (එ > ය)

තෙ + අස්

ත්+එ + අ+ස් (එ + අ) සමීප ස්වර

ත්+ස් + අ+ස් (ස් + අ) 'එ' යට ය ආදේශය

ත්+ය+ස් (ය) ව්‍යංජනය ස්වරයට පැමිණවීම

තාස්

(ආ) ඔකාරාදේශය (ඉ > ය)

පති + අත්තං

පත්+ ඉ + අත්තං (ඉ +අ) සමීප ස්වර

පත් +ස් + අ+ත්තං (ස්+ අ) ඉ හට ය ආදේශය

පත්+ය + ත්තං (ය) ව්‍යංජනය ස්වරයට පැමිණවීම

පත්තත්තං (පච්චිත්තං)

(ඉ) 'විකාරාදේශය (ම > ව)

සො + අසා

ස් + ම + අ + සා (ම + අ) සමීප සිර

ස් + වි + අ + සා (ව)ම හට ව ආදේශය

සවසා(සවාසා) ව්‍යාකෘතය සිරයට පැමිණවීම

(ඊ) 'විකාරාදේශය (උ > ව)

අනු + එකි

අත් + උ + එකි (උ+එ) සමීප සිර

අත්+වි + එකි (වි+එ) උ හට ව ආදේශය

අත් + වෙ + කි (වෙ) ව්‍යාකෘතය සිරයට පැමිණවීම

අනෙකි

(ඉ) සිර ව්‍යාකෘතාදේශය

සිරයක් සහිත ව්‍යාකෘතයක් ආදේශවීම සිර ව්‍යාකෘතාදේශයයි. එවි භබ්දය පර ව සිව් විට එව භබ්දයේ එකාරයට මෙසේ සිර ව්‍යාකෘතාදේශය (-රි ආදේශය) වේ. (එවැනිසා සරනො පරසා එවසාදි එකාරො රිතනං යාති)

යථා + එව

යථ + ආ + එ+ව (ආ + එ) සමීප සිර

යථ + ආ + වි+ව (ආ + වි) එ හට වි ආදේශය

යථ + අ + වි+ව (අ + වි) හ්‍රස්වය

යථවිව

iii ආගමය

අමුතුවෙන් අකුරක් එම ආගමය යි. සමීපව සිර සිව් විට ව්‍යාකෘතාගමය වේ. (යවමදනනරඬාවාගම) - පරෙ පරෙ යාදයො ආගමා වා නොනති වකාරෙන ගො ව) ය, ව, ම, ද, න, න, ර, ල, ග යන ව්‍යාකෘත එසේ ආගම වේ.

උදාහරණ :

න + ඉමසා

ත් + අ + ඉ + මසා (අ + ඉ) සමීප සිර

ත් + අ + ය් + ඉ + මසා (අ + ය් + ඉ) ය ආගමය

ත් + අ + යි + මසා (අ + යි) ව්‍යාකෘතයට සිරය පැමිණවීම

නයිමසා

සිර සන්ධියේ දී මේ ප්‍රධාන කාර්යවලට අමතරව

i දීර්ඝය

ii හ්‍රස්වය

iii ව්‍යාකෘතය සිරය කරා පැමිණවීම

iv ද්විත්වය

ආදී කාර්යය වේ.

i දීර්ඝය

දීර්ඝය යනු හ්‍රස්ව සිරය දීර්ඝ සිරය බවට පත්වීමයි.(දීඝා)

යාති +ඉධ

යාත් + ඉ + ඉ + ධ (- ඉ + ඉ) සමීප සිර

යාත් + ශ් + ඉ + ධ-(- + ඉ) ලෝපය

යාත් + ඊ + ධ (- + ඊ) දීර්ඝය

යාතිධ

ii හ්‍රස්වය

හ්‍රස්වය යනු දීර්ඝ ස්වරය හ්‍රස්වවීම යි. (රසය.)

යථා - එව

ය + ඒ + ආ + එ + ව (ආ + එ) සම්ප ස්වර

ය + ඒ + ආ + ඊ + ව (ආ + ඊ) ඊ ආදේශය

ය + ඒ + අ + ඊ + ව (අ + ඊ) හ්‍රස්වය

යථඊව

iii ව්‍යංශ්‍රත්තය ස්වරය කරා පැමිණවීම

පූර්ව ව්‍යංශ්‍රත්තාකරය පසු ස්වරය කරා පැමිණවීම යි. (නයෙ පර- යනෙකි අයුරෝ ව්‍යංශ්‍රත්තෝ පරතඛර- නෙතබෙබා)

ලොක් අග්ගො

ලොකග්ගො

iv ද්විත්වය

ව්‍යංශ්‍රත්තාකරය දෙකක් බවට පැමිණවීම යි. (පරද්වෙභාවෝ ධානෙ නි සරතෝ පරච්චංශ්‍රත්තස්ස ධානාසත්තපයා ද්විත්තං.)

පති + අත්තං

පත් + ඉ + අත්තං (ඉ + අ) සම්ප ස්වර

පත් + ය් + අ + ත්තං (ය් + අ) ය ආදේශය

ප + වි + අ + ත්තං (වි + අ) ව ආදේශය

ප + විවි + අ + ත්තං (විවි + අ) ද්විත්වය

පච්චත්තං

3.4. පරිචය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියන්න.

1. 'සක්ඛි' හඳුන්වන්න.
2. ප්‍රධාන සක්ඛි ප්‍රභේද නම්කරන්න.
3. ස්වර සක්ඛි සිදුවන්නේ කවර කවර අකුරු යෙහි සිටි විට ද ?
4. ස්වර සක්ඛියේ ප්‍රධාන කාර්ය නම් කර පැහැදිලි කරන්න.
5. ස්වර සක්ඛියේ යෙසු කාර්ය නම් කර පැහැදිලි කරන්න.
6. ස්වර සක්ඛිය පිළිබඳ සම්පූර්ණ සටහනක් පිළියෙල කරන්න.

(ආ) නියෝගය, පැතුම පැවසීම සඳහා පඤ්චමී ආබ්‍යාතය යෙදේ. (ආණ්ඩුක්‍රමවේදය ත්‍රූත්තකාලෙ පඤ්චමී ආණ්ඩුක්‍රමයෙහි ව ආසිට්ඨයෙහි ව යම්භූමිකානෙ පච්චුසසනෙත කාලහෙදමනාමසිද්ධා වා පඤ්චමී නොති)

තු අත්තු: හි එ: මි ම: තං අත්තං: සුඤ්ඤා වොහා: එ ආමසෙ යන ප්‍රත්‍යය ප-ඤ්චමී ආබ්‍යාතයෙ ප්‍රත්‍යය වේ.

ප්‍රත්‍යය මාලාව			පද සෑදෙන අන්දම				
පුරුෂ	ඒක වචන	බහු වචන	ධාතුව	ඒක වචන ප්‍රත්‍යය	ඒක වචන පදය	බහු වචන ප්‍රත්‍යය	බහු වචන පදය
පශ්චම මණ්ඩම උත්තම	තු හි මි	අත්තු ට ම	√පව	තු හි මි	පවතු පව, පවාහි පවාමි	අත්තු ට ම	පවත්තු පවථ පවාම

මේ පරයා පද ප්‍රත්‍යය එක්වී සෑදෙන ආබ්‍යාස පදයි. අත්‍යතො පද ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් අත්‍යතො පද සෑදේ.

පහත සඳහන් ධාතුවලින් පසුවමී පරයාපද ආබ්‍යාස පද සාදන්න.

- √යා (- නිධාන) පිවිස
- √මුච් (-මොවයන) මුදවා
- √රක්ක (- රක්කන) රක්කවා
- √හු (-හවන) වේවා
- නි + √සීද (නිසීදන) හිදගනිවා
- √හස (-හසන) සිතහවේවා
- √රුදි (- රුදන) හඬවා
- √සුප (- සුපන) නිදවා
- ප + √බුධ (- පබුඤ්ඤා) පිබිඳේවා
- √සික්ක (-සික්කන) හික්මේවා

(ඉ) පහත දැක්වෙන වාක්‍ය සිංහලයට තර්ජන.

1. සොර්ට් නෙ හොන.
2. රාජා ධම්මකො හවන.
3. දෙවො කාලෙන වසන.
4. තුමෙහ පුබ් වසර
5. රාජා පාසාණෙ පාසාණෙ වෙතිස. කාරයන
6. සබ්බෙ උපකාරාසිනො පාකොව පබුඤ්ඤාන.
7. තුමෙහ මිදන. පවර.
8. මය. පුබ් ජිවාම

3.5. ධාරණය

(අ) බාලාවතාරයෙහි ආබ්‍යාස කාණ්ඩයෙහි මේ කොටස වාචෝද්ග්‍රහණය කරන්න.
(3 කොටස)

අප පුබ්බානි විහතනි. ඡ පරයාපදනි අට්ඨ විහතනි. යානි යානි පුබ්බානි ඡපදනි තානි තානි පරයාපදනි නාම. කත්තරි පරයා පද. සි පරයාපද. තසාපනියමෙ. දො දො පටමමච්ඡන්දිමුත්තමපුරියා - අට්ඨ විහතනිපු පරයාපදනමත්තනොපදන. ච දො දො පදනි පටම - මජ්ඣම - උත්තම පුරියා නාම. යරා - සි - අනති ඉති පටම පුරියො; සි - ට ඉති මච්ඡන්දිමො;මි,ම ඉති උත්තමො. අත්තනො පදෙසුපි තෙ- අත්තන ඉති පටමො සෙ- වෙහ ඉති මජ්ඣමො; සෙ-මෙහ ඉති උත්තමො තදුපරි.

(ආ) පසුවමී ආබ්‍යාසයෙහි අත්‍යතොපද පරයාපද දෙකෙහි √ගමු ධාතුව වර්තනෙන් හැටි පහත දැක්වේ. වාචෝද්ග්‍රහණය කරන්න.

පරයා පද		
	ඒක වචන	බහු වචන
පටම	ගව්ඡන	ගව්ඡන
මජ්ඣම	ගව්ඡ ගව්ඡාහි	ගව්ඡථ ගව්ඡාම
උත්තම	ගව්ඡාහි	ගව්ඡාම

අත්‍යතො පද		
	ඒක වචන	බහු වචන
පටම	ගව්ඡක	ගව්ඡනක
මජ්ඣම	ගව්ඡසු	ගව්ඡවෙනා
උත්තම	ගවෙඡ	ගව්ඡාමසෙ

3.6. අත්වැල

මාතර - (-මාතු+අ) මව

පුරුහි ($\sqrt{\text{පුරු}}$ +හි) විමසයි

අමම -මැණියනි

වදහි - ($\sqrt{\text{වද}}$ +හි) කියයි

තාත -පුතේ

යාවහි - ($\sqrt{\text{යාව}}$ +හි) සිහයි

හිතකාවාර - (හිතකාය - ආවාර) සිතමන

අතාරද්ධවිරියො - (ත + ආරද්ධ+විරියො) උත්සාහය නැත්තා

දහරතාලෙ - (දහර - තාලෙ) කුඩාකල

මාතෘපිතුසු - මව්පියන්

පෙපෙනෙසු - යවන්දී

පිටිනොපාය - (පිටින-උපාය) දිවිමගක්, රැකියාවක්

ජාතාහි - ($\sqrt{\text{ජා}}$ > ජාත + හි) දනියි

අජාතනෙතන - නොදන්නා විසින්

ඉරියාමි - ($\sqrt{\text{ඉරිය}}$ + මි) පතමි

යබ්බි පියෙසු - (යබ්බි + පියෙසු) පියලු පිල්පයක්හි

නොවිඳෙ - දක්ෂයෙක්

විජා - විද්‍යාව

විතය - ශික්ෂණය

ජේතනා - දක්ෂබව

යම්පනති - ධනය

4 වන පාඨම ව්‍යකඤ්ඤා සන්ධි

4.1. දනපති මාරමටි පරාජෙති

අතීතේ චාරාණසියං බොධි සන්තො සෙට්ඨිපුත්තො හුත්වා නිබ්බන්ති. අනුක්‍රාන්තමේත
විසසන්තො යො පිතු අව්වසේත සෙට්ඨිවර්ණො අට්ඨාසි. දනපති සො චතුස්සු නගර

ආරෙස්සු වතස්සො,
නගරමස්සෙධි එකං,
අක්කන්තො නිවේසන
ආරෙ එකන්ති. ජ
දකුසාලා කාරෙත්වා
මහාදනං දෙනි.

අපේකදිවසං

එකො
පවේචකඤ්ඤො
පාතරාසවේලාය
ගෙහදවාරෙ අට්ඨාසි.
බොධිසන්තො තං
දිස්වා
ආයනාවුට්ඨාය
අයස්ස පනං
ආහරවාති දානං.
මාරො සෙට්ඨිනො
දනස්ස අක්කරායං
කරියාමිති අක්කර
වත්ථුමිති
අභිභාරකාසුං
නිමිසිති.
පක්කාහරනත්වාය
ගට්ඨමානො පුරිසො
තං දිස්වා හිතො
නිවත්ති.
බොධිසන්තො නිං
කාත නිවත්තෙයිති
පුට්ඨි. අයං සාමිති
සො වදී. අප
බොධිසන්තෙ
හත්තපානිං ගහෙත්වා
අභිභාරකාසුමත්තෙන
ගට්ඨතෙ අපිතිහ-
ත්ථගමිභිරාය
අභිභාර-කාසුයා
එකං මහා පදුමං.
උග්ගන්ත්වා
බොධිසන්තස්ස පාදෙ
සමුප්පිට්ඨි

4.2. අග්‍රාසය

(අ) පහත සඳහන් විසඳිය යුතු ප්‍රශ්න දෙකකට පිළිතුරු දෙන්න.

i. අනු + කමෙන	vi. ආහරථ + ඉති
ii. සෙට්ටි + ධාණේ	vii. කර්ණාමි + ඉති
iii. එක + ඉති	viii. පතන + ආහරණ්‍යථාය
iv. අථ + එකදිවස.	ix. නිවනෙසි + ඉති
v. ආයතන + උඨාය	x. සාමි + ඉති

(ආ) පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් ම පිළිතුරු ලියන්න.

1. කො සෙට්ටිපුතො හුචා නිබ්බන්ති?
2. කසා අව්වයෙන සො සෙට්ටිධාණේ අඨායි ?
3. සො කති දනසාලා අකාරයි ?
4. සො කුති- දනසාලා කාරාපයි ?
5. කො පාතරාසවෙලාය- සෙට්ටිසා ගෙහආරෙ අඨායි ?
6. බොධිසත්තො ක- දිසා ආයතන උඨායි?
7. කො අධාරකාසු- නිමිති ?
8. පුරිසො නි- දිසා භායි ?
9. අථ බොධිසත්තො නි- අකායි ?
10. එක- මහා පදුම- කුතො උග්ගච්ඡි ?

(ඉ) ධාතුචක්‍රය වර්තමාන කෘදන්ත ප්‍රත්‍යයන් එක් වී වර්තමාන කෘදන්ත නාමයක් සෑදේ.

- √ පච් + තත - පච්තත (- පිපිත)
 √ පච් + මාන - පච්මාන (- පිපිත)
 මේවා සෙසු නාම මෙන් වර්තනුයේ.

විභක්ති	එකච්චන	බහුච්චන
පඨමා	ගච්.	ගච්ඤ්ඤා
	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
ද්විතියා	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
තෛතියා	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
චතුස්ථි	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
පඤ්චමි	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
ඡට්ඨි	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
සත්තමි	ගච්ඤ්ඤා, ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා
	ගච්ඤ්ඤා	ගච්ඤ්ඤා

ඉහත දැක්වුණු කෘදන්ත මෙන් මතු දැක්වෙන කෘදන්ත චරිතයා පුහුණුවන්න. අනතුරු ව දැක්වෙන වාක්‍ය සිංහලයට නගා ඒ වාක්‍යවල ඇති කෘදන්ත පදවල බාහු ප්‍රත්‍යය වෙන්කර දක්වන්න.

ගව්‍යන්ත ($\sqrt{\text{ගව්‍ය}} > \text{ගව්‍ය} + \text{න්ත}$) යන
 නිධ්‍යන්ත ($\sqrt{\text{නිධ්‍ය}} > \text{නිධ්‍ය} + \text{න්ත}$) සිටින
 චර්‍යන්ත ($\sqrt{\text{චර්}} + \text{න්ත}$) යන්න
 සිදන්ත ($\sqrt{\text{සිද්}} + \text{න්ත}$) හිලෙන
 නිසිදන්ත ($\text{නි} + \sqrt{\text{සිද්}} + \text{න්ත}$) හිදින

1. ගව්‍යන්තයා පතති.
2. ගව්‍යන්තයා පුරියො පතති.
3. චර්. අත්තන්තො යදිය. අධිගව්‍යයා.
4. නිසිදන්තා ගව්‍යන්ත පසානති.
5. කුමාරො ගඩ්‍යාය සිදන්ත. උත්තාරෙති.
6. මාතා යයන්ත. කුමාර. පබොධෙති.
7. ගව්‍යන්තස්ථ ඵකො වෙගෙන ගව්‍යති.
8. යා කීළන්තාන. කුමාරාන. පාතීය. දෙති.
9. පච්ඡා දසෙන ඔදන්තො පච්චිකෙ.
10. බුද්ධො වදන්. පචරො හොති.

(ඒ) ක්‍රියා සිද්ධියක ආවස්ථිකත්වය පැවසීම සඳහා ද කෘදන්ත පද භාවිතය අවශ්‍ය වේ.

i. කුමාරො ගව්‍යති ii. තද ආචරියො ආගව්‍යති. යන වාක්‍ය දෙකෙහි ගුරුවරයා හේ පැමිණීම කුමාරයා යන විට සිදුවන්නකි. එම අදහස කෘදන්ත පද භාවිතයෙන් මෙසේ එක වැකියකින් පැවසිය හැකි ය.

කුමාරෙ ගව්‍යන්තො ආචරියො ආගව්‍යති. මෙහි මුල් වැකියේ උක්තයක් අධ්‍යාපනය වෙනුවට යොදාගත් කෘදන්තපදක් සහති විග්‍රහණයක් ව තබා ඇත.

පහත සඳහන් වාක්‍ය ප්‍රභල මෙසේ තනි වාක්‍ය සේ ලියන්න.

1. (අ) අරා නිධ්‍යන්ති (ආ) ගරා යයන්ති.
2. (අ) මනුසොයා සයති(ආ) වොරො වරති.
3. (අ) දයො පච්ඡි (ආ) යාමී නහායති.
4. (අ) මිත්තො සිදති (ආ) නෙද කෙදති.
5. (අ) මිතා ධාවන්ති (ආ) සිතා අනුබන්ධන්ති.

4.3. ව්‍යාකරණ

4.3.1. ව්‍යාකරණ සන්ධි

සිරියකට පසු ව ව්‍යාකරණයක් නිබන්ධ විට සිදුවන සන්ධි ව්‍යාකරණ සන්ධි යි. (බ්‍යාකරණ)

උ + සොසො
 උ + ස් + ඔසො (උ+ස්) සිරියට පසු ව්‍යාකරණය
 උ + ස්ස් + ඔසො (උ+ස්ස්) ද්විතීය
 උ + ග්ස් + ඔසො (උ+ග්ස්) අප්‍රාණාදේශය
 උග්සොසො
 උග්සොසො

ව්‍යංජන සන්ධියේ දී

1. ස්වරලෝපය (හා ස්වරාගමය)
2. ද්විත්වය
3. ආදේශය
4. ව්‍යංජනය ස්වරය කරා පැමිණවීම.
5. දීර්ඝය
6. හ්‍රස්වය

යන සන්ධි විධි උපයෝගී වේ.

1. ස්වර ලෝපය (හා ස්වරාගමය)

ස්වරයකට පසු ව ව්‍යංජනයක් ඇති විට ස්වරය ලෝප වේ. (ලෝපං ව - බ්‍යයස්තො පරෙ සරානංකටි ලොපො: නොති) ලෝප වූ පසු ස්වර හීනතාව පිරවීමට අන්‍ය ස්වරයක් ආගමය වේ. [(1) තත්‍රාකාරො - තත්‍ර ලුතො ධාණෙ අකාරාගමො ව්‍යාපරෙත ඔකාරාකාරයි. (2) කටි ම බ්‍යස්තොති. ඔකාරාගමො]

සො + හිකු

ස් + ඔ + හ + ඉකු (ඔ+ස්) ස්වරයට පසු ව්‍යංජනය

ස් + හ් + ඉකු (-) + හ් ස්වරලෝපය

ස් + අ + හ් + ඉකු (අ+ස්) ස්වර හීනතාව පිරවීමට ස්වරාගමය

ය + හිකු (ය+හි) පූර්ව ව්‍යංජනය පසු ස්වරය කරා පැමිණවීම.

සහිකු

කච්චිත් + නිං

කච්චිත් + උ + නිං (උ+ත්) ස්වරයට පසු ව්‍යංජනය

කච්චිත් + නිං (-+ත්) ස්වරලෝපය

කච්චිත් + ඔ + නිං (ඔ + ත්) ස්වරහීනතාව පිරවීමට ස්වරාගමය.

කච්චිතොත්තං

රානෙම + තං

රානෙමි + අ + ත් + අං (අ+ත්) ස්වරයට පසු ව්‍යංජනය

රානෙමි + අ + ත් + අං (අ+ත්) ස්වරලෝපය

රානෙමි + උ + ත් + අං (උ+ත්) ස්වරහීනතාව පිරවීමට

රානෙ + මු + ත් + අං (මු + ත්) පූර්වව්‍යංජන පරස්වරය කරා පැමිණවීම.

රානෙමුත්තං

2. ද්විත්ව

ස්වරයකට පසු ව ව්‍යංජනයක් ඇති විට ව්‍යංජනය ද්විත්ව වේ. [(1) පරදෙවනාවෙ, ධානෙති සරනො පරබ්‍යස්තස්ස ධානාසන්නවසා ඥිත්තං (2) යුතො ධානෙ ඥිත්තං යනාති.]

උ + සොසො

උ + ස් + ඔසො (උ+ස්) ස්වරයට පසු ව්‍යංජනය

උ + ස්ස් + ඔසො (උ+ස්ස්) ද්විත්වය

උ + හ්සොසො

උහ්සොසො

3. ආදේශය

ස්වරයකට පසු ව ඇති ව්‍යංජනය ද්විත්ව වූ විට මහා ප්‍රාණාකාරයට අලප්‍රාණා දේශය වේ. (වග්ගෙ සොසාසොසානං තනිය පටමා - වග්ගෙ සොසාසොසානං චතුස්සංඝානං තබ්බග්ගෙ තනිය පටමා) මේ ව්‍යංජනාදේශය යි.

උ + සොසො

උ + ස් + ඔසො (උ + ස්) ස්වරයට පසු ව්‍යංජනය

උ + ස්ස් + ඔසො (උ + ස්ස්) ද්විත්වය

උ + හ්ස් + ඔසො (උ + හ්ස්) අලප්‍රාණාදේශය

උහ්සොසො

උහ්සොසො

'අව' ශබ්දයට ඔ අංශ්‍රේය වේ. ඒ සවරාශ්‍රේය යි.

අව + තරනි

ඔ + තරනි = අවයන්තට ඔ අංශ්‍රේය

ඔතරනි

4. දීර්ඝය

සවරයට පසු ව ව්‍යාකෘතයක් ඇති විට සවරය දීර්ඝ වේ.

බන්ති + පරම.

බන්ත් + ඉ + ප් + අරම. (ඉ+ප්) සවරයට පසු ව්‍යාකෘතය

බන්ත් + ඊ + ප් + අරම. (ඊ + ප්) දීර්ඝය

බන්තිපරම.

5. හ්‍රස්වය

සවරයට පසු ව සංයුක්තාකාර ඇති විට සවරය හ්‍රස්ව වේ. (රසෝ)

ආ + බාතො

ආ + ඩි + ආතො (ආ+ඩි) සවරයට පසු ව්‍යාකෘතය

ආ + ඩිඬි + ආතො

අ + ක්ඬි + ආතො (අ+ක්ඬි) හ්‍රස්වය

අකබාතො

4.4. පරිචය

(ආ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

1. ව්‍යාකෘත සන්ධිය හඳුන්වන්න.
2. ව්‍යාකෘත සන්ධියේ දී සිදුවන සන්ධිකාර්යයන් නම් කර උදාහරණ මගින් පැහැදිලි කරන්න.
3. බහුස්‍රුතො, සම්මසාධානං, මහඬුතො, දුක්ඛරං, පඤ්චකබ්‍රහ්මයා යන පද විසන්ධි කර සන්ධි කාර්ය පැහැදිලි කරන්න.
4. සවර දෙකක් සමීප ව ඇති විට සිදුවන සන්ධිය කිනම් සන්ධිය ද?
5. සවරයකට පසු ව ව්‍යාකෘතයක් ඇතිවිට සිදුවන සන්ධිය අයත්වන්නේ කවර සන්ධි ප්‍රභේදයට ද?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නඟා තද අකුරින් දක්වා ඇති පද වල සන්ධිකාර්ය පැහැදිලි කරන්න.

1. අප්‍රමාදෙ අමතස්ස පදං භවති.
2. අප්‍රමානා න මියන්ති.
3. මහාසතො උරුවෙලායං ඡබ්බස්සානි අත්තනිලමතානුයොගං අනුයුජ්ඣේ.
4. සීලවා දිට්ඨිං අනුපගච්ඡති. දස්සානෙන සම්පතො භවති. කාමෙසු ගෙඩං වීනෙති. පුත මාතුස්ස ගබ්භෙ සයිතුං න එති.
5. තපො ඛන්තිපරමං ඉති ව තිතිකබ්‍රා නිබ්බාණං පරමං ඉති ව බුද්ධා වදන්ති.
6. බුද්ධිගුණා දළිඤ්ඤා රාජානං උපසංකම්ප්පු.
7. මනුස්සා ආයුක්කියෙන ව මරන්ති. නම්මකම්පෙන ව මරන්ති. පුඤ්ඤකම්පෙන ව මරන්ති.
8. පරතකම්මපො මහාරාජා සීහලදීපං එකධර්මතං කප්වා ධම්මෙන රජං අකාසී.
9. යාච පාපං න පට්ඨති කාච බාලො මුට්ඨා මඤ්ඤති යද ව පාපං පට්ඨති අථ බාලො දුක්ඛං තිගච්ඡති.
10. ඡිද්දසට්ඨො උදකධාරා විය අකම්භි අසුධාරා පඤ්ඤති.

(ඉ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට තහනන

1. බෝසත් යද්දී මහ පිඤ්ඤා මතු වී පා පිළිගත්තේ ය.
2. යමෙක් පමාවුවෝ වෙත් ද ඔව්හු මියයත්.
3. පෙර බෝසත් බරණ්ණා උපන්නේ ය.
4. මාරයා ගිනි අගුරු වලක් මැවී ය.
5. පාත්‍රය ගෙන ඒමට ගිය පුරුෂයා කුමක් දැක ගයවී ද?
6. යහලුවා දියෙහි ගිලේද්දී සිරිඳු ඔහු එගොඩ කරවීය.
7. නුගත් (-අපසංසුතො) මේ මිනිසා ගොතෙකු මෙන් වයසට යයි.
8. අරුණ තැගෙද්දී මල් පිපේ.
9. යම්කලක පවි පැස් ද එවිට මෝඩයා දුකට වැටේ.
10. ඔහුගේ මස් වැඩේ. ඔහුගේ නුවණ නො වැඩේ.

(ඊ) ගව්‍යතත ශබ්දය හා යුවති ශබ්දය සියලු විගත්තින් හි වර්තගන්න.

(උ) සත්‍යමි ආඛ්‍යාතය අනුමති පරිකල්පාර්ථයක් ප්‍රකාශ කරයි.

පරස්‍ය පද ප්‍රත්‍යය මාලාව			පරස්‍ය පද ආඛ්‍යාත පද නිර්මාණය වන අන්දම				
පුරුෂ	එක වචන	බහු වචන	ධාතුව	එකවචන ප්‍රත්‍යය	එකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
පඨම	එයා	එයුෂං	$\sqrt{\text{ගමු}} > \text{ගවිෂ්}$	එයා	ගවේෂයා	එයුෂං	ගවේෂයුෂං
මජ්ඣම	එයායාසි	එයායාථ		එයායාසි	ගවේෂයායාසි	එයායාථ	ගවේෂයායාථ
උත්තම	එයායාමී	එයායාමි		එයායාමී	ගවේෂයායාමී	එයායාමි	ගවේෂයායාමි

අන්‍යතො පද ප්‍රත්‍යය මාලාව			අන්‍යතො පද ආඛ්‍යාත පද නිර්මාණය වන අන්දම				
පුරුෂ	එක වචන	බහු වචන	ධාතුව	එකවචන ප්‍රත්‍යය	එකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
පඨම	එථ	එරං	$\sqrt{\text{ගමු}} > \text{ගවිෂ්}$	එථ	ගවේෂථ	එරං	ගවේෂරං
මජ්ඣම	එථො	එයායෙකා		එථො	ගවේෂථො	එයායෙකා	ගවේෂයායෙකා
උත්තම	එයාං	එයායාමෙහ		එයාං	ගවේෂයාං	එයායාමෙහ	ගවේෂයායාමෙහ

$\sqrt{\text{පව්}}$, $\sqrt{\text{කර}}$, $\sqrt{\text{මර}}$ ධාතු සත්‍යමි ආඛ්‍යාතයෙහි වර්තගන්න.

4.5. ධාරණය

(4 වන කොටස)

නාමමහි පසුස්මානෙපි කුලසාධිකරණෙ පඨමො. කුලසාධිකරණෙ නුතෙ නාමමහි පසුස්මානෙපි අපසයස්මානෙපි පඨමො. පුරිසො හොති - නය්‍යාපනියමෙ - එකමහිටත්තබ්බො එකවචනං - නි. කත්තරිති විකරණ විධානෙ සබ්බස්ම වත්තනෙ

නුචාදිතො අ - නුචාදිහි ධාතූහි කත්තරි වත්තමානා පඤ්ඤිමි හියත්තනියඨපපවටියො හොති. එවං යාදිවිකරණං

පුබ්බාසර භාගව්‍යානා - ගිණනා ධාතු විකෘතියෝ
නිසායාස පව්වයා භොජනි - යෙ තෙ විකරණාසිපු.

සො මදනං පවති, බහුමිති විකෘතබ්බ බහුවචනං-අනති-සරලොපාදි -තෙ පවතති.

4.6. අත්වැල

නිබ්බානි - (නි + $\sqrt{\text{වතු}}$ + ඊ) උපති.

අනුක්‍රමාමෙත - (අනු - කමෙත) ක්‍රමයෙන්

පිතු - පියාගේ

විසසානො - (විස - පනො) වැඩුණේ

සෙව්වියාණෙ - (සෙව්වි -යානෙ) සිවු පදවියෙහි

අව්වාසි - [(අ) - $\sqrt{\text{වා}}$ + සි + ඊ) සිටියේ ය.

පාතරාය වෙලාය (පාතරාය - වෙලාය) උදය ආහාර ගන්නා වෙලාවේ

අතරාය - බාධාවක්

අධාරකාපු - ගිනිඅඟුරු වලක්

අසිතිහත්ව ගම්හිරාය - රියන් අසුවක් ගැඹුරු

සමපව්වි - (සං + පව් + ඉව් + ඊ) පිළිගනි.

5 වන පාඩම නිගගහිත සහති

5.1. මහා මහිඤ්ඤෙථරසාය ව නියායාය රතෙඤ්ඤ ව පුවතාවියසජ්ජනං.

රුකෙඛායං රාජ නිං නාමො ? ඉති මහා මහිඤ්ඤෙථරො පුවතී.
අමෙඛා නාම අයං තරු . ඉති රාජා ආහ.

ඉමං මුඤ්ඤිය අත්ථමෙඛා ?
සනති අමඛ තරු බහු ?
ඉමං ව, අමඛං තෙ වමෙඛ
මුඤ්ඤියත්ථි මහිරුහා?
සනති හනෙන, බහු රුකඛා. අනමඛා
පන තෙ තරු
අඤ්ඤා අමෙඛ අනමෙඛ ව මුඤ්ඤිය
අත්ථි මහිරුහා ?
අයමහනෙන අමඛ රුකෙඛා
පණ්ඩිතොයි තරියාර. ඉති ථෙරො
ආහ. පුත ථෙරො පුවතී.
සනති තෙ ඤ්ඤකා රාජ ?
සනති හනෙන බහු ජනා.
සනති අඤ්ඤකා රාජ
සනති තෙ ඤ්ඤකො බහු
ඤ්ඤකෙ තෙ, ව අඤ්ඤතෙ,
මුඤ්ඤියඤ්ඤාපි අත්ථි තු ?
අහමෙච හනෙන
සාධු. තථි. පණ්ඩිතොයි තරියාර.

එවි. මහා මහිඤ්ඤෙථරො රාජා
පණ්ඩිතො ඉති විදිතවා
වුළහත්ථිපදෙපමං සුත්තතං දෙසයි.
රාජා වත්තාලීසසහසොති තරෙහි
සරණෙසු පතිට්ඨති.

5.2 අග්ගාසය

(අ) පහත සඳහන් වියහති වූ පදවල සහතිරූප දක්වන්න.

1. රුකෙඛා + අයං	6. අයං + හනෙන
2. මහිඤ්ඤ + ථෙරො	7. පණ්ඩිතො + අපි
3. අත්ථි + අමෙඛා	8. තර + ඉසාර
4. (තෙ) ව + අමෙඛ	9. මුඤ්ඤිය + අඤ්ඤා
5. මුඤ්ඤිය + අත්ථි	10. අහං + එවි

(ආ) ජේදය ඇසුරෙන් පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියන්න.

1. කො පඤ්ඤානි පුවර් ?
2. කො තානි විසාජෙයි.
3. මහා මහිඤ්ඤෙරො නිසසසා රඤ්ඤා කතමං රුකං දෙසෙයි ?
4. ත්වං නිං මඤ්ඤයි තාත නිසෙසා නාම රාජා පණ්ඩිතො අහොයි උද්භු දුප්පඤ්ඤා?
5. තව භාමකෙඛතෙන කති අමබරුකමා සනති ?
6. මහා මහිඤ්ඤෙරො නිං නාම සුක්කන්තං දෙසෙයි?
7. රාජා නික්කකෙහි ජනෙහි සරණෙසු පතිට්ඨති ?
8. ථෙරො නිමජ්ජාය රාජානං පඤ්ඤා පුවර් ?
9. අතීතෙ ලංකාදීප වාසිනො කීදිසා අහෙසුං, පඤ්ඤාචන්තා උද්භු දුප්පඤ්ඤා ?
10. සරණෙසු පතිට්ඨිතා ජනා කසා සාවකා භාවන්ති ?

(ඉ) $\sqrt{දුග}$, $\sqrt{යාච}$, $\sqrt{රුධ}$, $\sqrt{සුච}$, $\sqrt{හිකක}$, $\sqrt{යාස}$, හා $\sqrt{වච}$ ආදී වාතුන් යෙදෙනවිට කම් පදයන් (සුවි සිමාර්ථවත්) පඤ්චමි විගත්තාර්ථවත් පදයන් යන දෙක ම දුනියාවෙන් සිටි.

උදාහරණ :

- i. ගොපාලො ගාවං පයො දෙනති (-ගොපල්ලා ගවයාගෙන් කිරි දෙවයි.)
- ii. කසාකො ගොමන්තං ගාවං යාචි (-ගොවියා ගව හිමිගෙන් ගවයකු ඉල්ලයි.)
- iii. සො වජං ගාවං අවරුකති (-හේ ගොවුදෙන් ගවයා වලකයි.)
- iv. අඬ්ඬිකො මානවකං මගං පුවර්ති (-මගියා තරුණයාගෙන් මග අසයි.)
- v. සුරියො ගොමන්තං ගාවං හිකකති (-සුරුසයා ගව හිමියාගෙන් ගවයකු ඉල්ලයි.)
- vi. උයාණන්තපාලකො රුකං ඵලානි අවචිතානි. (-උයන්පල්ලා ගසෙන් ගෙඩි කඩයි.)

මේ උදාහරණ සැලකිල්ලට ගෙන පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. දසිය ඵථදෙනගෙන් කිරි දෙවයි.
2. දිවයිත් වැසියෝ රජුගෙන් ධනය ඉල්ලති.
3. ආචාර්යවරයා ශිෂ්‍යයන්ගෙන් ප්‍රශ්න අසයි.
4. නෙරුන්වහන්සේ ගසෙන් මල් නො නෙලති.
5. යදියා ධනුත්තාගෙන් අහර සිහයි.

(ඊ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලට නගන්න.

1. තථාගතො පටමං බොධි පලලඬෙක සක්කාහං විතිනාමෙයි.
2. අහං දුනියං අපි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි.
3. මයං ඉති ඉහ ඵතං තනියො පරාභවො විජානාම
4. සචෙ වතුත්ථං නිධාපෙය්‍ය ආපදාසු හවිසාති.
5. අසසථි ථෙරො පඤ්චවග්ගියානං පංචමො අහොයි.

5.3. ව්‍යාකරණ

5.3.1. නිගහනීත සන්ධි

සිරියකට හෝ ව්‍යාජනයකට පූර්වයෙන් බිඳුව (-නිගහනීතය) ඇති විට (හෝ බිඳුවක් අමුතුවෙන් ම පැමිණිවිට) සිදුවන සන්ධි නිගහනීත සන්ධියයි.

උදාහරණ :

කිං + කතො

කි + ට + ක් + අතො (ට + ක්) ව්‍යාජනයට පෙර සිටි බිඳුව

කි + ඩි + ක් + අතො (ඩි + ක්) වර්තාන්තාදේශය

කිඩිකතො

එවිං + අසා

එවි + ට + අ + සා

එවි + මි + අ + සා (මි + අ) මකාරාදේශය

එවිමසා

නිගහනීත සන්ධියේ දී

- i. වර්තාන්තාදේශය
 - ii. ලකාරාදේශය
 - iii. මකාරාදේශය
 - iv. දකාරාදේශය
 - v. ඤකාරාදේශය
 - vi. නිගහනීත ලෝපය
 - vii. නිගහනීතාගමය
- යන සන්ධිකාර්යයන් වේ.

- i. වර්ගාන්තාදේශය

බිඳුවට පසු ව ඇති ව්‍යාජනාකාරය වර්ගාකාරයක් වූ විට බිත්දුවට එම වර්ගයේ අන්ත අකාරය ආදේශ වේ.

දීපං + කරො

දීප + ට + ක් + අරො (ට + ක්) වර්ගාකාරයට පූර්ව වූ බිඳුව

දීප + ඩි + ක් + අරො (ඩි + ක්) වර්ගාන්තාදේශය

දීපඩිකරො

ධම්මං + වරෙ

ධම්ම + ට + වි + අරෙ (ට + වි) වර්ගාකාරයට පූර්ව වූ බිඳුව

ධම්ම + ඤ් + වි + අරෙ (ඤ් + වි) වර්ගාන්තාදේශය

ධම්මඤ්චරෙ

මෙසේ ක, ච, ට, ක, ප යන වර්ගවල අකුරු තිබෙන විට පිළිවෙළින් ඩ, ඤ, ණ, න, ම යන ඒ ඒ වර්ගයන්ගේ අන්ත අකුරු බිඳුවට ආදේශ වේ. (වග්ගාන්තං වා වග්ගො-වග්ගබ්‍යාජනෙන පරෙ බිඳුණා තබ්බගාන්තො වා හොති.)

- ii. ල කාරාදේශය

බිඳුවට පසු ව ලකාරය ඇති විට බිඳුව වෙනුවට ලකාරය වේ. වාකාරෙන ලෙ ලො ව)

පුං + ලිඛිං

පු + ට + ල් + ඉඛිං (ට + ල්) ලකාරයට පූර්ව වූ බිත්දුව

පු + ල් + ල් + ඉඛිං (ල් + ල්) ලකාරාදේශය

පුලිලිඛිං

iii. ම කාරාදේශය

සිරියට පූර්වයෙන් ඇති බිඳුවට ම කාරය ආදේශ වේ. (මදයරෙ - සරෙ පරෙ බිඳුනො මද වා හොනනි.)

එව. + අයා

එව + ෙ + අ + යා (ෙ + අ) සිරියට පෙර සිටි බිඳුව

එව + මි + අ + යා (මි + අ) මකාරාදේශය

එවමයා

iv. ද කාරාදේශය

සිරියට පූර්වයෙන් ඇති බිඳුවට දකාරය ආදේශ වේ (මදයරෙ - සරෙ පරෙ බිඳුනො මද වා හොනනි)

එක. + අවොව

එක + ෙ + අ + වොව (ෙ + අ) සිරියට පෙර සිටි බි.දුව

එක + ද + අ + වොව (ද + අ) දකාරාදේශය

එකදවොව

v. ඤකාරාදේශය

එකාරය, හකාරය, යකාරය, පසු ව ඇති විට පූර්වයෙන් සිටි බිඳුවට 'ඤ' ආදේශ වේ. (එ හෙඤඤ, ඒකාරෙ හෙ ව පරෙ බිඳුනො ඤෙවා හොනි)

ක. + එව

ක + ෙ + එ + ව (ෙ + එ) එකාරයට පෙර සිටි බිඳුව

ක + ඤ + එ + ව (ඤ + එ) ඤකාරාදේශය

කඤෙඤව

vi. නිගමන ලෝපය

සිරියට හෝ ව්‍යාකෘතියට පූර්වයෙන් සිටි බිඳුව ඇතුළු විට ලෝප වේ. (සව්වි ලොප. - හි සරෙ බිඳු ලොපො (2) බ්‍යාකෘතෙ වෙති බිඳුලොපො)

විදුන. + අඟා

විදුන + ෙ + අ + ඟා (ෙ + අ) සිරියට පෙර සිටි බිඳුව

විදුන + අ + ඟා (ෙ + අ) බිඳුලෝපය

විදුනඟා

vii. සිර ලෝපය

පූර්වයෙන් බිඳුව ඇති විට පසු ව ඇති සිරය ලෝප වේ. (පරො වා සරො බිඳුනො පරො සරො වා ලොපනෙ)

බීර. + ඉව

බීර + ෙ + ඉ + ව (ෙ + ඉ) සිරියට පෙර වූ බිඳුව

බීර + ෙ + ව (ෙ + -) සිර ලෝපය

බීර.ව

viii. නිගහනීකාගමය

සථරය හෝ ව්‍යාකූණය පසු ව ඇති විට බිඳුවක් අමුතුවෙන් පැමිණේ. (නිගහන. ව - සරෙ බ්‍යාකූණෙන වා පරෙ කථි බිතුවාගමො නොති)

අව + සිරො

අව + ස් + ඉරො

අව + . + ස් + ඉරො - නිගහනීකාගමය

අව.සිරො

5.4. පරිචය

(අ) 1. නිගහනීක සන්ධිය හඳුන්වන්න.

2. නිගහනීක සන්ධියේ දී සිදුවන සන්ධි කාරය නම් කරන්න.

3. තමන්ට, තදනතතර, සංකෘත, කතමකවාට්ටියො, දෙවනමසියො යන සන්ධිපද විසන්ධිකර සන්ධිකාරය දක්වමින් සන්ධිකරන්න.

4. පාලියෙහි සන්ධි ප්‍රභේද, සන්ධි කාරය ආදිය විස්තර කරමින්, 'සන්ධි' පිළිබඳ සටහනක් පිළියෙළ කරන්න.

(ආ) ප්‍රධාන වාක්‍යයේ ක්‍රියා සිද්ධිය සිදුවූ අවස්ථාව දැක්වීම සඳහා අන්තර් වාක්‍යයේ කර්තෘ හා කෘදන්ත පදය ජට්ඨිවිභක්තියෙන් ද තබනු ලැබේ.

තස්ස ගච්ඡන්තස්ස මහා මෙසො උට්ඨති - (ඔහු යද්දී මහා වැස්සක් ආවේ ය.)
මාතා පිතුනා රුදනානා සො පබ්බජි. (-මව් පියන් අවද්දී ඔහු පැවිදි විය.)

මුල් වාක්‍යය පසු වාක්‍යයේ ක්‍රියා සිද්ධිය පවසන අන්තර් වාක්‍යය බවට පත් නොව මේ වාක්‍ය යුගල එක් වාක්‍යයක් බවට පෙරළෙන්න.

(අ) i. දෙවො වසාති

ii. මිභා ගුහං පවිසනති

(ආ) i. සො දදති

ii. බහවො යාවකා සුඛිනො හවන්ති

(ඉ) i. රාජා නගරං පවිසති.

ii. අමච්චා තං අනුගච්ඡන්ති.

(ඊ) i. ආචරියො සික්ඛාපෙනි.

ii. සිය්‍යා තස්ස එවං සොතං ඔදහනති.

(උ) i. රාජා ධම්මකො හවති.

ii. රට්ඨවාසිනො අපි ධම්මකා හවන්ති.

(ඉ) $\sqrt{සි}$ (වැනිරීමෙහි) $\sqrt{යා}$ - (සිටීමෙහි) $\sqrt{ආස}$ (විසුම්භි) යන ධාතු අධි උපසර්ගය හා යෝග්‍ය වාක්‍යයෙහි යෙදෙන විට ආධාරාර්ථවත් පදය දුනියාවෙන් සිටී.

උදාහරණ :

උක්තපද	දුනියාවෙන් සිටී ආධාර වාචක පදය	අධි උපසර්ග පරිච $\sqrt{සි}, \sqrt{යා}$ හා $\sqrt{ආස}$ යන ධාතු
කායො	පඨවි.	අධි සෙසාති
නෙ	ගාම.	අධිතිව්ඨන්ති
සතුණො	රුක්ඛ.	අභ්ඤ්ඤාසති

මෙහි පඨවිය. (-පොළොවෙහි) ගාමමිහි (-ගමෙහි) රුක්ඛමි (-ගසෙහි) යනුවෙන් ආධාර විභක්තානතව සිටිය යුතු පද පඨවි, ගාම, රුක්ඛ යැයි සිටියේ අධි උපසර්ග යෝග්‍ය නිසා ය.

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. ගිලානො මැඩිං අධිසයනි.
2. මුරො පබ්බතං අධිනිට්ඨනි.
3. වානරො රුක්ඛං අඡක්ඛාසනි.
4. රාමො උද්ධං අධිසෙති.
5. දීපයො පබ්බතං අධිනිට්ඨනි.

පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. මේ සිරුර පොළව මත වැතිරෙන්නේ ය.
2. ගිරවා ගස මත වසයි.
3. මගියා ඇඳ මත වැතිරෙයි.
4. සිංහයා පර්වතය මත සිටියි.
5. ඔවුහු ගම තුළ සිටිත්.

(ඊ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. අම්මේ මේ කිනම් මිනිසෙක් ද?
2. මේ ජිනදස නම් පුරුෂයෙකි.
3. ඇය හැර වානිතාවෝ සිටිත් ද?
4. බොහෝ වෛතාසයෝ වෙත්.
5. මේ තවුසා ද ඒ හික්කුට ද හැර ශ්‍රමණයෝ වෙත් ද?

5.5. ධාරණය

බාලාටතාරයෙහි ආබ්‍යාත කාණ්ඩයේ පහත දැක්වෙන කොටස වාවෝද්ග්‍රහණය කරන්න.

(5 කොටස)

පසුස්මානෙපි තුලාධිකරණෙහි වාධිකාරො

තුමෙහි මජ්ඣිමො - තුලාධිකරණෙ තුමෙහිපසුස්මානොපි මජ්ඣිමො පුරිසො හොති - තථි. පච්චි, තුමෙහි පච්චි, අමෙහි උත්තමො - තුලාධිකරණෙ අමෙහි පසුස්මානොපි උත්තමො පුරිසො හොති. අකාරො දීඝං හිමිමෙසු හ්‍යාදිභිකාරස්ස දීඝො හොති. අහං පටාමි මයං පචාමි.

5.6 අත්වැල

පුර්ණ විසසස්සනං - පැණ විසසුම

පුර්ව - ($\sqrt{\text{පුර්ව}} + 8$) විමසිය

තරු - වෘක්කය

මජ්ඣිම - ($\sqrt{\text{මුළු}} > \text{මුළු} - 9 - 5$) හැර

අමකතරු - අමගස්

සකති - ($\sqrt{\text{භූ}} > \text{භූ} + \text{නති}$) වෙත්

මහිරුනා - (මහි + රුන) වෘක්කයෝ

නරියාර - (නර + ඉසාර) රජ

ඤානකා - නැයෝ

වතනාලිය සහයොහි - සතලස් දහසක් සමග

පතිධාති - (පති + $\sqrt{\text{ධා}} + 8$) පිහිටියේ ය.

දොහති ($\sqrt{\text{දහ}} + \text{ති}$) දොවයි

ගොමනං - (ගො + මනං) ගවහිමියා

අවරුක්කි - (අව + $\sqrt{\text{රුධි}} + 0$ අ + ති) වලක්වයි.

උය්‍යානපාලකො - (උය්‍යාන + පාල + ක) උයන් පල්ලා

අවචිනාති - (අව + $\sqrt{\text{චි}} + \text{භා} + \text{ති}$) තෙලයි

දීපවාසිනො - දිවයිත් වැසියෝ

පඨමං - පළමු

දුකියං - දෙවනු

තතියං - තෙවනු

චතුසං - සිව්වනු

පඤ්චමො - පස්වැනියා

6 වන පාඩම සත්ති - සමාලෝචනය

81. අකාලේ එළං ගණනාපනමනං.

තද බොධිසත්තො තස්මිං. භාමෙ පටිවිසති. පණ්ඩිතො ව්‍යඤ්ඤා අකාලේ එළං ගණනාපනමනං ඡානාති.

යො පානොච චූට්ඨාය කාරං ආදාය තතො භාමා නිකමිථො අරඤ්ඤා එකං අභිරුක්ඛං උප්පංකමිථො යත්තපදමථකෙ ධිතො තං මනං පරිවික්කොථො අභිරුක්ඛං එකෙන උදකපසකෙන පහරති.

රුක්ඛො තං බණ්ණෙඤ්ඤව පුරාණපණ්ණානි පතනති. නවාති උට්ඨන්ති. පුප්ථානි පුප්ථො පතනති. අමබලාති උට්ඨාය මුහුත්තෙනෙව පට්ඨො මධුරානි මජ්ඣමානි දිබ්බපලසද්ධානි හුථො රුක්ඛො පතනති.

මහා සත්තො තානි උට්ඨානිථො යාවද්ධං බාදිථො කාරං පුරෙථො ගෙහං ගතො තානි විකතිණිථො පුත්තදරං පොසෙයි.

එකො බ්‍රාහ්මණමානවො අහං ඉමං මනං. ආවර්තයා උපකාරකො හුථො ලභියාමිති විනොතො තතො පට්ඨාය තස්ස ගෙහෙ කකතබ්බං නිව්වානි කරොති.

දරුනි ආහරති. වීති. කොට්ටති. හත්තං පට්ඨති. මුඛදෙවනාදීනි දෙති. එකදිවසං මහාසත්තෙන තාක මානව මඤ්චපාදනං මෙ උපධානං දෙහිති වුත්තෙ අඤ්ඤා අපසාදිථො සබ්බරත්ති. උරුමි ධපෙථො නිසීදි.

යො එවං කත්වා තස්ස සත්තිකා මනං ලභි.

6.2. අග්‍රාසය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු පාලියෙන් ලියන්න.

1. බොධිසතො කීදියො සුරියො අනොසි ?
2. සො කතරවෙලායං නගරතො භික්ඛමගි ?
3. සො ඩිං ආදය ගව්ඡති ?
4. බොධිසතො අමබරුක්කතො කීවදුරෙ තිව්ඡති ?
5. එචං ධ්වං මනං පරිචක්කෙඤ්චා සො කිං කරොති ?
6. උදකපසතො පහවෙයෙව, කානි අවරියානි දියසතෙත ?
7. රුක්කතො කානි පඤ්ඤති ?
8. මහාසතො කානි ඵලානි වික්කිණාති ?
9. බ්‍රාහ්මණමානවො මනං ලභ්ථං කානි කානි ධිව්වාති අකාසි ?
10. උපධානං අලඛෙයා සො කථං පටිපජ්ඣී ?

(ආ) කැටුට යන අර්ථය සහ, සඳ්ඨි යන නිපාත වලින් ද වෙන් ව යන අර්ථය විනා නානා අක්ෂරයුග්‍ර යන නිපාතවලින් ද පැවැසේ. එකී නිපාත හා යෝග වූ පද තනියාවෙන් සිටි.

උදාහරණ :

- i. සො කුමාරෙත සහ ගව්ඡති.
- ii. සො කුමාරෙත පද්ධිං ගව්ඡති.
- iii. මයං තෙන විනා න ගව්ඡාම.
- iv. අප්පකුචු එකෙන පිණ්ඩපාන නිහාරකෙන සබ්බෙ ගව්ඡංසු.
- v. පියෙහි නානා භාලො භවති.

මේ රීතිය අනුව පහත දැක්වෙන වාක්‍ය පාලියෙන් ලියන්න.

1. ගාග්‍යවතුන්වහන්සේ ගිණු පිරිස සමග යති.
2. ආචාර්යවරයා ශිෂ්‍යයන් සහ යයි.
3. වාතයෙන් කොර ව කවරෙක් ජීවත් වේ ද ?
4. එක් කුඩා මසක හැර සියල්ලත් ම කෑ හොකා බැහැර විය.
5. මනාප සියල්ලෙන් වෙන්වීම් වේ.
6. ආයුධයක් තැනිව මස් ගත නොහැකි ය.

6.3. ව්‍යාකරණ

6.3.1. සන්ධි - සමාලෝචනය

සිරි සන්ධි, ව්‍යාකරණ සන්ධි නිග්ගහිත සන්ධි යන සන්ධි ප්‍රභේද තුනක් පාලි භාෂාවේ ඇති බැව් ඉහත පාඨවල දැක්විණි. ඒ ඒ සන්ධි ප්‍රභේදවල දී සිදුවන ලෝපය ආදේශය ආදී සන්ධි කාර්යයන් ද එහිදී පැහැදිලි කෙරිණි. එකී සන්ධි කාර්යයන්ට අමතර ව සමීප ව ව්‍යාකරණාකර දෙකක් ම ඇතිවීම සිදුවන.

- i. අදේශ
- ii. සමකරණ
- iii. විපර්යාස
යන සන්ධි කාර්යයන් ද පෙර පසු අකුරුවල බලපෑමකින් කොර ව සිදුවන හුදු
- iv. ලකාර ආදේශ ද
අනේකුක ව සිදුවන සෙයක් පෙනෙන
- v. සිරිසද්දේශ ද
සමීප වූ සමානාකර සිරිවත් ව සිටි විට සිරිවත් ව්‍යාකරණයට සිදුවන

- vi. සචරවත් වාක්‍යයන්
ලෝපය ද
ජන්‍ය් හේතුවෙන් පද මූල ආදීතන්හි සිදුවන
- vii. සචර ලෝපයද ආදී කාර්යන් ද වටහා ගත යුතු ය. එකී විස්තර බාලාවතාරයෙහි දක්වා ඇත්තේ වොම්සාක සන්ධි යන පරිච්ඡේදයෙහි ය.
- viii. ඡු: ඡුධ ආදේශ

[සචර සන්ධි ප්‍රභේදයක් වන ඉකාරයට යකාරාදේශයෙන් (ඉවණ්ණායං) දා, ධා යන සංයෝගාකාර තැනුණු පසු එම] දා හට ඡු ද, ධා හට ඡුධ ද ආදේශ වේ. (යාදේශ ඉමිතා සුනෙනත දයකාර සංයෝගස්ස ඡො ධයකාර සංයෝගස්ස සො)]

උදාහරණ :

දා > ඡු - යදොවං > යජේවං
අදාතන > අජ්තන
ධා > ඡුධ - බොධාසිත > බොජ්ඣසිත
පබ්බාසිති > පබ්බජ්ඣසිති

ii. සමකරණය

සමීප ව ඇති වාක්‍යනාකාර දෙකින් එකක් අනෙක් වාක්‍යනාකාරයට සමාන කිරීම සමකරණය යි. (අසදිස පංයොගෙ එක පරුපතා ට (2) යාදේශ රතාරස්ස යො)

පරි + එසනා
පර් + ඉ + එසනා
පර් + ය' + එසනා
පඬ් + ය' + එසනා සමකරණය
පයොසනා

iii. විපර්යාසය

සමීප ව වාක්‍යනාකාර දෙකක් ඇති විට අකුරුවල ස්ථාන මාරුවීම විපර්යාසය යි. (විපරිතතා)

බහු + ආබාධ
බත් + උ + ආබාධ
බත් + වි + ආබාධ
බව් + හ් + ආබාධ විපර්යාසය
බව්හාබාධ

iv. ළ, ආදේශය

රකාරයටත් දකාරයටත් ළ කාරාදේශය වේ. (රදනං ලො)
පරි + බොධ > පළිබොධ
පරි + දහ > පරිළාහ

v. සචරාදේශය

බිඤ්චට පසු ව ඇති සචර වලට අනා සචර ආදේශ වේ. (බිඤ්ඤාපරපරානමඤ්ඤපරනා)
තං + ඉමිතා > තද් + ඉමිතා > තදමිතා
එවං + ඉමං > එවුමං
කිං + අහං > කෙහං

vi. සචරවත් වාක්‍යයන් ලෝපය

සම වූ සචරවත් වාක්‍යයන් දෙකක් ලංව සිටි විට එකක් ලොප් වේ. (සුබ්බ ය ලොපො)
පට්ඨංඛාය + යොනිසො
පට්ඨංඛා + යොනිසො
පට්ඨංඛායොනිසො

vii. සිර ලොපය

ජනප්‍රිය රැකීමට ආදි මධ්‍ය ආදි සිර ලොප වේ.
 අලාප්ති සිදුකර
 ලාප්ති සිදුකර
 ලාප්ති සිදුකර

6.4. පරිචය

(අ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට පෙරලන්න. සත්‍ය පද විසඳීමකර සත්‍යකාරය පැහැදිලි කරන්න.

1. එකසා කුමාරයා පිතා බවකාබාධෙන පිළිකො තවරයොව කාලමකායි.
2. අප කසා මාතා ත. සිකබාපෙකු. ආවරියසා සනතික. පෙයෙයි.
3. පාතොව පබ්බතොකා යො පබ්බත. ආවරියසා සනතික සාධුක. උග්ගාණකා.
4. අපෙකදිවස. යො එකසා සාවක. වොරෙතො මාකුයා හතෙව පෙයි.
5. දුග්ගතා යා ඉත්ථි අතතො පුත්ත. වොරකමෙත වාරෙකු. න වායමි.
6. තවරෙතො යො සකිප්පෙකො මහා වොරො අහොයි.
7. එකදිවස. රාජපුරියා ත. ගතෙතො රාජාත. දෙයෙසු.
8. අත. පට්ඨ-බායොනිසො විවර. පට්ඨෙවාමි.
9. යො පට්ඨායො. සරාවායො ඉති විදිතො පබ්බත.
10. සබ්බග්ගප්පකිකසා පරිලාහො තව්ඡති

(ආ) සංඛ්‍යා වාචක එක ගබ්දය වර්තැගෙන්නේ එක වචන යෙහි පමණ ය

	පුලිඳියා	ඉත්ථිඳියා	නපුංසකලිංග
පටමා	එකො	එකා	එක.
දුතියා	එක.	එක.	එක.
තතියා	එකෙන	එකාය	එකෙන
චතුත්ථි	එකසා	එකසා	එකසා
පඤ්චමි	එකමා, එකයා	එකාය	එකමා, එකයා
ඡට්ඨ	එකසා	එකසා, එකාය	එකසා
සත්තමි	එකසමි.	එකාය	එකාය.

පහත ඇති වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. එක නාම නි. ?
2. අත. එකො එව සමමා සමුද්ධො.
3. එකෙන හොගෙ හුදෙකයා.
4. පඤ්චවිත්තසා එකාත. පීඨික. පෙයොත.
5. යො එක. ධම්ම. අතිකකමිති.
6. එකා ඉත්ථි ගංගාය නකායති.
7. එක. එල. ගංගාය වුයනති.
8. එකො මනුසො ගඩනාය වුයමාන.
9. එක. එල. දිස්වා ත. තදි. පකබ්බි.
9. එකා ඉත්ථි එකසා පුත්තසා එක. එල. ව එනියා කුතකුටියා
10. එක. එල. ව අදයි.
10. එකසමි. දිවයෙ එනියා ධෙත්තු
- එක. අට්ඨි. පාවිසි

(ඉ) පහත දැක්වෙන වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. පෙර එක් ගැහැණියක් එක් එරෙහකයෙක් ගෙල සිත්දය.
2. එක් ගෙඩියක් එක් වැලකින් වැටුණේ ය.
3. එක් ගැහැණියක යඳ්දී එක් පුතකියෙක් ඇය පසුපස ගියේ ය.
4. එක් මුවෙක් ද එක් ඉබ්බෙක් ද එක් කුරුල්ලෙක් ද යන තුන්දෙනෙක් එක් ක්‍රමයක් සම්පූර්ණ විය.
5. උපාසකයා එක් වස්ත්‍රයක් හැඳ එක් වස්ත්‍රයක් පොරවා එක් අතවැසියකු සමග එක් අපේක්‍ෂා පිට නැගී එක් මගකින් උයනට ගියේ ය.
6. මෙය එක් ගසකි. මෙය ද එක් වැලකි.
7. එක් ගෙයක වසන එක් සෞරෙක් එක් කරුණියකගේ රන් වලල්ලක් සොරකම් කළේ ය.
8. රජ එක් එක් පුරුෂයාට එක් එක් ගෙය දුන්නේ ය.
9. එක් මලක් පිළේ. එක් මලක් මැලවේ. එක් මලක් වැවේ.
10. බෝසත් එක් ඇසක් ගෙන යදියා අත තැබීය.

6.5. ධාරණය

බාලාවතාරයේ ආබ්‍යාත කාණ්ඩයේ පහත දැක්වෙන කොටස වාචෝද්ග්‍රහණය කරන්න.

(6 කොටස)

පරාන්තර්ගතනො පදනි - අධි විභක්තිතං යානි යානි පරානි ඡ පදනි කානි කානි අක්කනොපදනි නාම. කක්කරි වෙ ති අක්කනො පදනි - පෙසං පුබ්බෙව යො පටිකෙ, කෙ පටිකෙ, කුං පටිපෙ, තුමෙහ පටිවෙහ, අහං පටෙ, මයං පටාමෙහ.

අක්කනොපදනි ගාවෙ ව කම්මනි - භාවෙ කම්මනි ව අක්කනොපදනි භොතනි. භාවකමෙසු යො ති යො. කස්ස වට්ඨග්ග යකාරවකාරණං සධානිතස්ස කස්ස යප්පට්ඨයස්ස ධානිතෙතන සහ යථාපමිච්චං වට්ඨග්ගයවා භොතනි. ඉධ ධානිතස්ස වට්ඨග්ගාදිත්තා කාදිපෙ කතෙ ද්විත්තං.

6.6. අත්වැල

පට්ටසනි - (පට් + $\sqrt{\text{වස}}$ + නි) වෙසේ

ව්‍යතෙතා - ව්‍යක්කයි. දක්කයි.

අකාලෙ - (න + කාල + යම්.) නො කල්හි

ගණ්ණාපනමණං - ගන්වන මණ්ඩය

ජානානි - ($\sqrt{\text{ක්‍ය}}$ > ජාන + නි) දනියි.

පානොව - (පානො + ඵව) උදයේ ම

පුට්ඨාය - (වි + උ + $\sqrt{\text{ථා}}$ + ය) නැගිට

කාඡං - කඳ

ආදය - ගෙන

නික්කම්භා - (නි + $\sqrt{\text{කමු}}$ + ඉ + ක්වා) නික්ම

අරසෙසු - ආරණ්‍යයෙහි, වනයෙහි

උපසංකම්භා - (උප + සං + $\sqrt{\text{කමු}}$ + ඉ + ක්වා) එළඹ

සත්තපදමණතෙ - (සත්ත + පද + මණ + යම්.) සත්පියවරක් පමණ දුර

විනො - ($\sqrt{\text{ථා}}$ + ඉ + ත) සිටියේ

පරිවෘත්තයා - (පරි $\sqrt{වතු}$ + ණ + නා) මතුරා
 උදකපසනෙත - (උදක + පසක + එත) දියදේකනින්
 බණ්ණෙව - (බණ් + ව) කෙණෙහි ම
 පුරාණ පණණානි - පරවැල්, ඉදුණු කොළ
 නමානි - අපුත් ඊවා
 උඩ්කනහි - (උ + $\sqrt{යා}$ + නහි) කවතනිත්
 පුප්පානි - (පුප් + යො) මල්
 මුහුණෙනෙව - (මුහුණ + එත + ව) මොහොතෙන් ම
 පව්විනා - ($\sqrt{පව}$ + ය + දු + නා) පැපි
 මදුරානි - (මදුර + යො) මිහිර
 බජ්වනානි - (බජ + වනතු + යො) පැණි පිරුණු රසවත්
 දිබ්බඵලසද්ධානි - (දිබ්බ + ඵල + සද්ධ + යො) අමා ඵල වැනි
 මහාසප්තකා - බෝසත්
 උඩ්විනිසා - (උ + $\sqrt{වි}$ + නා) අහුලාගෙන
 යාවදකථ - (යාව + අකථ) ඇතිකාත්
 බාදිනා - ($\sqrt{බාද}$ + ඉ + නා) කා
 පුකකදර - (පුකක + දර + අ) පුකඉවත්
 තාතබ්බ - ($\sqrt{තර}$ + තබ්බ) කළ පුතු
 උපධාන - කොට්ටයක්
 උරුමි - උතුලෙහි

7.1. කල්‍යාණියතෙරස්ස පරිනිබ්බාණං

සීහලදීපෙ කල්‍යාණියනියෙසා නාම රාජා ඉස්සරං පවුනෙති. තස්ස උත්තියො නාම කණ්ඩෙයා උපරාජා අනොසි. යො කල්‍යාණිය ථෙරස්ස සත්තිකෙ සිසං. සිකං. තතො සො රජෙසු

අගගමහෙසියා සද්ධිං
විස්සාසං අකාසි. රාජා
තං ඤාතො
ගණ්ඨපේතනනි අමුවෙව
ආණ්ඩාපෙසි. උත්තියො
තං ඤාතො සීතො
පලායිතා අක්කුඤ්ඤා
වසනො ඵකස්මිං දිවසෙ
දෙවිං. සරිතො පණ්ණං.
ලිඛිතො ඵකං දහරං.
හික්ඛුවෙසං ගාහාපෙතො
ඉදං රහස්සොන දෙවියා
දෙහිති පණ්ණං අදසි. තද
කල්‍යාණියතෙරො
නිවං රාජගෙහෙ
පරිභුක්ඛති. දුතො
ගතත්වා රාජද්වාරෙ
සීතො ථෙරෙන සද්ධිං.
රාජගෙහමගමාසි
ථෙරො තං.
රාජකුලපගො අයනනි
සක්කුමකාසි.

රාජපුරිසාසි ථෙරස්ස අනෙතවාසිකො අයනනි වීනෙත්ථුං. අථ රාජා ච රාජමහෙඨිනා ච
තෙ සක්කවං. පරිවිසිතො වත්ථිතො පක්කමිංසු.

තතො දුතො තං ලෙඛං දෙවියං පෙක්ඛමානාය භූමියං පානෙසි. රාජා තස්ස සද්දං සුඝට්ඨා
නිවත්තිතො ඕලෙකෙතො ථෙරස්ස ලෙඛන සමානං ලෙඛං දිස්වා තිස්සංසයං ථෙරෙන
කතකම්මනනි මක්ඛමානො කුණ්ඩිතො ඵකං තෙලකවාහෙ විපජාති ආණ්ඩාපෙසි.

(රසවාසිති)

7.2. අග්‍රාසය

(අ) පහත සඳහන් විකසිතය සංකීර්ණය දක්වමින් සකස් කරන්න.

- i. ගණකා + එන + ඉති
- ii. දෙහි + ඉති
- iii. රාජගෙහ + අගමායි
- iv. රාජකුල + උපගො
- v. අය + ඉති
- vi. සප්ත + අකාසි
- vii. රාජපුරිසා + අපි
- viii. කම්ම + ඉති

(ආ) පහත ඇති ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

1. කලාණියනියො නාම රාජා කුභි ඉයාර පවිකෙයි ?
2. තද කො උපරාරා අහොයි ?
3. උතනියො කසා කණ්ඩො අහොයි ?
4. කො උතනිය සිකඛාපෙයි ?
5. උතනියො කාය විසාසා අකායි ?
6. උතනිය ගණිතු කො කෙ ආණ්ඩෙයි ?
7. අථ උතනියො නි අකායි ?
8. උතනියො කත දෙවියා පණ්ණ පෙසෙයි ?
9. දුතො කෙන සද්ධි රාජගෙහ පාවිසි ?
10. දුතෙන ඛිතත පණ්ණ කො අගගෙයි ?

(ඉ) 7.1 කලාණියනෙරයා පරිනිබ්බාණං යන ඡේදය සිංහලයට නඟන්න.

(ඊ) උප, අනු, අධි ආ යන උපසර්ගයන් සහිත $\sqrt{\text{විස}}$ බාහු යෝගයේදී ආධාරවාචක පද දුකියාවෙන් සිටී. (උපතවජ්ඣා වසයා, ගොජනතිවුතති වචනයා)

- i. සො ගාමා උපවසති - ඔහු ගමෙහි වසයි.
- ii. සො ගාමා අනුවසති - ඔහු ගමේ වසයි.
- iii. සො පබ්බත අධිවසති - ඔහු තන්දෙ වසයි.
- iv. සො සර ආවසති - ඔහු ගෙයි වසයි.

මේ වැඩි සිංහලයට නඟන්න

1. අහං අස් ඉමං ව දිවසං උපොසථං උපවසාමි
2. දෙවකා රුකං අධිවසති.
3. සම්බ්බාධොයං සරාවාසො
4. දසො ගාමං අනුවසති.

7.2 ව්‍යාකරණ

7.3.1. පද

වාක්‍යයක් සැකසෙන්නේ පදවලිනි. පුරිසො ගව්ඡති යන වාක්‍යයේ පුරිසො යනු ද ගව්ඡති යනු ද පදයි. පුරිසො යනු නාම පදයි. ගව්ඡති යනු ආබ්‍යාක පදයි. මේවායේ අවිශ්ව වෙන් කළ හැකිය.

පුරිස + ඔ - පුරිසො

$\sqrt{\text{ගමු}} > \text{ගව්ඡ} + \text{ති} - \text{ගව්ඡති}$

ආදී වශයෙනි. අවයව වෙන්කර දැක්විය නොහැකි පද කොටසක් ද වාක්‍යවල යෙදේ. නිදසා ඉව ව අර්ථය ව පුවේ අපි පූරියො භානි. මෙහි නියො, ව, පුවේ, අප්, ඉව, යන පද එබඳු අවයව වෙන්කර දැක්විය නොහැකි පදයි. ඒවා අව්‍යයපද නම්. මෙසේ

1. නාම පද
2. ආධ්‍යාත පද හා
3. අව්‍ය පද යැයි පද කොටස් තුනකි.

7.3.2. නාම පද

විවිධ විභක්තිවල වර නැගී උක්තය, කර්මය, කර්තෘ, කරණය ආදී වශයෙන් වාක්‍යවල යෙදෙන පද නාම පදයි.

රුකකි + ඔ - රුකෙකි

+ අං - රුකං

+ එන - රුකෙකින

නාම පදයක අවයව දෙකකි. නාමය (ලිඛිතය: ප්‍රකෘතිය: පාටිපදිකය) හා විභක්ති ප්‍රත්‍යය යනුවෙනි. විභක්ති ප්‍රත්‍යයෙන් ප්‍රථමා කර්ම කර්තෘ ආදී අර්ථ හේදයන්, එක වචන බහු වචන යන වචන හේදයන් පැවසෙන අතර නාමයෙන් පුරුෂ, ස්ත්‍රී, හස්ත-සක යන ලිඛිතයන් හා ප්‍රාකෘතිකාර්ථය පැවසේ.

නාමයකට යි, යො: අං, යො: නා, හි: ස, නං: සමා, හි: ස, නං: සමි, පු යන විභක්ති ප්‍රත්‍යය එක්වේ. (දෙව දෙව එතානෙතෙස නාමයමා යියොඅංයොනානියනං යමාපි යනං යමිංපු)

නාමයේ ප්‍රභේද

	පුලිංග	ස්ත්‍රීලිංග	හස්ත-සක ලිංග
1. අකාරාන්ත	බුද්ධ	-	වික්ක
2. ආකාරාන්ත	සා	කසප්ප	අසසදධා
3. ඉකාරාන්ත	මුනි	රත්නි	අට්ඨි
4. ඊකාරාන්ත	දන්ති	නදී	දණ්ඨි
5. උකාරාන්ත	ගිකඛු	යාගු	වකඛු
6. උකොරන්ත	විකප්ප	වට්ඨි	ගොත්‍රභූ
7. මකාරාන්ත	ගො	-	-

යනුවෙන් ඒ ඒ නාමයේ අතත ස්වරය අනුව ද ලිඛිතය අනුව ද නාමය ප්‍රභේද වේ.

- i. කෙවල නාම
- ii. සමාස නාම
- iii. තද්ධිත නාම
- iv. කෘදන්ත නාම යනුවෙන් ද නාමයේ ප්‍රභේද 4ක් වේ.

i. කෙවල නාම

අවයව වෙන් කර දැක්විය නො හැකි නාම කෙවල නාම යි. සමාස, තද්ධිත හා කෘදන්ත නාමවල අවයව වෙන්කර දැක්විය හැකි ය. එබැවින් එකී කොටස් තුනට අයත් නො වන සෙසු නාම කෙවලනාම වේ.

දස, පූරිය, වනිකා, ලකා ආදිය උදාහරණයි.

ii. සමාස නාම

නාම කීපයක් අවයව වශයෙන් වෙන් කර දැක්විය හැකි නාම සමාස නාම යි.

සීතල + දිව - සීතලදිව

රාජ + කුල + උපත - රාජකුලපත

iii. තද්විත නාම

නාමයක් හා තද්විත ප්‍රත්‍යයක් අවයව වශයෙන් වෙන් කර දැක්විය හැකි නාම තද්විතනාම යි.

තගර + ඉත - තාගරිත

තිස්ස + ඉය - තිස්සිය

iv. කෘදන්ත නාම

ධාතුවක් හා කෘත් ප්‍රත්‍යයක් අවයව වශයෙන් වෙන්කර දැක්විය හැකි නාම කෘදන්ත නාම යි.

බුධ + න - බුද්ධ

නී + අත - නායත

7.4. පරිචය

(අ) i පහත ඇති නාම පදවල නාමය හා විගතති ප්‍රත්‍යය වෙන් කරන්න.

මනුෂ්‍යා: යකෝ: අශ්වී: නගරේසු: වනිතානා: පුප්පානි: ආකාසෙ: ඉන්ද්‍රිය: ගව්‍යා: ගාමං.

ii. ප්‍රධාන පද වර්ග කීය ද? නම් කරන්න.

iii. නාමපදයක ඇති අවයව නම් කරන්න.

iv. නාමයන්හි පැවසෙන අර්ථ කවරේ ද?

v. විගතති ප්‍රත්‍යයන්හි පැවසෙන අර්ථ කවරේ ද?

vi. නාම ප්‍රධාන ප්‍රභේද 4 නම් කරන්න.

vii. එක් එක් ප්‍රභේදය කෙටියෙන් හඳුන්වන්න.

(අ) පහත ඇති වැනි පාලියට තත්ත්ව.

1. දඹදිව ධර්මාසෝක නම් රජ රජයයි.
2. ආශේ උපයෝග නම් මල්ලි දෙරටුපාල විය.
3. ඒ තරුණිය දිසාපාමොක් ඇදුරා වෙත අතුරු උගනියි.
4. ඒ සොරු අල්ලවී යැයි රජ රාජපුරුෂයන්ට අණ කළේ ය.
5. මු දිවුල්ල (ඒවසුලෙ) තබවු යැයි රජ අණකළේ ය.
6. සොරා රජුට පෙනෙන සේ බඩු බීම හෙළිය.
7. රජමෙහෙසිය තෙරුන්වහන්සේ හොඳින් වැලඳ විය.
8. මෙය රහසින් ඒ වනිතාවට දෙව.
9. තෙරුන් වහන්සේ නැවතී බලා ඒ උත්තිය කුමරු යැයි සිතුවේය.
10. ඔවුහු තෙරුන් කෙළ හැලියේ දමා මැරූහ.

(ආ) ද්වි ගබ්දය මෙසේ වරතැගේ ලිඛිතයටම පොදුය. බහු වචන රූප පමණක් ඇත.

පයමා - දෙව, දුව	පඤ්චම් - ද්වි, ද්වි
දුකියා - දෙව, දුව	ජයම් - ද්වි, ද්වි
කකියා - ද්වි, ද්වි	සකම් - ද්වි
වතුළු - ද්වි, ද්වි	ද්වි, ද්වි

පහත සඳහන් වැඩි සිංහලයට තහන්ත.

1. දො ඉමෙ හිකඩවෙ අතතා පබ්බිකෙත න සෙවිතබ්බා.
2. දො ඵලානි රුකකො පතනති.
3. කුමාරො දො පුප්ඵානි ඔව්භිකා ද්විති කුමාරිකාහි සද්ධිං බුද්ධං පුප්ඵෙයි.
4. දො වනිතායො ද්විතතං පුරිසානං දුච්ඡෙ මඤ්ඤායො අදංසු.
5. ද්විපු වනිතාසු නිකම්මනෙතසු ද්විති ලතාහි දො කුසුමානි පතිංසු.

පහත ඇති වැඩි පාලියට තහන්ත.

1. දෙනුන් දෙදෙනාගේ වස්සන් දෙදෙනා වැල් දෙකකින් කොලදෙකක් කෑහ.
 2. එක් පණ්ඩිතයෙක් ශිෂ්‍යයන් දෙදෙනෙකු සමග නගරයට ගොස් පොත් දෙකක් මිළට ගත්තේ ය.
 3. එක මගකින් දෙදෙනෙක් නොයවු.
 4. ඔවුන් දෙදෙනාගේ ගෙවල්වල පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක් නිකර රැකවල් කැබුන.
 5. එක් විලක් අසල මුවෝ දෙදෙනෙක් ද ගව දෙනුන් දෙදෙනෙක් ද වසති.
- (8) ආබ්‍යාත ප්‍රත්‍යය අක්ෂතොපද, පරස්‍යපද යැයි කොටස් දෙකකට බෙදේ. ප්‍රත්‍යය මාලාවල මුල් ප්‍රත්‍යය හය පරස්‍ය පදයි. (අප් පබ්බාති විගන්තිනං ඡ පරස්‍ය පදනි- අධ්‍ය විගන්තිනං යානි යානි පබ්බාති ඡ පදනි තානි තානි පරස්‍යපදනි නාම) පසු ප්‍රත්‍යය හය අක්ෂතොපදයි. (පරාත්‍යත්තනො පදානි - අධ්‍යවිගන්තිනං යානි යානි පරානි ඡපදනි තානි තානි අක්ෂතො පදනි නාම)
- නි, අනි: සි, ට: මි, ම: යනු වක්‍රමාන පරස්‍යපද ආබ්‍යාත ප්‍රත්‍යය මාලාවයි.
තෙ, අතෙ: සෙ, වෙහ: ඵ, මෙහ: යනු වක්‍රමාන අක්ෂතො පද ප්‍රත්‍යය මාලාවයි.
- i. $\sqrt{a}b >$ ගව්ඡ, $\sqrt{a} >$ නිධ්‍ය යන ධාතු වක්‍රමාන පරස්‍ය පදයෙහිත් $\sqrt{a}b$, $\sqrt{a}$ යන ධාතු වක්‍රමාන අක්ෂතො පදයෙහිත් වර්තමාන දක්වන්න.

7.5. ධාරණය

බාලාවතාරයෙහි ආබ්‍යාත කාණ්ඩයේ පහත දැවෙන කොටස වාටෝද්ග්‍රහණය කරන්න.

(7 කොටස)

අක්ෂතො පදනි පරස්‍ය පදනං - අක්ෂතොපදනි ක්වි පරස්‍යපදනං යනති. තෙන, කයා, මයා වා යො ඔදනො පව්වති. පව්වතෙ වා තෙ පව්වතෙහ, පව්වයො පව්වවෙහ, පව්වෙ මෙහ භාවෙ භූ සත්තායං, ඉධ භාවො කාරකා මියො පුද්ධා ධාතුවෙහො - තයොකතො ඵකව්වතමෙව, තං ව පඨමපුරිසො ඵව භොති. තෙන තයා මයා වා භූයතෙ තයා කවි මම වා සමපක්ඛි ගව්ඡතොපදො.

7.6. අත්වැල

පරිනිබ්බාණං - පරිනිර්වාණං

පවතෙති - (ප + $\sqrt{ව}$ තු + ණෙ + නි) පවත්වයි.

කණ්ඩො - මල්ලි

උපරාජා - (උප + රාජ + සි) යුවරජ

සනහිතෙ - සම්පයෙහි

සිකං - ($\sqrt{සි}$ කං + ඊ) හික්මුණේය, උගත්තේ ය.

අග්‍රමහෙසියා - (අග්‍ර + මහෙසි + නා) අගමෙහෙසිය

කුඨා - ($\sqrt{කු}$ + ක්වා) දැන

ගණ්ඨමෙතනි - (ගණ්ඨ + එතං + ඉති) මොහු අල්ලා ගනි වූ යැයි

ආණ්ඩුවෙහි - අණකළේය
 පලායිනා - පලාගොස්
 අප්පාද - අත් කැනක
 වසනෙකා - ($\sqrt{\text{වස}} + \text{නක} + \text{සි}$) වසන්නේ
 පරිච්ඡා - ($\sqrt{\text{සර}} + \text{ච්ඡා}$) සිහි කොට
 හික්කුවෙස - (හික්කු + වෙස + අං) හික්කුවෙස්
 රහස්‍යෙන - රහසින්
 රාජගෙනෙ - (රාජ + ගෙන + සම්) රජගෙයි
 පරිච්ඡා - (පරි + $\sqrt{\text{ච්ඡා}}$ - නි) වලඳයි
 රාජධාරෙ - (රාජ + ධාර + සම්) වාසල්දෙර
 රාජගෙනමගමායි - (රාජ + ගෙන + අගමායි) රජගෙට ගියේ ය.
 රාජකුපලගො - (රාජ + කුල + උපග + ම) රජගෙට යන එන අයෙක්
 සප්තමාසා - (සප්ත + අකාසි) සිතුවේය.
 රාජපුරිසා - රාජපුරුෂයෝ
 අනෙකවාසිනො - අතවැසියෙක්
 රාජමහෙසිකා - රජ මෙහෙසිය
 පරිච්ඡා - වලඳවා
 පක්ෂිංසු - (ප + $\sqrt{\text{කුච්ඡු}}$ + උං) ගියහ.
 පෙකමානාය - බලා සිටිද්දී
 නිවන්තිනා - (නි + $\sqrt{\text{වතු}}$ + ඉ + නා) නැවතී
 මලොකෙතා - බලා
 නිසංසං - නි කැකවම
 මහාමානො - හගිමින්
 කුසුමා - කිසි
 කෙලකවානෙ - කෙල් කැලියෙහි
 විපච්ඡා (විපට + ඉති) දමවූ යැයි

8 වන පාඨම සමාස නාම 1

8.1. සකඛා ලංකාදීපං හගවතො අදංසු

තෙන තෙ තුට්ඨා සබ්බෙසි එකපසනාරෙතෙව-මාරිය මාරිය තු-අමනාකං ඉදං සබ්බහයං විද්ධංසෙහි. මයං සබ්බෙසි ඉමං සකලං ලංකාදීපං තුය්‍යාං දෙම. යත්‍ථ කත්ථි ඉව්වසි නිසීදනාදීං කාතුං එත්ථ තුං සබ්බං තං කරොහිති පටිච්චනං අදංසු.

සත්ථා තෙසං "ඉදති මෙ ඉමං දීපං දත්වා පච්ඡා සුඛිතකාලෙ' න ඉමං තෙ දය්‍යාමා'ති වත්වා අට්ටං කරෙය්‍යාථ. එවං සති මහත්තං කලහං පය්‍යසයාම න කලහ විවාද හංඤිතෙන හවිතුං සුත්තං පමාණං මෙ හවිතුං සුත්තන්ති" ආහ.

පුත්‍ර තෙසි හගවත්තං එතදවොදුං. මාරිය තුං අමනාකං ඊදිසං බහලඤ්ඤාකාරං විධිමෙත්වා ආලොකං දය්‍යෙත්වා සුරියාතප්. විසුඤ්ඤානං සීතං විනොදෙත්වා අමනාකං පුත්‍රතදරාදයො දය්‍යෙත්වා මරණතො මොචෙත්වා ජීවිතං නො දත්වා තුං ඉමස්මිං ලංකාදීපෙ තථ අභිරුචිතධාතො නිසීදනං වා අක්කං කික්කු තථ අභිරුචිතං වා කරොහි. අජ් අමෙහෙති තථ සකලං ඉදං ලංකාදීපං දින්නං දින්නං එව අක්කං කොච්ඡි යකෙබ්බා වා හුතො වා කුමභණ්ඩාදී වා කොච්ඡි උට්ඨාස පටිභාහිතුං න සකඛියාති. යදි කොච්ඡි පටිභාහෙය්‍ය න යො යකඛසමාගමං පටිසිතුං ලභියාති. න ආවාහවිවාහං ටි කාතුං ලභියාති කදච්ඡි කොච්ඡි පටිබාහිතුං නලභියාතිති වත්වා සබ්බෙසි සපථං අකංසු.

(-වංසපරපසකාසිති-)

8.2. අභ්‍යාසය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු සපයන්න

1. යකඩා හඟවතො කිං අදංසු ?
2. පමාණං හවිතුං යුක්තනති කො ආහ?
3. යකඩා හඟවතො ලංකාදීපං දත්වා ත්වං අමනාතං බහලඤ්ඤාකාරං විධමෙහි ආදිපයෙන කතනබ්බි යුක්තකානි සත්ත කාරණානි දයොසුං තානි උද්ධරිත්වා දයොතු.
4. කො යකඩපමාගමං පවිසිතුං න ලභියාති ?
5. කො ආවාහවිවාහං කාතුං න ලභියාති ?

(ආ) පහත සඳහන් සෑදී පද විසෑදීමකර සෑදී විධි දක්වන්න.

i. එකප්පහාරෙතෙව	vi. යුක්තනති
ii. සබ්බෙපි	vii. එතදවොදුං
iii. තිසිදනාදිං	viii. සුරියසාතපං
iv. කරොහිති	ix. පුක්කදරාදයො
v. දයාමානි	x. තෙපි

(ඉ) පහත සඳහන් කේටල පද සඳහා ජේදයෙහි යොදා ඇති සමාස පද තෝරා ඉදිරියෙන් ලියන්න.

1. එතෙන පහාරෙන -
2. සබ්බං හයං -
3. ලංකා නාම දීපං -
4. සුඛිතෙ කාලෙ -
5. කලහෙන විවාදෙන හණ්ඩනෙන -
6. බහලං අනුකාරං -
7. සුරියසා ආතපං -
8. යකඩානං සමාගමං -
9. ආවාහං ච විවාහං ච -
10. පුක්කා ච දරා ච -

(ඊ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පූර්වක්‍රියා යොදා තනි වැටියක් සේ ලියන්න.

- i. ත්වං බහලං අනුකාරං විධමෙහි.
- ii. ත්වං ආලොකං දසෙහි.
- iii. ත්වං සුරියසා ආතපං විසාජෙහි.
- iv. ත්වං සීතං විනොදෙහි.
- v. ත්වං පුක්කදරෙ දයෙහි.
- vi. ත්වං අමනාතං මරණකො මොවෙහි.
- vii. ත්වං නො ජීවිතං දෙහි.
- viii. ත්වං ඉමසම් ලංකාදීපෙ අහිරුවිතං කරොහි.

(වි + √ධම + ත්වා - විධමෙත්වා - දුරුකර: √දීප + ත්වා - දයොසවා - දක්වා: වි + √සජ + ණෙ + ත්වා - විසාජෙත්වා - විහිදුවවා: වි + √ත්‍රද + ත්වා - විනොදෙත්වා - දුරුර: √මුච + ණෙ + ත්වා - මොචෙත්වා මුදවා: √ද + දත්වා - දී:)

(උ) 'අප්පකති' ආබ්‍යාසය සමීප අතීතය පවසයි. .

පරසා පද ප්‍රත්‍යය මාලාව			පරසා පද ආබ්‍යාස පදනිර්මාණය වන අන්දම				
පුරුෂ	ඒක වචන	බහු වචන	ධාතුව	ඒකවචන ප්‍රත්‍යය	ඒකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
පටම	ඊ	උ•	√ පට	ඊ	අපථි පථි අපථි පථි	උ•	අපථි•පු පථි•පු අපවු• පවු•
මරුකීම	ම	ඤ		ම	අපථො පථො	ඤ	අපථිඤ පථිඤ
උපකම	ඉ•	මහා		ඉ•	අපථි• පථි•	මහා	අපථිමහ පථිමහ අපථිමහා

අප්පකතො පද ප්‍රත්‍යය මාලාව			අප්පකතො පද ආබ්‍යාස පදනිර්මාණය වන අන්දම				
පුරුෂ	ඒක වචන	බහු වචන	ධාතුව	ඒකවචන ප්‍රත්‍යය	ඒකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
පටම	ආ	උෞ	√ පට	ආ	අපථා පථා අපථිඤ පථිඤ	උෞ	අපවු
මරුකීම	සෙ	වෞ•		සෙ	අපථිසෙ පථිසෙ	වෞ•	අපථිවෞ• පථිවෞ•
උපකම	අ	මො		අ	අපථි• පථි•	මො	අපථිමො පථිමො

√ හි √ කර √ වද ධාතූ අප්පකති ආබ්‍යාසයෙහි වර නගන්න.

8.3 ව්‍යාකරණ

8.3.1. සමාසනාම

නිල, උසල, මුඛ, වතු ආදිය කෙටිල නාමයි. මේ කෙටිල නාම කීපයක් තැව්වීමෙන් සමාස නාමයක් සෑදෙයි.

නිල + උසල > නිලුසල

මුඛ + වතු > මුඛවතු

ඇතැම් විට අව්‍යයක් හා නාමයක් එක්වීමෙන් ද සමාස නාමයක් සෑදේ.

න + සුර > අසුර

යාව + ජිව > යාවජිව

ඇතැම් විට පදයක් හා නාමයක් එක්වීමෙන් ද සමාස නාමයක් සෑදේ.

අනෙක + වාසික > අනෙකවාසික

සමාසවීමට යෝග්‍ය (යුක්තයේවා) අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධයක් ඇති (යුක්තයේවාහි අසූර්‍යමයන් සම්බන්ධයේවා) නාමයන් එක් නාමයක් බවට පත්වීමෙන් සමාස නාම සෑදේ. (නාමානං සමාසො යුක්තයේවා)¹

සමාස ප්‍රභේද

සමාස වන නාමයන්ගේ විශේෂතා අනුව සමාස නාම කාණ්ඩ 6 කට බෙදේ.

1. අව්‍යය්‍ය්‍යාච සමාසනාම
2. කම්මධාරය සමාසනාම
3. දිගු සමාසනාම
4. තප්පුරිය සමාසනාම
5. බහුබිඛිති සමාසනාම
6. ආර්‍ය සමාසනාම යනුවෙනි.

අව්‍යය්‍යාච සමාසනාම

අව්‍යයක් (- එනම් භිෂාකයක් හෝ උපසර්ගයක්) පෙරටුව යෙදී අන්‍ය නාමයක් හා සමාස වීමෙන් අව්‍යය්‍යාච සමාසනාම සෑදේ. (උපසර්ග නිපාත ප්‍රබන්ධො අව්‍යය්‍යාචො) මේ සමාස නාම නපුංසක ලිඛිතනාම කාණ්ඩයට අයත්වේ. සො නපුංසක ලිඛිතො)

නි + මකඛික - නිමමකඛික

උප + කුම්භ - උපකුම්භ

යාව + අමතක - යාවාමතක

බ්‍රාහ්මණො යාවාමතකං (යාවාමතක + අං) බ්‍රාහ්මණො ආමනෙතති.

හිකඛු පච්ඡාහතතං (පච්ඡාහතත + අං) පිණ්ඩපාතා පටිකකමති.

යන උදහරණ වල දැක්වෙන පරිදි නිපාතයක ස්වරූපය ගෙන වාක්‍යවල ව්‍යවහාර වන බැවින් මේ සමාස අව්‍යය්‍යාච සමාස නමින් හැඳින්වේ.

මේ සමාසයේ පෙරටු ව සිටි අව්‍යයෙන්

1. විභක්තාර්ථය² - අධි + ඉන්ධි - අධිත්ති (ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි)
2. සම්පත්ති අර්ථය - සු + හිකඛ - සුහිකඛං (අතර සුලභ)
3. සම්ප අර්ථය - උප + කුම්භ - උපකුම්භං (කළය අසල)
4. සාකලාර්ථය - ස + නිණ - සනිණං (තණ සහිත සියල්ල)
5. විජ්‍යාර්ථය - අනු + අද්ධමාස - අනුද්ධමාස (අධිමසක් අධිමසක් පාසා)

ආදී අර්ථ ප්‍රකාශ වේ

8.4. පරිචය

(අ) පහත සඳහන් වාක්‍යවල කළ අකුරෙන් දක්වා ඇති සමාසනාම පදවල කේවල නාම වෙන්කර දක්වා එම වාක්‍ය සිංහලයට තනන්න.

1. අසනි අකුචනං ගව්හි.
2. බාරාණසී නගරං අනුගාංථා වතතනෙ.
3. හගවා පුරේභූතං පක්කවිචරමාදය පිණ්ඩාය පටිසනි.
4. ලුඤ්ඤො අනවද්ධමාසං නගරං ගව්හි.

1.a. සමාසො පදසංඛේතො - පදසංඛේත සංහිතං.

කද්විකං නාමි හොතෙවිං - විකේදයං හෙතෙමනතරං.

b. සාද්ධිසාරාදිකේතාර්ථං - සාද්ධිකේතං සාද්ධිකේතං.

සහෙකතං හොත් - හො ව් හිතෙතොතං මේතෙතොතොතො සමාසො අසංඛං විභක්තියෙන් සම්පදාකලාකාරී යථා පටිපා යුගපදයෙව.

5. දෙවො ආපාටලීප්පකාං වියානි.
6. සප්පරියො යාචජීවං පණ්ණිකමෙව පරිරුපායනි.
7. වොරො අනෙතාපාසාදං පවිසනි.
8. භාවො පටිපොනං කරන්ති.
9. ධෙත්තයො සනිණං අරෙකධාහරන්ති.
10. යොධා අත්ථරං ධාවන්ති.

(ආ) ත්‍රියාවත්, ගුණයත්, ද්‍රව්‍යයත්, කාලවාචී, මාර්ගවාචී හෙවත් ප්‍රමාණවාචී පද යමග අනිශ්චිත බැඳී පැවතීම අත්‍යන්ත සංයෝගය යි. (ත්‍රියා ගුණ දබ්බෙහි යාකලෙන කාලද්ධානං සම්බන්ධො අවිත්ත - සංයොගො) එබඳු යෙදුමිහි කාලවාචක මාර්ගවාචක (-ප්‍රමාණවාචක) පද ද්‍රව්‍යය විගත්තියෙන් යෙදේ. (කාලමද්ධාන මවිත්ත සංයොගෙ)

- i. යො මාසං සිසං සිකඛනි. (කාලය ත්‍රියාව)
- ii. යනතානං සික වාතං අහොසි (කාලය-ගුණය)
- iii. මාසං කුමමාසං (කාලය - ද්‍රව්‍යය)
- iv. අය්‍යො යොජනං ධාවනි (ප්‍රමාණය - ත්‍රියාව)
- v. කොසං කුට්ඨො නදී (ප්‍රමාණය - ගුණය)
- vi. කොසං පබ්බතො (ප්‍රමාණය - ද්‍රව්‍යය)

ඉහත සඳහන් මේ කරුණු වටහා ගෙන පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට තහන්ත.

1. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සත්දිනක් එක් පර්යංකයෙන් හුන්නේ ය.
2. ඔහු දහසක් වියදම්කොට (-යනකොත්) මසක් යාග කරයි.
3. ඊ උපාසකයා අවුරුද්දක් දන් දෙයි.
4. අශ්වයා යොදුන් හතක් දිවුවේ ය.
5. ඔහු අවුරුද්දක් අභිධර්මය උගනියි.

(ඉ) හි ශබ්දය ලිඛිත භූතෙහි බහු වචනයෙහි වර්තැගේ.

විභක්ති	බහුවචන පුලිඛිත	බහුවචන ඉන්ද්‍රලිඛිත	බහුවචන නපුංසකලිඛිත
පඨමා	තයො	තිස්සො	සීහි
දුතියා	තයො	තිස්සො	සීහි
තතියා	තිහි, තිහි	තිහි,තිහි	තිහි,තිහි
චතුර්ථි	තිත්තං,තිත්තන්තං	තිස්සන්තං	තිත්තං,තිත්තන්තං
පඤ්චමි	තිහි,තිහි	තිහි,තිහි	තිහි,තිහි
ජට්ඨි	තිත්තං,තිත්තන්තං	තිස්සන්තං	තිත්තං, තිත්තන්තං
සක්කමි	තිස්ස	තිස්ස	තිස්ස

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට තහන්ත.

1. තයො පුරියා සීහි වතිකාහි සීහි ඵලාහි බාදිංසු.
2. සීසු භාමෙසු තිස්සො ඉන්ද්‍රියො සීහි කුපාහි බණ්ණති.
3. සීසු පුඤ්ඤ තයො ජප්පද රසං ගණ්ණන්ති.
4. තිස්සන්තං ධෙත්තං තයො වට්ඨා තස්සකං අත්ථගට්ඨන්ති.
5. එකො පුද්දකො තයො වරාගෙ වට්ඨො තිත්තං ජනානං විකකිණි.
6. සීහි වාපිහි ජලං සඤ්ඤති.
7. යො නිර පෙරො සීසු පිටකෙසු කොට්ඨො අහොසි.
8. පුට්ඨෙදනා දුක්ඛෙදනා අදුක්ඛමසුට්ඨෙ වෙදනාහි තිස්සො වෙදනා භොගති.
9. ඥො උපාසකා තිස්සන්තං උපාසිකානං සීහි පුත්ථකාහි අදංසු.
10. ලොකස්මිං තයො පුග්ගලා සංවිජ්ජන්ති.

(ඊ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට තහන්ත.

1. හික්මුත් වහන්සේලා තුන් නමක් බිහිත් පසු පිඩුපිහිමෙන් වැලකී ඇතුළුගමට පිවිසෙත්.
2. රටවල් තුනෙහි රජවරුන් නිදෙනාගේ පුත්තු අඩමසක් පාසා තුන්පිටකය උගනිත්
3. ගවදෙන්නු නිදෙන වස්සන් නිදෙනෙකු සමග උඩුගංබලා පිනති.
4. ඒ රජුගේ මෙහෙසිය උපාසිකාවන් නිදෙනෙකුට දුවරුන් නිදෙනාගේ ඇඳත් තුන දුන්නිය.
5. මහණෙහි අකුසල් හේතු තුනකි.

(උ) පහත සඳහන් සමාසනාමවල අවයව වෙන් කර දක්වන්න.

නිලසල, යාවතීව, මහාවීර, උපතගර, අනුබ්බාස, පටියොන, අනුරථ, දීඝරතනි පදසංඛෙස, සතිණා

- i. සමාස නාමයක් සෑදෙන්නේ කවර කවර අවයව එක්වීමෙන් ද?
- ii. උපකුමා යන සමාස නාමයේ පූර්ව අර්ධය තුමක් ද?
- iii. පූර්ව අර්ධය සේ පදයක් එක්වී සෑදුණු සමාස නාමයක් දක්වන්න.
- iv. සමාස ප්‍රභේද කීය ද? ඒ කවරේ ද?

(ඌ) 8 වැනි පාඩමෙහි 8.1 සකඛා ලුඨකාදීපං ගඟවතො අදංසු යන පාඨය සිංහලයට පරිවර්තනය කරන්න.

8.5. ධාරණය

බාලාවතාරයෙහි ආබ්‍යාන කාණ්ඩයෙහි පහත සඳහන් කොටස වාචෝද්‍යුතය කරන්න.

ආබ්‍යානපථවයා සබ්බෙ
 හවේයුං සාධනාත්තයෙ
 කතතා කම්මං ච භාවොච
 සාධනානිධි වුව්වරෙ
 සකම්මකම්මා ධාතුම්මා
 කතතු කම්මෙසු භොගනි හෙ
 න භාවෙ කම්මරහිකම්මා
 කතතු භාවෙසු තාපරෙ
 කම්මා චචනිට්ඨායං
 න ටිරුණ්ඨානි සකම්මකා
 භාවෙපි කං යථා ගෙහෙ
 දෙවදත්තෙන පට්ටිතෙ
 සත්තම්පි චක්කම්පිතා න
 ස්වාපසානත්තම්පි සා හවෙ
 තං යථා තුදරා කතතු
 සමුද්දො තුණ්ඨිකානි ච
 උපසග්ගවසාකොපි
 අකම්මොපි සකම්මකො
 යථාහිභුයතෙ රාගො
 තාපසෙන මහිඤ්ඤා
 කතතු වාචිනි ධාතුම්හි
 යසම්. කම්මං ගවේසානෙ
 සකම්මකොනි සො ඤෙයොනා
 තබ්බිරුද්ධො අකම්මකො

තථාහි සො පච්ඡිති වුත්තෙ පාකඤ්ඤාය සම්බන්ධියමානං නිං තතති ඔදනාදිකං හවනක්‍රියාය සම්බන්ධියමානං නිං තතති න නික්ඛිපි කම්මං ගවේසානෙ. තාදිසසඤ්ජන්තිස්ස භාවාභාවා තතානු.

8.6. අක්වැල

එකසතභාරෙතෙව - (එක + සතාරෙන + එව) එකසාරව ම

විද්ධංයෙති - (වි + $\sqrt{\text{ධංස}}$ + යෙ + ති) වනසන්න.

ඉව්වයි - රුවිවෙහි

නිසිදනාදිං - (නිසිදන + ආදිං) හිදගැනුම් ආදි

පට්ඨවිනං - (පට් + ව්විනං) පිළිතුරු

සුඛිතකාලෙ - සුවසත් වූ කල

අට්ඨං - කෙරුණකල

කරෙය්‍යාථ - ($\sqrt{\text{කර}}$ + එය්‍යාථ) කරාවි

කලහ විවාද භණ්ඩණෙන - දබර, වාද, අරගලවලින්

එකදවොවුං - (එකං + අවොවුං) මෙය කීහ.

ඊදිසං - මෙබඳු

බහලකධිකාරං - (බහල + අකධිකාරං) ගතපුර

විධමෙත්වා - (වි + $\sqrt{\text{ධම}}$ + ත්වා) පිබිඹුර

සුරියාතපං - (සුරිය + ආතපං) ඉර අවිච්ඡි

විසාසෙත්වා - (වි + $\sqrt{\text{සප}}$ + ත්වා) විහිදුවා

විනෝදෙත්වා - (වි + $\sqrt{\text{නුද}}$ + ත්වා) දුරුකර

පුත්තදරාදයො - (පුත්ත + දර + ආදයො) අමුදරු ආදීන්

මොවෙත්වා - ($\sqrt{\text{මුච්}}$ + ත්වා) මුදවා

අභිරුචිතධානෙ - කැමති කෑනක

පටිභාගිකං - වලක්වන්නට

සපථං - ප්‍රතිඥ

9 වන පාඨම සමාස නාම 2

9.1. අකතකඳු පාණදදං සපුරිසමපි මාරෙති

සිහලදීපෙ ධිර දක්ෂිණ මලයෙ විලලනාමෙකො ගාමො අහොසි. තත්ථකඳුතරො පුරිසො මධුං පරියෙසිතො පාණානිපාතං කතො ජීවිනො හරියාය සඬං වායං කපෙපසි. අපේකදිවසං යො රථපාසාණවනෙ මධු ආදීනි පරියෙසමානො තත් තත් විවරනො ඵලහරිනෙ එකසමි. රුකෙඛ වානරසංචාරිකං දිස්වා රුකඛං ආරුහා, එකසමි. විටපෙ පායං ඔඩෙධිතො පකකාමි.

අපේකො මකකටො තත් තත් ගොවරං පරියෙසමානො ඵලවිතං තං රුකඛං ආරුහා ඵලාඵලානි බාදනො තසමි. වායෙ පාදෙන ඛණ්ඩි. අථ සො පුරිසො තත් තත් පායෙ ඔලාකෙනො පායෙ ඛඬං වානරං දිස්වා මහා මේ වානරො ඛද්ධොති තුඨො ධනුං ආරොපෙතො විජ්ඣිතො දුබ්බලං කාතො රුකඛ මහිරුහා තං ගණහිසාමිති තස්ස සමිපං ගතො විටපතො පරිගලිතො පති.

තං දිස්වා වානරො මා මයි ධරනො ඵයො මරතුති තස්ස වුළාය ගහෙතො ආකඩ්ඪනො උකඬිපිතො ඔනෙ පතිට්ඨාපෙතො නිසිදපෙසි.

තතො යො අකතකඳු මිත්ත දුභි පුරිසො ථොකං විටපෙ විසාමිතො ලඬසසායො තථාවිධං පාණ දදං සපුරිසං මාරෙතො මාංසමාදය ගෙහමාගමම සබ්බං තං පවත්ති. හරියාය කපෙසි. සා තං සුතො අහො හාරියං තයා කකකමමං යො හො සතො මිත්තං දුගෙති කතං විනාසෙති කාමං යො ඉධ ලොකෙ කාය විත්ත සුඛං නලහති. පරලොකෙ චතුසු අපායෙසු මහත්තං දුකඛං අනුභවිතීති ආහ.

(රසවාසිති)

9.2. අභ්‍යාසය

(අ) පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

1. දකුණු මලයේ කො නාම ගාමො අහොයි ?
2. කන්ද කො හරියාය සඳැ. ජීවති ?
3. සො තෙත කමෙමත ජීවති ?
4. සො කන්ද පාස. ඔඩෙයි ?
5. සො නිමන්දාය පාස. ඔඩෙයි ?
6. කො එලවනෙත රුකෙක ගොවර. අවරි ?
7. ලුඤ්ඤ නිබ්බිතෙ පාසෙ කො බජ්ජයි ?
8. බඳු. වානර. දියවා ලුඤ්ඤ කො නි. අකායි ?
9. කො විටපතො පරිගලිතො පති ?
10. වානරො පතනන. පුරිස. දියවා නි. අකායි ?
11. ලුඤ්ඤ අසාස. ලහිතො නි. අකායි ?
12. කො වතුසු අපාසෙසු මහනන. දුක්ඛ. අනුභවති. ?

(ආ) පහත සඳහන් පද විසඳිකර සන්ධිවිධි දක්වන්න.

තන්ද්‍රාකුණරො, අපේකදිවස, අපේකො, බඳොති, රුක්ඛමහිරුකා, ගණ්ඩාසාමිති
මරතුති, මංසමාදය, ගෙහමාගමම, අනුභවතිති.

(ඇ) පහත සඳහන් කේවල පද සඳහා පේදයෙහි යොද ඇති සමාස පද තෝරා ලියන්න.

- i. සිහලාන. දිපෙ -
- ii. එලෙන හරිතෙ -
- iii. ලදො අසාසො -
- iv. තවා විධ. -
- v. පාණ. දද. -

(ඈ) ක්‍රියාවක පරි සමාප්තිය දැක්වීම ක්‍රියාපට්ඨයයි. ක්‍රියාපට්ඨය සිදුවන කාලය පැවසෙන පද තනියාවෙන් සිටි (එල්පතනියං ක්‍රියාසුපරිසමන්ති අපවග්ගො)

උදාහරණ

- i. සො එකාසොනෙව අනුරාධපුරං ගච්ඡි. (-ඔහු එක් දිනකින් ම අනුරාධපුරයට ගියේ ය.)
- ii. ථෙරා තිගි එව මාසෙගි සංගිති. අකංසු (තෙරුන් වහන්සේලා තුන් මසකින් ම සංගීතිය කළහ.)
- iii. සන්තසන්තාංගත වලාහකා විගතා (-සත් සතියකින් වලාකුළු පහ විය.)

මේ උදාහරණ සැලකිල්ලට ගෙන පහත දැක්වෙන වාක්‍ය පාලියට තහන්ත.

1. ගිණ්‍යයෝ සිවු මසකින් යමක වර්ගය උගත්ත.
2. නැව සතියකින් දඹකොලපවුතට ආවේ ය.
3. ගොවියෝ එක් දිනකින් ම කුඹුර සාති.
4. ඔව්හු නව මසකින් ම කර්මාන්තය නිමවුහ.
5. උපාසිකාව සිව්මසකින් ම ත්‍රිපිටකය ඉගෙන ගත්තේ ය.

(උ) ණ, ණය, ණාපෙ, ණාපය යන කාරිත ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් ප්‍රයෝජ්‍යාබ්‍යාන පදදේ.

$\sqrt{\text{කර}} + \text{ණ} + \text{ති} = \text{කාරෙති} - \text{කරවයි.}$
 $\sqrt{\text{කර}} + \text{ණය} + \text{ති} = \text{කාරයති} - \text{කරවයි}$
 $\sqrt{\text{කර}} + \text{ණාපෙ} + \text{ති} = \text{කාරාපෙති} - \text{කරවයි.}$
 $\sqrt{\text{කර}} + \text{ණාපය} + \text{ති} = \text{කාරාපයති} - \text{කරවයි.}$

පටි, හර, බොධ, හොජ, යන ධාතුවලින් ප්‍රයෝජ්‍ය ආබ්‍යාන පද නිර්මාණය කරන්න.

9.3. ව්‍යාකරණ

9.3.1 කම්මධාරය සමාස නාම

කම්මධාරය සමාස ය සැදෙන්නේ එකක් අනෙකට විශේෂණය වන නාම කැට්ටීමෙනි.

නිල + උපාල - නිලුපාල

දීප + රක්ති - දීපරක්ති

එම විශේෂණ විශේෂ්‍යයන් ලිඛ්‍යයෙන් විභක්තියෙන් හා වචනයෙන් සමාන ය.

අධිකරණ	විශේෂණය	විශේෂ්‍යය	සමාසනාමය
	නිල	උපාල	නිලුපාල
ලිඛ්‍ය	නපුංසක	නපුංසක	ලිඛ්‍යයෙන් සමානයි
විභක්ති	පඨමා	පඨමා	විභක්තියෙන් සමානයි
වචන	එකවචන	එකවචන	වචනයෙන් සමානයි

ලිඛ්‍ය විභක්ති වචන යන නාමපදයක දක්නට ලැබෙන ලක්ෂණ 'අධිකරණ' යනුවෙන් හැඳින් වේ. මේ ලක්ෂණ යම් නාම යුගලයක සමාන නම් ඒ කුලභාදිකරණයි. අසමාන නම් භින්නාදිකරණ යි. (විසෙසන විසෙසන භූතා සමානාදිකරණ දෙව් පදා යද සමස්තයෙන් කද සො සමාසො කම්මධාරයො නාම)

අව්‍යයක් පූර්වයෙන් සිට පසු නාමයට විශේෂණයක් වන විට ද කම්මධාරය සමාස සැදේ අව්‍යයේ ලිඛ්‍ය විභක්ති වචන හෙදයක් නැති බැවින් එවිට කුලභාදිකරණ භාවය අප්‍රකට ය.

න + සුර - අසුර

කු + පුතක - කුපුතක

කම්මධාරය සමාසය පූර්ව නාමයේ ස්වභාවය අනුව

- විශේෂණ පූර්ව
කම්මධාරය සමාසය - මහා + භය - මහභය
- විශේෂණ උත්තර
කම්මධාරය සමාසය - විදුර + පණ්ඩිත - විදුරපණ්ඩිත
- විශේෂණ උත්තය
කම්මධාරය සමාසය - අනි + බධිර - අනිබධිර
- උපමා උත්තර
කම්මධාරය සමාසය - මුනි + සිහ - මුනිසිහ
- සම්භවනා පූර්ව
කම්මධාරය සමාසය - ධම්ම + සන්ද්‍රය - ධම්මසන්ද්‍රය
- අවධාරණ පූර්ව
කම්මධාරය සමාසය - සීල + ධන - සීලධන

- vii. න නිසාන පුර්ව
කම්මධාරය සමාසය - න + මනුසා - අමනුසා
- viii. කුනිසාන පුර්ව
කම්මධාරය සමාසය - කු + අනන - කදනන
- ix. ප ආදිනිසාන පුර්ව
කම්මධාරය සමාසය - පි + මති - විමති

යනුවෙන් ආකාර නවයකට බෙදේ.

සටහන

විශේෂණ විශේෂණ වශයෙන් යෙදුණු එකක් අනෙකේ ලිඛනයට විභක්තියට හා වචනයට සමාන වන (හෙවත් කුලයාධිකරණ වන) නාම කැට්ටීමෙන් කම්මධාරය සමාස නාම සෑදේ. ඇතැම් විට විශේෂණය වශයෙන් අව්‍යයක් වුව ද යෙදේ.

9.4. පරිචය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- i. කම්මධාරය සමාසයේ අවයව එකට කැට්ටීමෙන් නිනම් ලක්ෂණයක් මත ද?
- ii. කම්මධාරය සමාසයේ අවයව අතර දක්නට ලැබෙන සමානතා කවරේ ද?
- iii. අව්‍යයක් පූර්වයෙන් සිට සෑදුණු කම්මධාරය සමාස පද 5 ක් ලියන්න.
- iv. කම්මධාරය සමාසය කෙටියෙන් හඳුන්වා උදහරණ දෙන්න.

(ආ) පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල කළු අකුරින් දක්වා ඇති වාක්‍යාංග සඳහා සමාස පද යොදා ලියන්න. එම වැඩි සිංහලයට ද තබන්න.

- 1. නීලානි උපාලානි මහාසරේ දිසානෙත.
- 2. සකකපු පුරියෙපු උගගතෙපු මහනෙතා සමුද්දෙ අපි පුසානි.
- 3. ආනානෙ නාම පේරො තරාගතසා උපධානො අනොසි.
- 4. තෙ තසා කුමාරිකාය වතු. විය මුඛ. පසානි.
- 5. දෙව් විදුර. නාම පණ්ඩිත. දිසා ධම්ම. සොකු. ඉව්ති.
- 6. දුට්ඨගාමිණී නාම මහා රාජා අනුරාධනාමකෙ පුරෙ මහා මේඝවක්‍රායනානෙ සොණණමාලි නාමික. මහනත. පුට. කාරාපෙසි.
- 7. සිද්ධිනේවා නාම තාපසො උරුවේලාය. ගයාසීසෙ තෙරඤ්ජරාය තදියා නිරෙ අසානව රුක්ඛසා මුලෙ මාරවිජය. අකා.
- 8. මොහාලානො නාම පේරො බුද්ධසා සාසනෙ ඉද්ධිමනනාන. සිතබුන. අගොනා අනොසි.
- 9. තෙ සිත. උදක. පිවිනි.
- 10. සො මහනෙතන ඔසෙන වුසාමානො මහා විරව. විරවි.

(ඇ) කළු අකුරින් දක්වා ඇති පද සඳහා සමාස යොදමින් පහත දැක්වෙන වාක්‍ය සාලියට තබන්න.

- 1. පොතොය දවස්වල මිනිස්සු නිල්මානෙල් ද රතුනෙළුම් ද ගෙන මහා විහාරයට ගොස් රුවන්මැලි මහ සෑය පුදත්.
- 2. යොධයා සුදු ඇතෙකු පිට තැගි මහ හඬ නගමින් සංග්‍රාමභූමියට පිවිසියේ ය.
- 3. පුතුන් තැනි සිවුවරයා මහ දුකක් වින්දේ ය.
- 4. තෙරුන් වහන්සේ ප්‍රථම ධ්‍යානය ඉපදවීය.
- 5. මහා තාශ්‍යප කෙරුන් වහන්සේ මහත් ශ්‍රද්ධාවෙන් ධර්මය ඇසුන.

6. කළමනාකරණය නොදන්නා තැන නො විඳිය.
7. සිවිල්සේවකයා මග රජ කම් හිස මගියාව දුන්නේ ය.
8. මිනිස් මන කෙරුණ් වහන්සේ දිවයිත් වැසියන්ට දම් දෙසුන.
9. ඔව්හු මහා වනයට පිවිස මහ ගස් කැපුන.

(ඊ) වතු ගබ්ඳය ලිඛිත තුනෙහි බහුවචනයෙහි වර තැනේ.

	පළලිඛිත	ඉරට්ටිඛිත	නපුංගකලිඛිත
පයමා	වතකාරො වතුරො	වතසො	වතකාරි
දුතියා	වතකාරො වතුරො	වතසො	වතකාරි
තතියා	වතුහි වතුහි	වතුහි වතුහි	වතුහි වතුහි
වතුපථි	වතුනං	වතසනං	වතුනං
පඤ්චමි	වතුහි වතුහි	වතුහි වතුහි	වතුහි වතුහි
ජට්ඨි	වතුනං	වතසනං	වතුනං
සත්තමි	වතුසු	වතුසු	වතුසු

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නඟන්න.

1. වතකාරො මනුසො වතකාරි එලානි ඔව්නිංසු.
2. වතකාරි සෙතුපපලානි සුරියසො ආලොකෙන විකසන්ති.
3. කලාංගි, මහාවාලුකා, කාල, වලවෙ, ඉති වතසො ගංගායො සමන්ත භූටතො පභවන්ති.
4. වතසො ඉරට්ටියො වතුහි කුමාරිකාහි සඳිං වතුහි එව මාසෙහි වතකාරි අරියසච්චානි බුද්ධිංසු.
5. වතුනං කුමාරානං ච වතසනං කුමාරිනං ච වතුසු නගරෙසු වතුරො පාසාද අහෙසු.

පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නඟන්න.

1. විතකාකථි, සුභකථි, අත්ථකථි, පටිභාන කථි යැයි කථිහු හතරදෙනෙක් වෙති.
2. උපුල් ය පියුම්ය පඨෙරය, කුමුදුය යැයි ජලජ පුෂ්ප හතරකි.
3. ලීලා, කමලා, වම්පා, රේඛා යන සතීහු සතර දෙනා වැව් හතරක නාත්.
4. මෙහෙසියන් සතර දෙනාගේ දසියන් සතරදෙනා මල් සතරකින් සිව් බුදුචරුන් පිදුන.
5. හිවලා මුලු හතරෙහි වසුරු හෙළිය.

9.5. ධාරණය

බාලාවතාරයෙහි ආබ්‍යාත කාණ්ඩයෙහි පහත දැක්වෙත් කොටස වාචෝද්ගුහණය කරන්න.

පඤ්චමි තු, අත්තු: හි, එ: මි, ම: තං, අත්තං: සුසු, වේනා: එ, ආමසෙති තවාදිතං පඤ්චමිසඤ්ඤා ආණ්ඩ්‍යාසිට්ඨොත්තකකාලෙ පඤ්චමි.

ආණ්ඩ්‍යාසෙට්ඨ ච ආසිට්ඨෙට්ඨ ච ගම්‍යමානෙ පච්චුප්පනෙන කාලභෙදමනාමසිත්වා වා පඤ්චමි හොති.

නියොගං ජඤ්ඤ ආණ්ණතිං - ආසිට්ඨං ඉට්ඨප්පට්ඨතං
අනුත්ත කාලො සාමීපෙ - වුත්තො කාලොච ඉට්ඨිකො
අවුත්තො වා ගහෙකබ්බො - පච්චුස්සන්තාදි හෙදකො

අසච්චියො - පචතු පචන්තු හි ලොපං වා'ති හිස්ස ලොපො වා, පච පචාහි. පකෙඛි
දීකො පචථ පචාමි පචාම. අත්තනොපදෙ - පචිතං, පචන්තං, පචියුත්තං, පච්චෙතා, පචෙ
පචාමසෙ; කම්මති- පච්චිතං ඉට්ඨාදි. කත්තු සමං යොව වියෙයො.

භාවො-භුයතං - ඉකො පරං කම්මභාවෙසු නයානුසාරෙන ඤෙයාං

9.6. අත්ථල

අත්තඤ්ඤ - (ත + කත + ඤ) කළභුණ් නො දන්නා

දපඛිණ - දකුණ

මලයෙ - කඳුකරයෙහි

අඤ්ඤානරො - අනෙක්

පරියෙය්ඨවා - (පරි + $\sqrt{\text{ඵස}}$ + ඉ + චවා) සොයා

පාණානිපාතං - (පාණ + අනි + පාත) පණනූයීම්

ථිවනො ($\sqrt{\text{ථිව}}$ + නත + ඔ) ථිවත්ථිත්තේ

ගරියාය - භාර්යාව සමග

වාසං - වාසය

කප්පෙයි - කළේය

අථ - ඉක්බිති

ඵතදිට්ඨං - දිනක්

රථ පාසාන වනෙ - රථ පාසාන නම් කැලයෙහි

මට්ඨ - මී

පරියෙයමානො - (පරි + $\sqrt{\text{ඵස}}$ + මාන + ඔ) සොයන්නේ

විචරනො - (වි + $\sqrt{\text{චර}}$ + නත + ඔ) හැසිරෙන්නේ

ඵලහරිතෙ - (ඵල + හරිත + ඵ) පල බර

වාතරසංචාරිතං - (වාතර + සංචාරික) වළුරන් යන එත

විච්චෙ - දෙබලක

පායං - මළුපුඩුවක්

බ්බෙය්ඨවා - අවවා

පත්තාමි - (ප + $\sqrt{\text{කමු}}$ + ඊ) ගියේ ය.

අපෙකො - (අථ + ඵකො) පසු ව එක්

මත්තවො - වළුරෙක්

ගොවරං - ගොදුරු, අහර

ඵලවත්තං - (ඵල + වත්තු + අං) ගෙඩි ඇති

ආරුයා - (ආ + √රුහ + ය) නැගී
 ඵලාඵලානි - ගඩාගෙඩි
 බාදනො - (√බාද + නහ + යි) කමිත්
 බජ්ඣ - (√බධ + ය + ඊ) බැඳුණි
 මලොකෙනො - (අච + √ලොක + නහ + යි) බලමිත්
 බදං - (√බධ + න. + අං) බැඳුණු
 තුට්ඨා - (√තුස + න + යි) තුටුටි
 ධත්තා - දුතන
 ආරොපෙනා - නහා
 විජ්ඣාන - විද
 රුක්ඛමහිරුයා - (රුක්ඛං + අහිරුයා) ගහට නැග
 පරිලොභා - පෙරලී, හිලිහී
 වූළාය - කොණ්ඩයෙන්
 ආතඨානො - අදිමිත්
 උක්ඛිපිතා - (උ + √ඛිප + තා) උඩට දමා
 බන්ධ - කඳෙහි
 පතිට්ඨාසෙනා - (පති - √ධා + ණපෙ + තා) පිහිටුවා තබා
 නිසීදාපෙසි - (නි + √සීද + ණපෙ + ඊ) හිඳුවිය.
 අකාභ්ඤා - කළ ගුණ නොදත්
 මිත්තද්දති - මිත්‍රදෝහි
 ථොතං - මදක්
 විසාමිතා - වෙනස් නිවා
 ලදං අසායො - අස්වැසීමක් ලැබ
 තථාච්චි - එබඳු
 පාණදදං - දිවිගැලවූ, දිවිදුන්
 මංසමාදාය - (මංසං + ආදාය) මස්ගෙන
 ගෙනමාගමම - (ගෙනං + ආගමම) ගෙට අවුත්

10 පාඩම සමාස නාම 3

10. 1. කිං පටිගඨෙව්ව වායමිතෙත.

මිලිකේ නාම රාජා ආහ.

හතෙත නාගසෙන කිං පටිගඨෙව්ව වායමිතෙත ? නත්ත සමුත්තෙත කාලෙ වායමිතබ්බන්ති?
නාගසෙනෙව්වෙරො ආහ.

සමුත්තෙත කාලෙ මහාරාජ වායාමො අකිට්ඨකරො හට්ති පටිගඨෙව්ව වායාමො
කිට්ඨකරො හට්ති ඉති.

‘මපමමං කරොහි’ ඉති

‘හං කිං මඤ්ඤයි මහාරාජ, යද නං පිපාසිතො භවෙය්‍යායි, තද නං උදපානං බණ්ණාපෙය්‍යායි
කලාකං බණ්ණාපෙය්‍යායි, පාණියං පිවිසාමිති?’

‘නහි හතෙතති’

‘ඵවමෙව්ව මො මහාරාජ සමුත්තෙත කාලෙ වායාමො අකිට්ඨකරො හට්ති. පටිගඨෙව්ව වායාමො
කිට්ඨකරො හට්තිති’

හිසො මපමමං කරොහිති

තං කිමමඤ්ඤාසි මහාරාජ යද නවං බුභුක්ඛිතො හවෙය්‍යාසි, තද නවං ඛෙත්තං කසාපෙය්‍යාසි සාලිං රොපාපෙය්‍යාසි, ධඤ්ඤං අනිභරාපෙය්‍යාසි හත්තං භුඤ්ඤාසාමිති

නහි හත්තෙති

එවමෙව ඛො මහාරාජ සමපත්තෙ කාලෙ වායාමො අකිච්චකරො හවති. පටිගච්චෙව වායාමො කිච්චකරො හවතිති

හිසො මපමමං කරොහිති

තං කිමමඤ්ඤාසි මහාරාජ යද යද තෙ සංගාමො පච්චුපට්ඨිතො හවෙය්‍යා තදනවං පරිඛං ඛණාපෙය්‍යාසි පාකාරං කාරාපෙය්‍යාසි, ගොපුරං කාරාපෙය්‍යාසි අට්ටාලකං කාරාපෙය්‍යාසි, ධඤ්ඤං අනිභරාපෙය්‍යාසි තද නවං හත්ථිසමීං සික්ඛාපෙය්‍යාසි අස්සසමීං සික්ඛාපෙය්‍යාසි, රථසමීං සික්ඛාපෙය්‍යාසි, ධනුසමීං සික්ඛාපෙය්‍යාසි, ථරුසමීං සික්ඛාපෙය්‍යාසිති.

නහි හත්තෙති

එවමෙව ඛො මහාරාජ සමපත්තෙ කාලෙ වායාමො අකිච්චකරො හවති. පටිගච්චෙව වායාමො කිච්චකරො හවති.

- මිලිඤ්ඤාසො

10.2. අභ්‍යාසය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සාලියෙන් ලියන්න

1. කො නාගසෙනජෙට්ඨරං පඤ්ඤං පුච්ඡි ?
2. උදකත්ථාය මනුස්සා කිං කරියානති ?
3. තෙ පටිගච්චෙව උදපාණං ඛණාපෙතති උද්භු පිපාසිත කාලෙ උදපාණං ඛණාපෙතති ?
4. බුභුක්ඛිතා මනුස්සා කිං කරියානති ?
5. සංගාමෙ පච්චුපට්ඨිතෙ රාජානො කිං කරියානති ?
6. රාජානො කිමත්ථාය පරිඛං ඛණාපෙතති ?
7. තුමො තුතො උදකං ලහථ ?
8. කසාකා ඛෙත්තං කපිත්ථා සාලිං රොපෙත්ථා කිං ලහියානති ?
9. රාජානො අත්තානං යොධෙ කතරෙසු සිපෙසු සික්ඛාපෙතති ?
10. රාජා නගරං රක්ඛිතුං කිං කිං කරොහි ?

(ආ) යමක් සකාරණ කොට විමසීමේ දී ප්‍රශ්න කිරීම සඳහා ද සත්‍යමි ආබ්‍යානය යෙදේ

උදාහරණ :

- i යද නවං පිපාසිතො හවෙය්‍යාසි තද නවං උදපාණං ඛණාපෙය්‍යාසි (මබ ලිඳ කප්පන්නේ දිය තිබහ හැදුනාම ද?)
- ii යද නවං බුභුක්ඛිතො හවෙය්‍යාසි තද නවං ඛෙත්තං කසාපෙය්‍යාසි (- මබ කුඹුර හාවන්නේ බඩගිනි හැදුනාම ද?)

* මේ අනුව පහත දැක්වෙන වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

- 1 යද නිං මහලලකො හවෙය්‍යායි තද නිං අකවිරං සිකෙඩය්‍යායි ?
- 2 යද සො පතිකො හවෙය්‍යා තද නිං නිකොනිං ධපාපෙය්‍යායි ?
- 3 යද මයං නිකවනතා හවෙය්‍යම තද නිං ආහාරං දදෙය්‍යායි ?
- 4 යද තුමෙහ නිරයගාමිනො හවෙය්‍යාථ තද තුමෙහ පිලං රකෙඩය්‍යාථ ?

(ඉ) ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියා සහිත වාක්‍යයක ප්‍රයෝජ්‍ය කර්තෘ කර්තෘත්වය ලබන විට (ක්‍රියාව කරන්නේ ප්‍රයෝජ්‍ය කර්තෘ ම වූ කල) ප්‍රයෝජ්‍ය කර්තෘ තනියාවෙන් සිටී.

දූතරණ :

- i සො පුරිසෙන රුකං ඡිතුපයති
- ii රාජා වධනෙන වොරං ඝාතයති.

එහෙත් ප්‍රයෝජ්‍ය කර්තෘ කර්මත්වයට පත්වන විට (හෙවත් ක්‍රියාවෙන් කරනු ලබන දෙය බවට පත් වූ විට) දූතියා විභක්තියෙන් සිටී.

දූතරණ :

- i සො මානවතං ගාමං ගමයති
- ii ආවරියො දෙවදත්තං තෙසිට්ඨං අජ්ඣාපයති

මෙසේ ප්‍රයෝජ්‍ය කර්තෘ කර්මත්වයට පත්වන්නේ ගම්නාරථ බෝධාරථ ආහාරාරථ ආදී අර්ථවත් ධාතුවලින් තැනුණු ප්‍රයෝජ්‍ය ආධ්‍යාත සහිත වාක්‍යවල ය. (ගති බෝධාතාං සද්දත්තාං කම්මක හජ්ජාදිතං පයොජ්ජේ - ගම්නපටානං බෝධපටානං, ආහාරත්තානං සද්දත්තානං අකම්මකානං හජ්ජාදිතං ච පයොජ්ජේ කත්තරි දූතියා හොති)

* පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. ථෙරො මානවතං ගාමං ගමයති ($\sqrt{\text{ඉමු}}$)
2. ආවරියො සියාං නගරං යාපයති ($\sqrt{\text{යා}}$)
3. මහාථෙරො සාමණෙරං ධම්මං බොධයති ($\sqrt{\text{බුධ}}$)
4. බුද්ධො මුත්තෙසො ධම්මං වෙදයති ($\sqrt{\text{විද}}$)
5. මාතා පුත්තං මදනං හොජයති ($\sqrt{\text{ඉජ}}$)
6. දයකො ථෙරෙ මදනං ආසයති ($\sqrt{\text{ඉද}}$)
7. ආවරියා මානවතෙ ධම්මපදං අජ්ඣාපයතති ($\text{අධි} + \sqrt{\text{ඉ}}$)
8. මයං කෙ ධම්මපදං පාඨයාමි
9. සෙට්ඨි අක්කං හජ්ජාපයති ($\sqrt{\text{හජ්ජ}}$ - පාකෙ)
10. ඉත්ථි දුට්ඨිං කොට්ඨාපයති ($\sqrt{\text{කුට්ඨ}}$ - කොට්ට - ඡෙදනෙ)

මේ වාක්‍යවල කලු අකුරු යොදා තිබෙන්නේ දූතියාවෙන් සිටී ප්‍රයෝජ්‍ය කර්තෘ පදයි.

10.3. ව්‍යාකරණ

10.3.1 දිගු සමාස

කම්මධාරය සමාසයේ මෙන් දිගු සමාසයේ අවයවවල තිබෙන්නේ ද විශේෂණ විශේෂණ සම්බන්ධය මය. එහෙත් මෙහි පූර්ව අර්ධය සංඛ්‍යාවාචී නාමයකි. (සංඛ්‍යා පුබ්බො දිගු)

ති	+	ලොක	-	තිලොක
ති	+	දණ්ඩ	-	තිදණ්ඩ
වතු	+	සව්ව	-	වතුසව්ව

මේ සමාසයෙහි නාම වර්තූහෙන්නේ නපුංසක ලිඛිත එක වචනයෙහි ය (දිගුසොකත්තං දිගුසා සමාසස්‍ය එකත්තං නපුංසක ලිඛිතත්තං ච)

තිලොක	+	අං	-	තිලොකං
තිලොක	+	එන	-	තිලොකෙන
තිලොක	+	ඵ	-	තිලොකෙ

ආදී වශයෙනි. මෙසේ එක වචනයෙහි වර්තූහෙන දිගු සමාස නාම

i සමාහාර දිගු යනුවෙන් හැඳින්වේ

ii අසමාහාර දිගු යනුවෙන්

හැඳින්වෙන සෙසු කාණ්ඩයෙහි නාම බහු වචනයෙහි වර්තූහේ.

කි + හව - කිහව - කිහවා
 වකු + දියා - වකුදියා - වකුදියා
 ආදී වශයෙනි.

10.4. පරිවය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සපයන්න.

- 1 පහත දැක්වෙන නාමපදවල සමාසනාම පද දක්වන්න.
 තයෝ ලොකා -
 වතකාරි සව්වානි -
 තයෝ හවා -
 වතසො දියා -
 එකෝ පුග්ගලෝ -
 දො රත්තියෝ -
 දො අඛුලියෝ -
 පඤ්ච සික්ඛාපදානි -
 තිති මාලානි -
 දො ගාවො -
- 2 දිගු සමාසයේ ලක්ෂණ පැහැදිලි කරන්න.
- 3 සමාහාර දිගු සමාසයේ ලක්ෂණ දක්වා උදාහරණ දෙන්න.
- 4 අසමාහාර දිගු සමාසයට උදාහරණ 5ක් දෙන්න.

(ආ) පඤ්ච ශබ්දය ලිඛන තුනට ම පද රූප සමථ බහුවචනයෙහි වර්තැගේ.

පඨමා -	පඤ්ච	පඤ්චමී -	පඤ්චහි
දුතියා -	පඤ්ච		පඤ්චහි
තූතියා -	පඤ්චහි	පඨමි -	පඤ්චන්තං
	පඤ්චහි		

වතුප්පි - පඤ්චන්තං සත්තමී - පඤ්චසු

෪ (-හය) සත්ත (-හත), අධ්ම (-අට), නව(-නවය), දස (දහය), එකාදස(-එකොලහ), ද්වාදස, බාරස (-දෙහත), තෙසස, තෙරස (දහතුන), චූඤ්ඤ, වතුදුදස, වොඤ්ඤ(-දහතර), පණ්ණරස, පඤ්චදස (පහළොව) සොලස, සොරස, (-දහසය) සත්තරස, සත්තදස (දහන) අධාරස, අධාරදස (දහඅට) යන සංඛ්‍යා ශබ්ද ද වර්තැහෙන්නේ පඤ්ච ශබ්දය මෙනි.

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නඟන්න.

- 1 කොණ්ඩකේඤ්ඤා හඳිගියෝ වපො මහානාමො අස්සරි ඉති පඤ්ච හික්ඛවො පඤ්ච වග්ගියා හික්ඛති පාකවා අහෙස්සු.
- 2 පඤ්චසු අඛුලියු කො බුද්ධතරො ?
- 3 සිගාලකො ගහපති සුත්තො පුරුෂමං දියං පච්ඡමං දියං උත්තරං දියං දක්ඛණං දියං හෙට්ඨමං දියං උපරිමං දියං ඉති ෪ දියා නමස්සි.
- 4 භො පඤ්චහි හික්ඛති සද්ධං සත්තහි දිවසෙහි නවකමමං නිධංපෙසි.
- 5 නවහි අභේගහි සමන්තාගතො අරහාති වුවවති.
- 6 අධ්ම ලොහමුලානි චිත්තානි සත්ති.
- 7 දස ඉමෙ හික්ඛවෙ ධම්මා පබ්බජිතො අහිණං පට්ඨවෙකඛිතබ්බා.
- 8 එකාදසසු පුරිසෙසු පඨමො ධිතිමා අහොසි.
- 9 අධාරසසු කුලෙසු සබ්බෙව බොධියා එව ආගච්ඡි.
- 10 සුක්ඛපකෙහි පණ්ණරසසු දිවසෙසු වතු අනුක්කමෙන පරිපුණ්ණ බිමොහො හවති.

පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නඟන්න.

1. මම අධ්ම අටකින් යුත් සීලය සමාදන්වෙමි.
2. ඇය දස වසකින් පුනකු වැදුවාය.
3. ස දෙවි ලොවෙහි දෙවිවරු දිව සැප විසිත්.
4. යෝධයෝ දහත් දෙන තමන්ගේ බිරියන් දහත් දෙනා සමඟ අනුරාධපුරයට ගොස් උපුල්මල් දහකකින් රුවන්මැලි මහා සෑය පිදුහ.
5. පස් දෙනෙක් හය දෙනෙකු සමඟ පොකුණට ගොස් ගැහැණුන් එකොලොස් දෙනෙකු විසින් ගෙන ආ වට්ටි එකොලහට මල් කඩා පිරවුහ.

6. හෙතෙම දස ආබාධයන්ගෙන් එක් ආබාධයකට පත්වේ.
7. රාවණා නම් රජ රටවල් දහයක රජවිය.
8. දන් මම, එක දෙක තුන හතර පහ හය හත අට නවය දහය එකොලහ දෙළහ දහතුන දහහතර පහළොව දසය දහන දහඅට යන සංඛ්‍යා දැනිමි.
9. එකකින් සම්පත් අනුභව කරන්න.
10. දෙකකින් කර්මාන්ත කරවන්න.

10.5. ධාරණය

පහත දැක්වෙන බාලාවතාර උධාතය වාචෝද් ග්‍රහණය කරන්න.

සත්තම් එයා එයාං එයාසි එයාථ එයාමි එයාම එථ එරං එරො එයාවෙහා, එයාං
එයාමෙහානි එයාදීනං සත්තම් සඤ්ඤා
අනුමති පරිකප්පජෙට්ඨ සත්තම් අනුමතානෙට පරිකප්පජෙට ව අනුත්තකාලෙ සත්තම් හොති.
යං කිඤ්චි කත්තුම්චිතත
මඤ්ඤා යදනු මඤ්ඤානි
සානුමති පරිකප්පො
කත්තබ්බො නිවරයො මනො.

යදිනා එයායා එ ආදෙසො වා පචේ පචෙයා පචෙයාං, පචෙයාසි පචෙයාථ
පචෙයාමි පචෙයාම, අත්තනො පදෙ පචෙට පචෙරං පචෙරො පචෙයාවෙහා, පචෙයාං
පචෙයාමෙහ පඤ්චම් සත්තම් ත්‍යායං සුබ්බාවරිය සඤ්ඤා

10.6 අත්චූල

පටිගච්ච - (පටිගච්ච-එච) කල් ඇතිව ම
වායමිතෙන - වායමෙන්
හතෙන - සවාමිති,
සමසතෙන - පැමිණිකල
වායමිතබ්බං - වායම් කළයුතු
අතිච්චකරො - වැඩනොකරන්නෙක්, තිශ්ඨල
මපමමං - උපමාවක්
මඤ්ඤාසි - සිතති ද
පිපාසිතො - පවස ඇත්තේ, පිපාසවුයේ
ගච්චෙයාසි - (චු + එයාසි) වුණොත්
උද්භාතං - ලිඳක්
බණ්ණපෙයාසි - (චණ්ණ + ණාපය + එයාසි) භාරන්නේ
තලාතං - තඩාගයක්
පාණියං - (බොන) දිය
පිට්ඨසාමි - (චිට්ඨ + ඉ + සාමි) බොන්නෙමි
බුහුත්තෙතො - කතුකුමැත්තේ
කපාපෙයාසි - (චුත්ත + ණාප + එයාසි) භාවන්නේ
රොපාපෙයාසි - (චුත්ත + ණාප + එයාසි) රොපණය කරන්නේ
සාලිං - හැල්
ධඤ්ඤා - ධාතා
අතිගරාපෙයාසි - (අති + චුත්ත + ණාප + එයාසි) ගෙන්වන්නේ
පට්ඨපට්ඨනො - (පති + උප + චුත්ත + ඉ + ත) එළඹියේ
සංගාමො - සංග්‍රාමයක්
පරිබං - දියඅගල
පානාරං - පවුර
ගොසුරං - දෙරවුව
අධ්වාලනං - අවිටාලය
ගජමිහි - ඇත් ශිල්පයෙහි
අය්‍යසම් - අස් ශිල්පයෙහි
රජ්ජමි - රජ ශිල්පයෙහි
ධනස්මි - දුනු ශිල්පයෙහි
ඵරුයම් - රිය ශිල්පයෙහි

11.1. ඡෙකො ලාභං ලභති

සලලකතභූතොචාසිකෙසු උදකථාලගතෙ උපලපතො සත්ථකම්මං සිකඛනෙහසු ඵකො අතිඡෙකො වෙගෙන සත්ථං පාතෙනො උපලපතං ආධා වා ඡිඤ්ඤි. උදකෙ වා පවෙසෙති. අපරො අඡෙකො ඡිඤ්ඤා පවෙසන භයා සත්ථකෙන චුසිකුම්භි න විසහති. ඡෙකො පන සමෙන පයොගෙන තත්ථ සත්ථපදං දසොනවා පරිශොදන සිපො හුන්වා තථාරුපෙසු ධානෙසු කම්මං කන්වා ලාභං ලභති.

* * *

අති ඡෙකො නියාමකො බලව්වානෙ ලකාරං පුරෙනො නාවං විදෙසං පකඛඤ්ඤෙති. අපරො අඡෙකො මඤ්ඤානෙ ලකාරං ඔරොපෙනො නාවං තතෙථි ධපෙති. ඡෙකොපන මඤ්ඤානෙ ලකාරං පුරෙනවා බලව්වානෙ අභිලකාරං කන්වා යොන්වානා ඉච්ඡිතධානං පාසුණාති.

* * *

අතිඡෙකො මධුකරො රුකෙ පුළුඵං පුළුඵිතං ඉති ඤන්වා තිකෙඛන වෙගෙන පකඛනො තං අතිකම්භිනා පටිතිවකෙනො ඛිණෙ රෙණුමහි සමපාසුණාති. අපරො අඡෙකො මඤ්ඤා පවෙන පකඛනො ඛිණෙයෙව සමපාසුණාති. ඡෙකො පන සමෙන ජවෙන පඤ්ඤා සුඛෙන පුළුඵරාසිං සමපන්වා යාවතිට්ඨකං රෙණුං ආදාය මධුං සමපාදෙනවා මධුරසං අනුභවති.

11.2. අභ්‍යාසය

(අ) පේදය කියවා පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

1. කො උප්පලපතක උදකෙ පවෙසෙති ?
2. කො උප්පලපතක සත්වකෙන චුදිකුමි න විසහති ?
3. කො සමෙන පයොගෙන උප්පලපතක සත්වපද දෙසෙති ?
4. කො බලවිවතෙ ලකාර පුරෙති ?
5. තථා කරොනෙතා නාචාය කිං කරොති ?
6. අඡෙකො කිං කත්වා නාචං තත්ථෙව ධපෙති ?
7. ඡෙකො කථං පටිපස්සිතා යොජටිතා ඉච්ඡිතධාණං ගවස්ති ?
8. ඡෙකො මුඛකරො කිං කරොති ?
9. කො ධීණෙ රෙණුමිහි පාපුණන්ති ?
10. ඡෙකො සලකතො කිං ලහති ?

(ආ) පහත දැක්වෙන කේටල පද සමූහ සඳහා උචිත සමාස පද පේදයෙන් උපුටා දක්වන්න.

1. අනෙක වසනෙකසු -
2. උප්පලසා පනෙක -
3. සත්ථන කමම -
4. සත්ථසා පද -
5. බලවනෙක වානෙ -
6. න ඡෙකො
7. මඤ්ඤි වානෙ -
8. ලකාරසා අභි -
9. මුඛ කරොනෙතා -
10. පුප්ථනං රාසි -

(ඇ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. අනෙක වාසිකා උප්පලපතෙක සත්ථකමම සිකඛන්ති.
2. තෙසු සිකඛනෙකසු අභිඡෙකො වෙගෙන සත්ථං පානෙති.
3. යො උප්පලපතකං දට්ඨා ඡිකුති.
4. යො උප්පලපතකං උදකෙ වා පවෙසෙති.
5. එකො සලකතෙක අනෙකවාසිකො උප්පලපතකං විජ්ඣති හායති.
6. යො උප්පලපතකං උදකෙ පටිපස්සිතා හායති.
7. මඤ්ඤානෙ ලකාරෙ ඔරොපිතෙ නාචා තත්ථෙව ධාති.
8. මුඛකරො තිකෙඛන වෙගෙන පකඛන්ති.
9. යො සුඛෙන පුප්ථරාසිං උපගවස්සිති.
10. යො මුඛං සමපාදෙති.

(ඈ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නගන්න

1. මි මුස්සා ගස්වල පිපුණු මල් දකිමි.
2. එක් මි මුස්සෙක් මල් ඉක්මවා වේගයෙන් යයි.
3. උං මල් රොන් කෂිණ වූ කල මල් කරා යයි.
4. මද වේගයකින් යන මි මුස්සෝ මල් රොන් ගෙන යක්.
5. නැවියා රුවල පුරවයි.
6. ඔහු මද සුළඟේ රුවල බායි.
7. දකෂ නැවියා මද සුළඟේ රුවල පුරවා දඩි සුළඟේ රුවල අඩකුඹු කර මුහුද කරණය කරයි.
8. ශ්‍රාවණවේද්‍යවරයා තිසි ලෙද සැත්පහර දෙයි.
9. දිය බඳුනෙහි තිබෙන උපුල්පෙත්තේ සැත්පහර දීමට මම සමත් වෙමි.
10. ශ්‍රාවණවේද්‍යවරයා රෝගය සංසිදුවයි.

(ඉ) ක්‍රියාවේ ඉලක්කය (-ලක්ෂණාර්ථය) වීමේ ඉලක්කය (ඉත්ථමානාර්ථය) හා පාසා පැතිරීමේ ඉලක්කය (විජ්ජාර්ථය) වන පද අග්, පති, පරි, අනු යන උපසර්ගයෝගයෙන් දැක්වෙන විට එම පද ද්‍රව්‍යාවෙන් සිටී (ලක්ඛණිකමානවිධිමානවිධිමාන- පතිපරිති හාගෙ ඩි - අනුනා - ලක්ඛණාදිපු අත්ථෙසු අගිනා සුත්තමනා ද්‍රව්‍යා හොති)

උදාහරණ :

- i විස්ස රුකකිං අභිවිජ්ජානතො (විදුලිය ගසෙහි දිලෙයි - ලක්ෂණාර්ථවත් පදය හෙවත් ක්‍රියාවේ ඉලක්කය රුකකිං යනුයි.)
- ii දෙවදනො මාතරං අභියාධු (දෙවදත් මවට නොදයි - (ඉන්මිභුතාර්ථවත් පදය හෙවත් විමේ ඉලක්කය මාතරං යනු යි.)
- iii විස්ස රුකකිං රුකකිං අභි විජ්ජානතො (විදුලිය ගසක් ගසක් පාසා දිලෙයි විජ් ජාර්ථවත් පදය හෙවත් පාසා පැතිරීමේ ඉලක්කය රුකකිං රුකකිං යනුයි.)

පහත දැක්වෙන වාක්‍ය සිංහලයට තභන්ත.

1. කලාණො කිනති සද්දෙ හගවන්තං අභි උගගවි.
2. වොරො ගගවන්තං අභිධාවති.
3. දෙවො පච්චකිට්ඨං අනු පාවසයි.
4. යො ගෙනං ගෙනං අනුනිධාති
5. පුරොහිතො රාජානං අභිසිංචති
6. පුට්ඨත්තො පට්ඨං අභිනන්ති
7. උපාසකො ගගවන්තං පරිවිසති.
8. ථෙරො ධම්මං අනුචින්නති.
9. රාහුල කුමාරො ගගවන්තං අනුබන්ධි.
10. සුතං ගෙනං ගෙනං පරිනිධානති.

පහත දැක්වෙන වාක්‍ය පාලියට භරවන්ත.

1. විදුලිය ගිරමන දිලෙයි.
2. යක්ෂයා කුමරු ඉදිරියට දුවයි.
3. ලැවිගින්න සත්‍යක්‍රියාවට අනුව නිවුණේය.
4. බලලා ගෙයක් ගෙයක් පාසා සිටියි
5. අපකීර්ති රාවයක් දෙවදත් ගැත් පැනනැංගේය.

11.3. ව්‍යාකරණ

11.3.1 තප්පරිය සමාස නාම

එකක් අනිකට විශේෂණය වන නාම කැට්ටීමෙන් සෑදෙන සමාසයේ පූර්ව අර්ධය (පට්මා ආලපන හැර) ද්‍රව්‍යයා තනියා ආදී විභක්ති අර්ථයකින් යුක්ත වේ නම් එම සමාසය තප්පරිය සමාස නම් වේ.
(අමාදයො පරපදෙහි)

උදාහරණ :

සරණ (-සරණං) +ගත - සරණගත
භීත (- භීතො) +රීරිත - භීතරිත

කම්මධාරය සමාසය මීට වෙනස් වන්නේ පූර්ව අර්ධය ප්‍රථමා විභක්ති අර්ථයෙන් යුක්ත බැවිනි.

පූර්ව අර්ධයේ විභක්ති අර්ථය අනුව මෙය

1. ද්‍රව්‍යයා තප්පරිය සමාසය
2. තනියා තප්පරිය සමාසය
3. චතුර්ථී තප්පරිය සමාසය
4. පක්ඛම් තප්පරිය සමාසය
5. ඡව්ඨිතප්පරිය සමාසය
6. සත්තම් තප්පරිය සමාසය යනුවෙන් සය අයුරක් වී පූර්ව අර්ධය පදයක් ම වන
7. අලුප්ත සමාසය ද එක්ව ප්‍රභේද. 7ක් වේ.

එකිනෙකට උදාහරණ මෙසේය.

1 ද්‍රව්‍යයා තප්පරිය සමාසය

ගාමි (-ගාමිං)+ගත - ගාමිගත
යොත (-යොතං) + ආපන්න - යොතාපන්න
අරක්කු (- අරක්කුං) + ගත - අරක්කුගත

2 තනියා තප්පරිය සමාසය

සලල (- සලලෙන) + විඛ - සලලවිඛ
පුක්කු (-පුක්කුන) + අරථික - පුක්කුඅරථික
ගුණ (-ගුණෙන) + භීත- ගුණභීත

- 3 වතුරේ තප්පරිය සමාසය
වීර (-වීරය) + දුය - වීරදුය
ලොක (-ලොකය) + නිත - ලොකනිත
බුද්ධ (-බුද්ධය) + දෙය - බුද්ධ දෙය
- 4 පක්වම් තප්පරිය සමාසය
බන්ධන (-බන්ධන) + මුක්ත - බන්ධනමුක්ත
වොර (-වොරෙහි) + හය - වොරහය
අග්නි (-අග්නින) + හය - අග්නිහය
- 5 ඡව්වි තප්පරිය සමාසය
බුද්ධ (- බුද්ධය) + රූප - බුද්ධරූප
පුප්ඵ (- පුප්ඵය) + ගන්ධ - පුප්ඵගන්ධ
කාය (- කායය) + ලක්ඛන - කායලක්ඛන
- 6 සත්තම් තප්පරිය සමාසය
විකාල (- විකාල) + භොජන - විකාලභොජන
අකම් (- අකම්ප) + දුක්ඛ - අකම්පදුක්ඛ
චිත (- චිත) + පුප්ඵ - චිතපුප්ඵ
- 7 අලසාන තප්පරිය සමාසය
අමතං + දද - අමතදද
අනෙත + වාසික - අනෙතවාසික
මනසි + කාර - මනසිකාර

11.4. පරිවය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියන්න.

1. පහත දක්වෙන වාක්‍යාංශවල සමාස රූප දක්වන්න.
 1. සප්පෙන දවෙයා -
 2. නාගානං රාජා -
 3. සලලෙන විඤ්ඤා -
 4. බන්ධනා මුක්තො -
 5. බුද්ධස්ස රූපං -
 6. විකාලෙ භොජනා -
 7. අමතං දදෙ -
 8. පුප්ඵස්ස ගන්ධො -
 9. ලකාරස්ස අඤ්ඤා -
 10. ඉත්ථිසු ධුතෙතො -
2. තප්පරිය සමාසයේ නාමයන් අතර ඇති සම්බන්ධය පැහැදිලි කරන්න.
3. තප්පරිය සමාසය ප්‍රඥේද කරන්නේ කවර ලක්ෂණයක් අනුව ද ?
ඒ ප්‍රඥේද කවරේ ද ?
4. කම්මධාරය සමාසයේ හා තප්පරිය සමාසයේ සමාන අසමානතා දක්වන්න.

(අ) උප ලක්ෂණාර්ථය පැවසීමට තනියා විභක්තිය යෙදේ. උප ලක්ෂණය යනු යමෙකු විශේෂ කොට දක්වන විකල්පය බව, විශේෂ යමක් ඇති බව ආදියයි. (ලක්ෂණ ලක්ෂණ ව්‍යාකරණයෙන් තනියා යි යා)

උදාහරණ :

- i සො නිදණ්ඩනෙන පරිබ්බාජකං අඤ්ඤා. (-හේ (ඉදගැනීමට භාවිතා කරන-) ත්‍රිදණ්ඩය සහිත පිරිවැරියකු දුටුවේය.
- ii අහං භික්ෂානං ධීසෙන ආගච්ඡන්තං පස්සාමි. (මම බිදුණු හිසැතිව එන්නකු දකිමි)
- iii අකම්පනා කාණො ගෙහං පවිසති. (- ඇය කණ තැනැත්තා ගෙට ඇතුළුවෙයි)
- iv මග්ගො පඤ්ඤානෙන ලොභිනෙන ධාවි. (-මුඛය ලේ පෙරාගෙන දිව්වේය)
- v කස්සකො තද්දම මනවිනෙහි පාදෙහි ආගච්ඡති (- ගොවියා මඩ වැකුණු පා ඇතිව එයි)

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. අක්කිනා කාණො, සො සිගාලො කාණසිගාලොති පසසයි.
2. හගවා ජබ්බණ්ණරංසිහි ගතකුටිතො නික්මමි.
3. මහා පජාපතිගොතමි සුතෙහි (ඉදිමුණු) පාදෙහි හගවිතං උපසංකමි.
4. කච්ඡො ඛණ්ඩෙහි දුතෙහි විසසෙසු නසෙව පති.
5. චිතිතා අලලවසෙවි ගෙහං පාවිසි.
6. පාදෙන ඛණ්ඩො (කොර) අද්ධිකො රථං නිවසෙතයි.
7. යාවකො ජිණ්ණෙන වසෙවන පරිසං උපසංකමති.
8. සො මාතවො සුණ්ණෙන සවෙන ආගච්ඡතිං මාතවිකං දිසා අප්ප මය්‍යා රයො හවිසාසිති විතෙතයි.
9. අසුඤ්ඤානං ඛණ්ණෙන ගොණො ජිනෙන නංගුධෙවන, ඛණ්ණෙන මහංකාගි, කායං වාලෙතො අධ්ධාසි.
10. සිගාලකො පාතොව උධ්ධාය ගංගායං නහාසිචා අලලවසෙවි අලලකෙයෙහි පග්ගරෙනෙහි උදකඛ්දුහි පුජ්ජියා නමසාසිති.

පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. ළමයා පැලුණු හිස ඇතිව දිවිවේය.
2. පා කොර මිනිසා එයි.
3. මිනිසා ඉදිමුණු පා ඇතිව ගස මුල නිදයි.
4. ඇතා බිඳුනු දළ ඇතිව වනයට ගියේය.
5. ගලන ලේ ඇති වැද්ද එයි.
6. ලේ තැවරුණු අත් ඇතිව පව්කාරයා සිව්පාපුත් මරයි.
7. මහු දඩය දමමින් (සෙදෙහි මුවවමානෙහි) එයි.
8. දඩය තෙත රෙදි ඇතිව එයි.
9. උරා අසුචි තැවරුණු සිරුර ඇතිව සිංහයා ළගට ගියේය.
10. ඇය කණ මිනිසා වැටෙයි.

(ඉ) එකුතවිසති (දහතවය) ශබ්දය ඉපටිලිඛිත එක වචනයෙහි වරතැගේ.

පඨමා - එකුතවිසති පඤ්චමි එකුතවිසතියා
දුතියා - එකුතවිසතිං පට්ඨි - එකුතවිසතියා
තතියා - එකුතවිසතියා සත්තමි - එකුතවිසතියා, එකුතවිසතියං
චතුසමි - එකුතවිසතියා

විසති (විස්ස) එකවිසති (-විසිඑක) දෙවිසති (- විසිදෙක) තෙවිසති (-විසිතුන) චතුර්විසති (-විසිහතර) පඤ්චවිසති (-විසිපහ) ඡක්ඛිවිසති (විසිහය) සත්තවිසති (- විසිහත) අට්ඨවිසති (විසිඅට) එකුතනිංසති (විසිතවය) යන සංඛ්‍යා ශබ්ද ඉහත එකුතවිසති ශබ්දය සේ වරතැගේ.

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. මනුස්සානං විසති තබපතො හොනති.
2. එකුතවිසති කසුඤ්ඤො පුප්ඵාති පුප්පෙසුං.
3. චතුර්විසති බුද්ධා පරිනිබ්බාසිංසු.
4. තෙ අට්ඨවිසතියා බුද්ධානං දනං අදංසු.
5. සත්තවිසති නක්ඛතො දිසානති.

* පහත සඳහන් සංඛ්‍යා ශබ්ද කැමති විගතකර්මයකින් යොද වාක්‍ය 20ක් තනන්න.

තිංසති (තිහ) එකතිංසති (තිස්එක) (ආදිවශයෙන් විසති ශබ්දය මෙහි) වත්තාලිසති (හතලිහ) පසුසුසති (පණහ) සට්ඨි (හැට) සත්තති (හත්තැව) අසිති (අසූව) නවුති (අනූව) නවතවුති (අනුතවය) (දක්වා ඇති මේ ශබ්ද වරතැගෙන්නේ ඉහත එකුත විසති ශබ්දය මෙහි)

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. අසිති මහා සාවකා තථාගතස්ස සාසනං ජොතෙසුං.
2. මහාපුරිසස්ස සරිරෙ අසිති අනුච්ඡාදකානි සනති.
3. තථාගතස්ස සරිරෙ ආනතිංසති මහා පුරිසලක්ඛණානි අනෙසුං.
4. සරිරෙ චතුසට්ඨි පාදට්ඨිති හොනති.
5. මනුස්සානං සරිරෙ චතුසට්ඨි හත්ථට්ඨිති හොනති.

11.5. ධාරණය

පහත සඳහන් බාලාවතාර උද්ධෘතය වාචෝද්ග්‍රහණය කරන්න.

පරොක්කා අ උ ඵ තථ අ මහ : තථ රෙ කෙථා වොහා ඉ මොති අ ඉත්තාදීනං පරොක්කා සප්පදා අපච්චකෙඛි පරොක්කාතිතෙ. අක්කම්ඤ්චයං තත්තියසිතං පච්චකං, න පච්චකං අපච්චකං තසමිං අපච්චකෙඛි අතීතෙ කාලෙ පරොක්කා හොති. කච්චාදිවණණාන මෙතස්සරානං දෙවහාවො, හි සස්සාරස්ස ආදියා ද්විතනං - පපච්ච, පපච්ච, පපච්ච ඉත්තාරාගමො අසබ්බධාතුකමිති බ්‍යාකූප්පනාදෙ අසබ්බධාතුකමිති ඉ ආගමො - නිසක්කනී පඤ්චමී සක්කමී චත්තමානා සබ්බධාතුකං, තදෙසෙසා අසබ්බධාතුකං - පපච්චිතථ පපච්ච පපච්චිමහ අත්තනො පදෙ- පපච්චිතථ පපච්චරෙ පපච්චිතො පපච්චිතො , පපච්ච, පපච්චිතො.

11.6. අත්ථාල

ජෙතො - දත්තයා

සලලකතන අනෙතවාසිකෙසු - සැත්කම් හදරණ සිසුන් (අතර)

උදකආලගතෙ - දිය බඳුනෙහි ඇති.

උපපලපතෙත - උපුල් පතෙහි

සත්ථකමමං - සැත්කම්

සික්කනෙසු - හික්මෙද්දී

අතිජෙතො - අති සමතෙක්

සත්ථං - සැත්කම්

සාතෙතො - හෙලන්නේ

ආවිධා - දෙකට

පච්චෙසෙති - ගිලවයි.

නිසංසන - කැපෙන

පච්චෙසන - ගිලෙන

සුසිතමසි - ගාවන්නටවත්

විසහති - සමත් වේ

සමෙන - නිසි

පයොගෙන - විදියෙන්

සත්ථ පදං - සැත්පතර

පරියොදන පිපෙසා - සිසුම් පිල්පියෙක්

තථාරූපෙසු - ඵලානි

ධාතෙසු - තැන්වල

තමමං - කටයුතු, (සැත්)කම්

නියාමකො - නියමුවෙක්

බලවතානෙ - සැඩ සුළඟේ

ලකාරං - රුවල

සුරෙතො - සුරවමින්

විදෙසං - විදේශයට

පක්කන්තෙති - පමුණුවයි

මන්තො - මද සුළඟේ

මරොපෙතො - බාමින්

අභිලකාරං - අඩ(රුවල්) කුඹු

සොත්ථිතා - සුවස්

ඉච්ඡිතධානං - රිසිතැනට

පාසුණාති - පැමිණෙයි

මුඛකරො - මී මැස්සා

තික්කන - තිසුණු

යාචතිව්ශං - රිසිතැන්

12.1. ඉඳිපාටිභාරියං.

එකමනං නිසිනො ඛො විනො ගහපති ආයසමනං මහතං එතදවොච. සාධු මෙ හතෙත අයොගා මහකො උත්තරිමනුසාධමො ඉඳිපාටිභාරියං. දසෙසතුති. තෙන හි

තිං ගහපති ආලිඤ්ඤ
උත්තරාසංගං පඤ්ඤපෙත්වා
තිණ්ඩලාපං ඔකාසෙහිති. එවං.
හතෙතති ඛො විනො ගහපති
ආයසමනො මහතයා
පටිසසුත්වා ආලිඤ්ඤ
උත්තරාසංගං පඤ්ඤපෙත්වා
තිණ්ඩලාපං ඔකාසෙසි. අථ
ඛො ආයසමා මහකො විහාරං
පටිසිත්වා සුචිකට්ඨං දත්වා
තථාරූපං ඉඳාභිසංඛාරං
අභිසංඛාසි. යථා
තාලච්ඡිඤ්ඤෙන ච
අඤ්ඤනතරිකාය ච අවච්ඡි
තිකඛම්භවා තිණානි කඨාපෙසි
උත්තරාසංගං න කඨාපෙසිති

* * *
ආකාසකසිණං.
සමාපජ්ජත්වා වුට්ඨාය කුඨං.
වා පාකාරං වා

සිතෙරුවකකවාළෙසුපි අඤ්ඤතරං පබ්බතං වා ආචජ්ජත්වා කතපරිකමෙමන ආකාසො
භොතුති අට්ඨානබ්බො, ආකාසොයෙව භොති. අධො මතරිකුකාමසා උඤ්ඤං වා
ආරොහිකුකාමසා සුසිරො භොති. විනිවිජ්ජතිවා ගතකුකාමසා ඊඤ්ඤං. යො තත්ථ
අසජ්ජමානො ගට්ඨති. තිට්ඨක වුළාහයපෙථරො පනෙත්වාහ : ආකාසකසිණසමාපජ්ජනං
ආවුසො කිම්භවියං, කිං තත්ථ අසාදිති අභිතිමමිකුකාමො හත්ථි අසාදිකසිණානි
සමාපජ්ජති. ඉන්ද්‍ර යත්ත කත්ථි කසිණෙ පරිකමමං කත්වා අට්ඨසමාපත්තිවසී භාවොයෙව
පමාණං යං යං ඉට්ඨති තං තදෙව භොතිති.

12.2 අග්‍රාසය

(අ) පහත සඳහන් විසඳී පද සහිතර සඳී විධි දක්වන්න.

1. එක + අනු -
2. එක + අවොට -
3. දෙසතු + ඉති -
4. මකාසෙහි + ඉති -
5. හතෙක + ඉති -
6. ඉදි + අභියංචාර -
7. අග්‍රල + අනුරිකාය -
8. සං + ආපස්සිනා -
9. ආකාසය + එව -
10. වුළු + අභයවරො -

(ආ) පහත සඳහන් වාස්ත පදවල සමාස දක්වන්න.

1. උතරි - මනුෂ්‍යාන - ධර්මා -
2. ඉදිසා පාටිහාරිය -
3. ගෙන පති -
4. නිශාන - කලාප -
5. සුචි එව සවික -
6. ආකාසය එව කපිණ -
7. සිතෙරුමි ව චක්‍රවාලෙහි ව -
8. වුළු අභයො නාම වෙරො -
9. හඬ ව අසො ව ආදිනි -
10. අට්ඨ එව සමාපනි -

(ඈ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න

1. විත නාම ගහපති එකසම් අනෙක නිසිදි.
2. සො ආයසමනන මහක එක අවොට ?
3. ආයසමා මහකො ඉදි පාටිහාරිය දෙසතු
4. නි. ගහපති ආලිඤ්ඤ උතරාසංග පඤ්ඤපෙහි.
5. නි. කප්පි නිශානලාප මකාසෙහි.
6. ආයසමා මහකො විහාර පවිසිනා සුචිසවික අදි.
8. අව්වි නිශානි කපිපෙසි.
7. අග්‍රි නාලවර්ගලෙන නිකමි.
9. අව්වි නිශානි කපිපෙසි.
10. ආයසමා මහකො ඉදිමා අහොයි.

(ඊ) ජෙදය කියවා පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

1. කො එකමනන නිසිදි ?
2. විතො කි. අවොට ?
3. ආයසමා මහකො විතන කි. ආන ?
4. විතො උතරාසංග පඤ්ඤපෙනා කි. අකාසි ?
5. ආයසමා මහකො විහාර පවිසිනා කි. අකාසි ?
6. අව්වි කානි කපිපෙසි ?
7. අව්වි කි. න කපිපෙසි ?
8. නි. ආකාස කපිණ සමාපස්සික සමහොයි ?
9. අප්පි නු බො අසාකපිණනි කපිණහෙද ?
10. කර. පබ්බතො ආකාසො හවති ?

(උ) සම්ප්‍රදානයක් පැවසීමේ දී ප්‍රදනය ලබන්නා වතුන්ට විභක්තියේ සිටී.

පුරියො යංයො දතං දෙති.

යො යාවතයා ධනං දෙති. ආදියෙහි මෙහි. මේ වතුන්ට විභක්තියේ කාරක අර්ථයයි. මීට අමතරව යමක යදහාය යන අදහස පැවසෙන පද ද වතුන්ට විභක්තියෙන් සිටී. ඒ තදන් වතුන්ට නම්.

උදාහරණ :

1. අහං සිතයා පටිසාතාය වීරරං පටිසෙවාමි.
(මම සිතල වළකනුවස් සිවුර පරිහරණය කරමි)
2. අහං කායයා ටිතියා ආකාරං ආහරාමි.
(මම කයේ පැවැත්මට අහර ගනිමි)
3. හිතවු කායයා යාපනාය පිණ්ඩපාතං පටිසෙවති
(හිතවු කය යැපුමට පිණ්ඩපාතය පරිහරණය කරයි.)

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. රාජා පුද්ගාය ගව්සති.
2. හිතවු දෙවමනුස්සානං අත්ථාය වාරිකං වරති.
3. හගවා දෙවමනුස්සානං භිකාය ධම්මං දෙපෙයි
4. අහං ඩංය - මකය - වාත - ආතප - සිරිංසප. සමසයානං පටිසාතාය වීරරං පටිසෙවාමි.
5. මනුස්සා කොපිතං පටිට්ඨාදනාය නිවාසෙති.
6. ථෙරො විභිංසුපරතියා පිණ්ඩපාතං පටිසෙවති
7. බුද්ධායා යාවකා බ්‍රාහ්මරිසානුගාහාය පිණ්ඩපාතං පටිසෙවති.
8. යො අනුස්සන්තානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය වායමති.
9. යො උරාහරණාය නප්පහොති.
10. අහං හතෙත හගවිකං දසසනාය ගව්සාමි.

12.3. ව්‍යාකරණ

12.3.1. බහුබ්විති සමාසය

සමාස වූ නාමයන්ගෙන් පැවසෙන අර්ථය උපලක්ෂණ කොට ඇති අන්‍යවූවක් සමාස නාමයෙන් දැන්වෙන්නේ නම් ඒ බහුබ්විති සමාස නම්.

උදාහරණ :

වතු + පද - වතුපපද
දව් + පද - දව්පද
ලමක + කණ්ණ - ලමකණ්ණ

මේ උදාහරණවල - වතුපපද යනු සිටි පයක් යන අර්ථය දෙකක් එයින් අදහස් වන්නේ සිටිපයක් ඇත්තෙකි, දව්පද යනු දෙපයක් යන අර්ථය දෙකක් ඉන් අදහස් වන්නේ දෙපයක් ඇත්තෙකි. ලමකණ්ණ යනු දිගුකණක් යන අර්ථය දෙකක් එයින් අදහස් වන්නේ දිගුකන් ඇත්තෙකි.

මේ සමාසයේ ලිඛනයද ඒ අන්‍ය වූ අර්ථය අනුව වේ.

සමාස උදාහරණ

ආගත + සමණා (-ආගතා සමණා යං යො) ආගතසමණා
ජිත + ඉන්ද්‍රිය (-ජිතාති ඉන්ද්‍රියාති යෙන යො) ජිතින්ද්‍රිය
දින්න + සුංක (-දින්නා සුංකො යසා යො) දින්නසුංක
නිග්ගත + ජන(නිග්ගතා ජනා යසමායො) නිග්ගතජන
දස + බල (-දස බලාති යසා යො) දසබල
බහු + මාතංග (-බහවො මාතංගා යසමිං යො) බහුමාතංගිකා

12.3.2 ද්විතීය සමාසය

සමුච්චයාර්ථවත් නාම කැට්ටීමෙන් ආකෘති සමාසනාම සෑදේ. (නාමානං සමුච්චයො ආකෘති සමුච්චයොති පිණ්ඩකරණං - එක විභක්තිකානං නාමානං යො සමුච්චයො සො ආකෘතො)

උදාහරණ :

වතු + සුරිය (වතු ව සුරියො ව) වතුසුරිය
දෙව + මනුෂ්‍යා (දෙවො ව මනුෂ්‍යො ව) දෙවමනුෂ්‍යා
තර + තාරි(තරො ව තාරි ව) තරතාරි

1 සමාහාර ආකෘති - (නාම + රූප) නාමරූපං

2 ඉතිරිතර ආකෘති - (දෙව + මනුෂ්‍යා) දෙවමනුෂ්‍යා

යැයි ආකෘති සමාසයේ කොටස් දෙකකි. සමාහාර ආකෘති සමාස පද නපුංසක ලිඛිත ඒක වචන වේ. (ගීත + වාදිත) ගීතවාදිතං. (විංස + මකය) විංසමකයං, (ජවි + මංස + ලොහිත) ජවිමංසලොහිතං.

ඉතිරිතර ආකෘති සමාස පද බහු වචන වේ. (සමණ + බ්‍රාහ්මණ) සමණබ්‍රාහ්මණං, (දෙව මනුෂ්‍යා) දෙවමනුෂ්‍යා

12.4 පරිචය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියන්න.

1. සමාස නාම සෑදෙන්නේ කවර අවයව එක්වීමෙන් ද ?
2. සමාස නාමවල ප්‍රභේද කීය ද ?
3. කම්මධාරය සමාසයේ අවයවවල දක්නට ලැබෙන ලක්ෂණ කවරේ ද ?
4. දිගු සමාසය හඳුන්වා උදාහරණ දෙන්න.
5. සමාස ප්‍රභේද නම් කර උදාහරණ 5 බැගින් දක්වන්න.

(ආ) පාසම්භේතා යන පදය කලාණ මිභේතා යන පදය ඇති නැතට යොදමින් සුදුසු පරිදි මතුසඳහන් වාක්‍ය සකසා ලියන්න.

- 1 කලාණ මිභේතා අතතො සභායකං කලාණෙ නියොජෙති.
- 2 කලාණ මිභේතා අතතො සභායකං සාපා නිවාරෙති.
- 3 කලාණ මිභේතා තතකුසුලු හොති.
- 4 කලාණ මිභේතා අතතො මිත්තං අනුකම්පෙති.
- 5 කලාණ මිභේතා හජෙථ.
- 6 කලාණ මිභේතා ආපදසු ඉතරං විහාය න ගච්ඡති.
- 7 කලාණ මිභේතා සුගතියා මග්ගං ආවිකම්බති.
- 8 කලාණ මිභේතා සිලවා හොති.

(ආ) හෙතුඵල සම්බන්ධය, ප්‍රශ්නාර්ථය, ප්‍රාර්ථනාර්ථය, අනුඥාර්ථය, පෙශනාර්ථය ආදී අරුත් පැවසීමට සත්‍යම ආබ්‍යාසය භාවිත වේ. (හෙතුඵලෙය ඵයං ඵයං. ඵයායි ඵයාථ ඵයාමි ඵයාම: ඵථ ඵරං ඵථො ඵයාධො ඵයං. ඵයාමො: - පඤ්ඤා පඤ්ඤා විධිස.

හෙතුඤ්ඤා, පඤ්ඤාලෙසයි.

සත්‍යම ආබ්‍යාසයේ

පරිසර පද රූප සෑදෙන අන්දම

ප්‍රත්‍ය මාලාව			පද සෑදෙන අන්දම				
පුරුෂ	ඒක වචන	බහු වචන	ධාතුව	ඒක වචන ප්‍රත්‍යය	ඒක වචන පදය	බහු වචන ප්‍රත්‍යය	බහු වචන පදය
පඨමි	ඵයා	ඵයාහු.		ඵයා	පථෙයා පථෙ	ඵයාහු.	පථෙයාහු.
මස්මිම උත්තම	ඵයායි ඵයාමි	ඵයාථ ඵයාම	√පථ	ඵයායි ඵයාමි	පථෙයායි පථෙයාමි	ඵයාථ ඵයාම	පථෙයාථ පථෙයාම

සත්‍යමි ආබ්‍යානයේ
අත්‍යන්තර පද රූප සැදෙන අන්දම

ප්‍රත්‍යය මාලාව			පද සැදෙන අන්දම				
පුරුෂ	එක වචන	බහු වචන	ධාතුව	එක වචන ප්‍රත්‍යය	එක වචන පදය	බහු වචන ප්‍රත්‍යය	බහු වචන පදය
පද්ම	එළු	එරු		එළු	පවෙළු	එරු	පවෙරු
මුස්තීම උත්තම	එළො එයා	එයාටො එයාතොමො	පට	එළො එයා	පවෙළො පවෙයා	එයාටො එයාතොමො	පවෙයාටො පවෙයාතොමො

උදාහරණ :

i හෙතු එළ සම්බන්ධය (පරික්ෂාපාර්ශ්වය).

සවෙ අත්‍යන්තර ගවේෂයා සකට. න පරියාගවේයා
(ඉදින් දකුණෙන් ගියා නම් ගැල නොකැඩෙනු ඇත.)

ii ප්‍රාරම්භකාර්ථය

ලභයා. අත. හතෙක පබ්බස. (සවාමිනි මට පැවිද්ද ලැබේවා.)

iii ප්‍රශ්නාර්ථය

කි. ආයස්මා විනය. පරියාපුණ්ණය උදුහු ධම්ම. (කිමෙන් ද ආපුස්මකුන් විනය
උගන්වනේ ද කුතහොත් දහම් උගන්වනේ ද ?)

iv අනුශ්චර්ථය (අනුමිති අර්ථය)

එව. කරෙය්‍යාසි. (මෙසේ කරනු මැනවි)

v ප්‍රේශනාර්ථය

කි. ගාම. ගවේෂයාසි (මබ ගමට යන්න)

(ඊ) එකුනතිංසා (විධිනවය) ශබ්දය මතු දක්වෙන පරිදි වර්තනයේ. ඉන්ද්‍රියධායී
එකවචනයයි.

පද්මා - එකුනතිංසා පඤ්චි - එකුනතිංසාය
දුතියා - එකුනතිංසං ජට්ඨි - එකුනතිංසාය
තනියා - එකුනතිංසාය යතාමි - එකුනතිංසාය, එකුනතිංසාය.
වතුපටි - එකුනතිංසාය

තිංසා(තිහ) එකතිංසා (තිස් එක) ආතිංසා (තිස්දෙක) බතතිංසා (තිස් දෙක)
ආදිවශයෙනි.

වතනාලියා (හතලිහ) වතනාරියා (හතලිහ)

පඤ්ඤා (පනත) ආදී ශබ්ද වර්තනයෙන් ඉහත එකුනතිංසා ශබ්දය මෙනි.

* පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. අකබරා අ ආදයො තෙවතනාලියා නොනති.
2. මනුස්සානං ආතිංසා දනනා සනති.
3. එකුනතිංසාය වයසා බොධිසත්තො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජි.
4. වතුපඤ්ඤාය මිත්තෙති සද්ධිං යයො නාම කුලපුත්තො පබ්බජි.
5. එතෙන හොගෙ භුක්ඤ්ජාය.

* පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. විප්ලවමාර්ගය බණ්ඩර පනස් අටකින් නිමවිණ.
2. විප්ලවමාර්ගයෙහි පරිවේෂද විසිතුනකි.
3. හිස්කබලේ ඇට නවයකි.
4. මිනිසුන්ට දත් දෙසියක් ඇත.
5. දත් හතරක් ලබුණු බඳුය.

* එක ශබ්දයේ සිට නව හවුනි ශබ්දය දක්වා ඇති සංඛ්‍යා පද යොදමින් වාක්‍ය විස්තර ලියන්න.

12.5. ධාරණය

පහත දක්වෙන බාලාවතාරයෙහි උද්ධෘතය වාචෝද්ගුහණය කරන්න.

හීයතනනී ආ උං ඔ නථ අ මහා : නථ ත්‍යුං පෙ ඩාං ඉං මහයෙ ති ආආදිනං
හීයතනනී යක්‍ෂ්‍ය අපච්චකෙඛි අතීතෙතෙච්ච, හීයොපපභුති පච්චකෙඛි හීයතනනී
හීයොපපභුති පච්චකෙඛිවා අපච්චකෙඛිවා අතීතෙ කාලෙ හීයතනනී හොති. අකාරාගමො
හීයතනනස්සතනිකාලාතිපක්ඛිසුති ධාතුකො පුබ්බෙ කච්චි අකාරාගමො.

අපචා අපචු අපචො අපචඤ අපච අපචමා අත්තනොපඳෙ - අපචනථ අපචත්ථං
අපචසෙ අපචඨං අපචං අපචාමකෙ.

12.6 අත්වැල

එකමනං - (එකං + අනං) එක් පසෙක

නිසිනො - (නි + ටිද් + න + ම) හිඳගත්

උත්තරි මනුස්ස ධමමා - මිනිස්බව ඉක්මවූ, අධිමානුසික

ඉද්ධිපාටිහාරියං - සෘද්ධිප්‍රාතිහාරිය

ආලිඤ - ආලින්දයෙහි

උත්තරාසංගං - උතුරුසලුව

තිණකලාසං - තණ මිටියක්

මකාසෙහි - විපුරුවන්න

පටියසුඤා - පිළිතුරු දී

සුවිසම්මං - යතුර

ඉද්ධාහිසංචාරං - සෘද්ධි ප්‍රාතිහාරියක්

තාලවර්ග්ගලෙන - යතුරු සිදුරෙන්

අභ්‍යාලතතරිකාය - අගුල අතරින්

අච්චි - ගිනිදඳු

කථාසෙසි - දවිය

සමාපස්සිවා - (සං + ආ + ටිද් + ඉ + ක්වා) සමවැද

කුච්චිං - බිත්තිය

සාකාරං - පවුර

සිතොරු වක්ඛවාලෙසුපි - මහමෙර සක්වල ආදියෙන් හෝ

ආවස්සවා - සිහිකොට

සසිරො - සිදුරක්, නලයක්

ඡිද්‍රෙ - සිදුරක්

අසස්මානො - නො ගැටෙමින්

13 වන පාඨම තද්ධිත නාම 1

13.1. දෙව ඉද්ධිමනනා

පේරො අත්තභාවං විජහිතො මහත්තං නාගරාජවණණං අභිනිමිඤ්ඤා නන්දපනඤ්ඤා චුද්දසක්ඛනඤ්ඤා භොගෙහි පරික්ඛිජිතො තස්ස ඵණමත්ථකෙ අත්තනො ඵණං ථපෙතො සිනෙරුනා සද්ධං අභිනිසජ්ජෙයි. නාගරාජා පට්ඨමායි. පේරොපි න තුණ්ණංයෙව සරීරෙ ධුමො අත්ථි. මණ්ණමපි අත්ථිති පට්ඨමායි. නාගරාජස්ස ධුමො පේරං න බාධති. පේරස්ස පන ධුමො නාගරාජානං බාධති. තතො නාගරාජා පජ්ජලි. පේරොපි න තුණ්ණංයෙව සරීරෙ අග්ගි අත්ථි. මණ්ණමපි අත්ථිති පජ්ජලි. නාගරාජස්ස තෙජො පේරං න බාධති. පේරස්ස පන තෙජො නාගරාජානං බාධති. නාගරාජා අයං මං සිනෙරුනා අභිනිපජ්ජෙතො ධුමායනි වෙව පජ්ජලති වානි විනෙතතො භො තං කෝසිති පටිපුච්ඡි.

අහං බො නන්ද මොගගලානොති. හතෙත අත්තනො හි කඤ්ඤාචෙන නිට්ඨාහීති.

පේරො තං අත්තභාවං විජහිතො තස්ස දක්ඛිණ කණ්ණ සොතෙන පටිසිත්වා වාම කණ්ණසොතෙන නික්ඛමි. වාම කණ්ණසොතෙන පටිසිත්වා දක්ඛිණ කණ්ණසොතෙන නික්ඛමි. තතො නාගරාජා මුඛං විවරි. පේරො මුඛෙන පටිසිත්වා අත්තනා කුච්ඡං වට්ඨකමති.

හගවා මොගගලාන මනසිකරොහි. මහිඤ්ඤො ඵය නාගොති ආහ. නිට්ඨාහු හතෙත නන්දපනඤ්ඤා, අහං නන්දපනඤ්ඤා සද්දසානං නාගරාජානං සතසතස්සමපි දමෙය්‍යන්ති පේරො ආහ.

‘නික්ඛම හතෙතති’ නාගො ආහ. පේරො නික්ඛමිතො බහි අට්ඨායි. නාගරාජා අයං විදිතො නාසාවාතං විසාසී. පේරො චතුත්ථං ඤානං සමාපජ්ජි.

13.2. අභ්‍යාසය

(අ) ජේදය කියවා පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

1. කො නාගරාජවණ්ණ අභිනිමිණි ?
2. කතිකබ්බා (-කීවරක්) ථෙරො නාගරාජ හොගෙහි පරීක්ෂි ?
3. ථෙරො අත්තනො එණ් කුභි ධපෙයි ?
4. කො පටුමායි ?
5. නාගරාජිනි පටුමායිනෙ කො අපරො පටුමායි ?
6. කසා පුමො කං න බාධති ?
7. හො නිං කොති පුට්ඨිනෙ කො කසා පට්ඨි ?
8. ථෙරො කුභි චංකමි.
9. හඟවා කථං මොග්ගලානඤ්චරං ඔවදි ?
10. විසවානෙ විසාස්සමානෙ යෙව ථෙරො නිං අකායි ?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට කහන්න.

1. තෙරුන්වහන්සේ ආත්මභාවය අත්භුජෙය.
2. උත්වහන්සේ තාරජු දරණවැලෙන් වෙලිය.
3. උත්වහන්සේ කම පෙණය උගේ පෙණය මත තැබිය.
4. පුමය ඇත්තේ නුමේ සිරුරේ පමණක් නොවේ.
5. එවිට තාරජ ගින්නෙන් දිලුනේය.
6. පිත්ථික ඔබ කවුද ?
7. මම වනාහී තන්ද, මොග්ගලාන වෙමි.
8. වම් කන් සිදුරෙන් ඊගුවේ ය.
9. මේ තාරජ මහා සෘද්ධි ඇත්තෙනි.
10. මම තඤ්ඤතඤ චූනි තාරජුන් සියදහසක් පුවක් දමනය කරන්නෙමි.
11. උපාසිකාව දහතර වාරයක් අනුරාධපුරයට ගියා ය.
12. මොග්ගලාන සිහි එලවන්න.
13. තෙරුන්වහන්සේ දහවරක් බුදුරදුන් වෙත ගියසේක.
14. ඔබ කීවරක් (කතිකබ්බා) නුවරට යයි ද?
15. දුම මිනිසුන් පෙළයි.

13. 3. ව්‍යාකරණ

13.3.1. හද්ධිත නාම

නාමයකට හද්ධිත (-නාම නිර්මාණය කරන) ප්‍රත්‍යයක් එක්කිරීමෙන් හද්ධිත නාමයක් සෑදේ.

උදාහරණ

සමණ + ණෙර (- සමණස්ස පුනෙතා) සාමණෙර
 හගිනි + ණෙයා (- හගිනියා පුනෙතා) හාගිණෙයා
 වුඤ්ඤ + කබ්බා (- වුඤ්ඤ වාරං) වුඤ්ඤකබ්බා
 රමණීය + තා (- රමණීයස්ස භාවො) රමණීයතා.

මේ තද්ධිත ප්‍රත්‍යයවල ඇති 'ණ' කාරය (ණ-ණි + අ: ණයන - ණි + ආයන: ණාන - ණි + ආන) නාමයන් හා එක්වනවිට ලොප් වේ. එසේ ම ණ කාරවත් ප්‍රත්‍යය එක්වන නාමවල මූල නිබන්ධ අ, ඉ, උ, යන ස්වරය ආ එ ම යැයි ව්‍යද්ධි වේ. (අයවණණානං වායො වද්ධි - අකාරිවණණුවණණානං ආ එ ම වුද්ධියො හොනති)

සමණ + ණෙර

ස් + අ + මණ + ණි + එර

ස් + ආ + මණ + ණි + එර - අ > ආ බවට ව්‍යද්ධි වීම හා ණි ලෝපය

ස් + ආ + මණ + ණි + එර

ස් + ආ + මණ + ණි + එර

සාමණෙර

විවණණ + ණිය > වේවණණිය: විධවා + ණෙර > වේධවෙර

උඵමය + ණික > මුදුමපික: උපගු + ණව > මපගව

තද්ධිත නාමවල

1. අපච්ඡන්ත තද්ධිත නාම
2. අනෙකන්ත තද්ධිත නාම
3. අත්ථාන්ත තද්ධිත නාම
4. සංඛ්‍යා තද්ධිත නාම
5. භාව තද්ධිත නාම
6. අව්‍යය තද්ධිත නාම යැයි ප්‍රභේද හයකි.

අභිධෙය්‍යාර්ථයට (-කියයුතු අදහසට) අනුකූල ලිඛනයෙන් පිරීම තද්ධිතවල ලක්ෂණයයි.

සුලලිඛන - වාසිඨෙයා

ඉපඵලිඛන - වාසිඨී

නපුංසකලිඛන - වාසිඨං

ආල - අභිජාධා + ආල - අභිජාල

ඉල - ජට්ඨා + ඉල - ජට්ඨ

වි - මෙධා + වි - මෙධාවි

නා - අභිත + නා අභිතනා

ඉම - සුත්ත + ඉම - සුත්තිම

ඉය - සේනා + ඉය - සෙනිය

13.4. පරිචය

(අ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්ත.

1. සෙණියො බිමබ්බාරො ජට්ඨං දිස්වා අයං බුද්ධිමා භවිස්සතිති විනෙකයි.
2. කච්චායනො ච මොග්ගලලායනො ච ඉති දො මහා වෙය්‍යාකරණිකා පාලිභාසාය දො සද්දලක්ඛණාති අකංසු.
3. සුත්තරිකා ච මරබ්බිකා ච පරදරිකා ච පාංසුකුලිකං පෙරං උපසංකම්භා හාලිද්දිකං විවරං ච ඝාතිකං ඔදනං ච අදංසු.
4. වෙණිකා ච වංසිකා ච සාහසයිකං කාසාවං මුණ්ඩකං දඬා කායිකං ච මානසිකං ච සුඛං ඉච්ඡංසු.
5. මෙධාවිති අංගනා දණ්ඩකං තපස්සිං දිස්වා පිතුච්ඡන්ත යද්ධිං ආගතස්ස පිතාමහස්ස තං දස්සෙයි.

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍යාංශ සඳහා තදබිත නාම පද දක්වන්න.

1. කක්තිකාය පුතෙකා -
2. කුණ්ඩනියා සුතෙකා -
3. කසාවෙන් රතනං -
4. ව්‍යාකරණං අස්ථායනෙකා
5. සතෙක කීනං -
6. බණ්ණකියා බණ්ණෙකා -
7. මුග්ගරෙන පහරනෙකා -
8. අසිනියා පරිමිතං -
9. දෙණෙන පරිමිතං -
10. පිතුසා පිතා -

13.5. ධාරණය

බාලාවතාරයෙහි ආබ්‍යාත කාණ්ඩයෙහි පහත සඳහන් කොටස වාචෝද්‍යුතණය කරන්න.

අස්තනී ඊ උං ඔ ජථ ඉං මහා - ආ උං සෙ වහං අ මො ඉති ඊ ආදීනං අස්තනී සප්තද අතීනෙවෙව්, සම්පෙස්සනතී. අස්සප්තනී සම්පෙ අතීනෙ කාලෙ අස්තනී නොති. අපථි - යදදිනා රසො අපථි. අකාරාගමාහාවෙ - පථි. සබ්බතො උං, ඉංසු, සබ්බධාතුති උං විහතියා ඉංසවාදෙසො නොති. අපථිංසු, අපථුං අපථො, ඉකාරාගමො අපථිඤ්ඤා අපථිං අපථිමා - අත්තනොපදෙ - අපථා අපථු අපථිසෙ, අපථිවහං, අපථි අපථිමො.

පථිමොතිත රතනියා
යාමො අද්ධමමුසාවා
කාලො සියාකාස්සකතො
වෙය්‍යාකරණ දසානං

13.6 අත්වැල

- අත්තභාවං - ස්වරූපය
විජනිතවා - (වි + $\sqrt{\text{තා}}$ (-ජන) ඉ + ක්වා) හැරදමා
නාගරාජවණ්ණං - (නාග + රාජ + වණ්ණං) නාරජ රුවක්
අගිනිමේඝිනිවා - මවාගෙන
වද්දසක්කතනං - දහතරවරක්
නඤ්ජනඤ්ඤං - එනම් නා රජු
භොගෙහි - දරණ වැලෙන්
පරිකට්ඨවා - (පරි + $\sqrt{\text{විප}}$ + ඉ + ක්වා) වෙලා
එණ්ණපනෙ - ගෙණය මත
එණං - පෙණය
භිනෙරුනා - මහමෙර
අගිනිසම්මෙසි - (අගි+නි+ $\sqrt{\text{පිළ}}$ - ඊ) මිරිකුවිය.
සද්ධමාසි - දුම් විහිදවිය.
බාධනි - පෙළයි.
පස්සලි - (ප - $\sqrt{\text{පළ}}$ + ඊ) දැල්වුණේ ය. දිලුණේය.
නෙසො - ගින්න
පථිපථි - විමසිය

ගිනවු හාවෙන - ශ්‍රමණ රූපයෙන්
 සොහෙන - පිදුරෙන්
 කණණසොහෙන - කන්පිදුරෙන්
 කුර්ජයා - කුසෙහි
 වඩකමනි - සක්මන් කරයි.
 මතපිකරොහි - පිහියෙන් යුතුවන්න.
 මහිඳිකො - මහා සෘද්ධි ඇත්තෙක්
 සකසනසාමෙයි - සියදහසක් වුවත්
 දමෙයා - දමනය කරමි.
 විසාසි - $(වි + \sqrt{පජ + ඊ})$ විහිදුවිය.
 චතුර්ථ - සතරවැනි
 සමාපසි - $(ස + ආ + \sqrt{පද + ඊ})$ සම වැදුණි.

1. අපකාර්ථ කථිත නාම

පුත්තාර්ථය ප්‍රකාශ කරන ණ, ණායන ආදී ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් 'අපවිච්ඡද්ධ කථිත නාම' සෑදේ. (ණො වා පච්චො ජට්ඨියනො නාමසමා වා ණපාවච්චො හොතපච්චිතධෙයො)

වසිට්ඨ + ණ - වාසිට්ඨ
 උපගු + ණව - ඔපගව
 වච්ඡ + ණායන - වච්ඡායන

ණ, ණව, ණාන, ණායන, ණෙයා, ණෙර, ණා, ණි ආදී ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් අපකාර්ථය පැවසෙන කථිත නාම සෑදේ.

ණ - වසිට්ඨ + ණ - වාසිට්ඨ
 ණව - උපගු + ණව - ඔපගව
 ණාන - වච්ඡ + ණාන - වච්ඡාන
 ණායන - කච්ච + ණායන - කච්චායන
 ණෙයා - කතතිකා + ණෙයා - කතතිකෙයා
 ණෙර - විධවා + ණෙර - වෙධවෙර
 ණා - අදිති + ණා - ආදිච්ච
 ණි - දකං + ණි - දකං

2. අනෙකාර්ථ කථිත නාම

ඇතැම් කථිත ප්‍රත්‍යය අනෙකාර්ථවත් ය. එම ප්‍රත්‍යය එක් ව සෑදෙන කථිත නාම අනෙකාර්ථ කථිත නාම නම්.

ඝන + ණික - ඝාතික - (ගිතෙල් මුසු)
 ඝකච්ච + ණික - ඝාකච්ච - (ගැලෙන් යන)

ණ, ක, ණික, ඉත, කිය, නිය, ය, රෙයණ, ජ, ආමත, ආදී ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් මේ කථිතනාම සෑදේ.

ඉන් පැහැහැන්වුණු

ණ	- හලිඤ්ඤ + ණ	- හාලිඤ්ඤ -	
	- සද්ධිවිභූතක බැවින්	- පුස්ස + ණ	- පුස්ස
	- ඔහුගේ දෙවියා බැවින්	- සුගත + ණ	- සොගත
	- එහි වසන බැවින්	- සිව් + ණ	- සෙඛි
	- එය ඇති බැවින්	- උදුමබර + ණ	- මදුමබර

ක	- එහි උපන් බැවින්	- උදක + ණ	- ඔඳා
	- එය දන්නා බැවින්	- පද + ක	- පදක
	- එය දන්නා බැවින්	- විනය + ණක	- වෙනයික
	- එය සිල්පය බැවින්	- විණා + ණක	- වෙණයික
	- එය සිලය බැවින්	- පාසුකල + ණක	- පාසුකුලික
	- එය විකුණන බැවින්	- කෙල + ණක	- කෙලික
	- එය අවිය බැවින්	- වාප + ණක	- වාපික
	- එය ප්‍රයෝජනය බැවින්	- උපධි + ණක	- මපධික
	- උන් තසන බැවින්	- යකුණ + ණක	- යකුණික
	- ඉන් කළ බැවින්	- කාය + ණක	- කායික
ඉක	- ඉන් මිලට ගත්තෙයින්	- යහයා + ණක	- යාහයයික
	- ඉන් බැඳුණු බැවින්	- අයස + ණක	- ආයයික
	- ඉන් ඇනු බැඳුණු	- සත + ණක	- සාතික
	- එහි යන බැවින්	- පරදර + ඉක	- පරදරික
	- එහි යෙදෙන බැවින්	- ධම්ම + ඉක	- ධම්මික
	- එහි නිසුකු බැවින්	- නව කම්ම + ඉක	- නවකම්මික
	- ඔහුට අයත්	- ය + කිය	- යකීය
	- ඔහුට අයත්	- අතත	- නිය - අතතනිය
	- උන්ට අයත් බැවින්	- ගව + ය	- ගබ්‍ය
	- රෝගණ	- පිකු + රෝගණ	- පෙතෙතයා
ඊක	- රෝගණ	- මාතු + ඊ	- මාතුවත්
	- මව	- මාතා + ආමහො	- මාතාමහො
	- නින්දර්පය	- මුණඩ + ක	- මුණඩික

3. අක්ෂරාර්ථ කථන නාම

ඇත යන අර්ථය ඇති ප්‍රත්‍යය එක් වීමෙන් අක්ෂරාර්ථ කථනනාම සෑදේ.

ගො + මනතු - ගොමනතු (ගොමා)

රූප + වනතු - රූපවනතු (රූපවා)

මනතු - වනතු දුක, ඊ සසී, ර, හ අ, ණ ආලු ඉල වී නා ඉම ඉය ආදී ප්‍රත්‍යය එක් වී අක්ෂරාර්ථ කථන නාම සෑදේ.

මනතු	- බුද්ධි + මනතු	- බුද්ධිමනතු
වනතු	- සීල + වනතු	- සීලවනතු
ඉක	- දණ්ඩ + ඉක	- දණ්ඩික
ඊ	- දණ්ඩ + ඊ	- දණ්ඩි
සසී	- කප + සසී	- කපසසී
ර	- මුඛ + ර	- මුඛර
හ	- තුණ්ඩ + හ	- තුණ්ඩිත
අ	- සඳ්ධා + අ	- සඳ්ධි
ණ	- කප + ණ	- කාපක

14 වන පාඩම තද්ධිත නාම 2

14.1. පරෙසං විහිංසනථාය ධම්මං ධජං කතවා චරසි ?

අතීතේ බාරාණසියං බොධිසත්තො මුසික යොනියං පටිසන්ධිං ගතෙතවා අනෙක සත මුසික පරිවාරො අරඤ්ඤ චිත්තති.

අපේකො සිගාලො ඉකොචිකො ච විචරන්තො තං මුසික යුථං දිස්වා ඉමෙ මුසිකා චඤ්චතවා බාදිසාමීති විනේතවා මුසිකානං ආසයසාඤ්චරෙ සුරියාහිමුබො වාතං පිචිකො ඵකෙන පාදෙන අධ්මාසි

බොධිසත්තො ගොචරං චරමානො තං දිස්වා සීලවා ඵකො හට්ඨසනිති තස්ස සන්තික ගතවා.

හතෙත තථං කො නාමොධිති පුට්ඨි

ධම්මකො නාම

චත්තාරො පාදෙ ගුමියං අධ්මපෙතවා කසමා ඵකෙනෙව ධිනොසි ?

මයි චත්තාරොපාදෙ පඨවියං ධපෙනෙත පඨවී චහිතුං ත සකකොති. තසමා ඵකෙනෙව තිඨාමි.

මුබං විචරිතවා කසමා ධිනොසි ?

'මයං අඤ්ඤං න භක්ඛයාමි, චාතමෙව භක්ඛයාමි'

'අථ කයමා සුරියාභිමුඛො තිට්ඨති' ?

'සුරියං නමස්සාමි' ?

බොධිසත්තො තස්ස චචිතං සුඤ්ඤා පිලවා එකො භවිස්සතිති කතො පට්ඨාය මුට්ඨික ගණන සද්ධිං සායං පාතං තස්ස උපට්ඨානං ආගච්ඡති. අථස්ස උපට්ඨානං කතො ගමන කාලෙ සිඟාලො සබ්බ පච්ඡිමං මුට්ඨිකං ගහෙතො මංසං බාදිතො අජේධාහරිතො මුඛං පුඤ්ඤානං තිට්ඨති.

අනුසුබ්බිත මුට්ඨික ගණන කත්තසො ජාතො. මුට්ඨිකා, පුබ්බෙ අමහාකං අයං ආයයො තස්සොති, නිරතතරං තිට්ඨාමි, ඉදති පිටිලා. එවමපි ආයයො නසුරුතෙව, කිත්තා බො එතං ඉති බොධිසත්තස්ස තං පච්ඡති. ආරොචයිංසු.

බොධිසත්තො කිත්තාබො කාරතො මුට්ඨිකා කත්තස්සං ගතොති විනොතො සිඟාලෙ ආසංකං එතෙතො වීමංසිස්සාමි තතති. උපට්ඨානකාලෙ සෙස මුට්ඨිකා පුරතො කතො සයං පච්ඡතො අහොයි. සිඟාලො තස්ස උපරි පක්ඛඤ්ඤා. බොධිසත්තො අත්තො ගණනාත්ථාය පක්ඛඤ්ඤානං දිස්වා නිවන්තිතො

හො සිඟාලං ඉදං තෙ වක්ඛමාදතං න ධම්ම සුධම්මතාය, පරෙසං පන විහිංසනත්ථාය, ධම්මං ධරං කතො වරයිති

කප්පෙනායෙව උපාතිතො තස්ස භිවාය පතිතො ගලනාලියං ඩයිතො ගලනාලිං ථාලෙතො තං ජිවිතක්ඛයං පාපෙයි.

14. 3. අග්ගාදය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු සපයන්න.

1. කො මුට්ඨිකයොතියං පට්ඨන්ති. ගණි ?
2. කිත්තසා මුට්ඨිකා තස්ස පරිවාරා අහෙසුං ?
3. මුට්ඨිකා කුභිං වයිංසු ?
4. කො මුට්ඨික යුථං අද්දන්ති ?
5. සිඟාලො මුට්ඨිකානං ආසයස්ස අවිදුරෙ නිමන්ථාය අහොයි ?
6. එක පාදෙන චිතං සිඟාලං කයා දිට්ඨ පුබ්බං ?
7. සිඟාලො කං අභිමුඛං කතො අට්ඨායි ?
8. කො නිං පිටි ?
9. බොධිසත්තො ගොචරං වරතො සිඟාලො කථං අට්ඨායි ?
10. කො නාමොයි ති ?
11. සිඟාලො චකුභිපාදෙහි ධිනෙ කො වහිතුං අපහති ?
12. සමනෙට්ඨායි තිං සත්තං මුඛං විවරිතො යාතුං ?
13. සිඟාලො කිමන්ථාය සුරියාභිමුඛො අට්ඨායි ?
14. මුට්ඨිකා කතරවෙලායං සිඟාලං උපට්ඨතිංසු ?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට තර්ක.

1. බෝසත් ඔහුගේ චචිත පිළිගත්තේ ය.
2. මොහු එක් පිල්වකෙක් වෙයි.
3. මියෝ උදේ සවස පිටලා ගෙට යත්.
4. ඔහු අත්තිමයා ගෙන ගිලිපි.
5. ක්‍රමයෙන් මහා වනය කුභි විය.

6. පෙර මියත්ගේ ගුහාව නො සැහෙයි.
7. කවර කරුණකින් මියත් අඩු වී ද?
8. බෝසත් පිටලා ගැන සැක කළේ ය.
9. මම ඔහු පරික්ෂා කරමි.
10. පිටලා උං මතට පැත්තේ ය.
11. බෝසත් පත්පියයක් වදුරු පිටිවර ඇතිව මහ වනයේ වෙසේ.
12. කිඹුලා මේ වදුරන් රවටා මස් කමිටි පිනිය.

14.3. ව්‍යාකරණ

14.3.1 තද්ධිත ප්‍රඥප්තිය

4. සංඛ්‍යා තද්ධිත නාම

සංඛ්‍යා ශබ්දයකින් පරව යෙදී පුරුෂාරථය, ආදී අරථ ප්‍රකාශ වන ලෙස යැදුණු තද්ධිත නාම සංඛ්‍යා තද්ධිත නාමයි.

ද්වි + නිය - ද්විනිය

ති + නිය - තිනිය

ම, ට, ට්, ඩ, ක, ආකී යන ප්‍රත්‍යයන් එක් වීමෙන් සංඛ්‍යා තද්ධිතනාම යැදේ.

ම - පඤ්ච + ම - පඤ්චම

ට - චතු + ට - චතුර්ථ

ට් - ඡ + ට් - ඡට්ඨ

ඩ - විසති + ඩ සතං - විසංසතං

නවුති + ඩ සතස්සං - නවුතංසතස්සං

වත්තාරිස + ඩ + සතං - වත්තාරිසංසතං

පඤ්ඤස + ඩ + සතං - පඤ්ඤසංසතං

දස + ඩ + සතං - දසංසතං

ක එක + ක - එකක

ආකී එක + ආකී - එකාකී

5. භාව තද්ධිත නාම

තද්ධිත නාමය බිහිවීමට නිමිති වූ ශබ්දයේ නිබන්ධ ස්වභාවය තද්ධිත නාමයෙන් පැවසේ නම් ඒ තද්ධිතනාම භාවතද්ධිත නම් වේ.

භීල + සත - භීලසත

කුසල + ණ කොසලල

සත, සත්ත, ණ, කා, ඉය, ණිය, ඉම, කර, කම, ඉධ්ව, ලල, ණික, මය ආදී ප්‍රත්‍යයන් එක්ව භාවතද්ධිත නාම යැදේ.

සත - භීල + සත - භීලසත

සත්ත - ජාර + සත්ත - ජාරසත්ත

ණ - අලස + ණ - ආලස

ණ - ගරු + ණ - ගාරව

ඉය - නග්ග + ඉය - නග්ගිය

ණිය - විසසත + ණිය - විසසතණිය

ඉම - අණු + ඉම - අණුම

කර - පාප + කර - පාපකර

තම - පාප + තම - පාපතම
 ඉට්ට - පාප + ඉට්ට - පාපිට්ට
 ලල - වේද + ලල - වේදලල
 ණික - කපපාස + ණික - කපපාසික
 මය - නිණ + මය - නිණමය

6. අව්‍යය තද්ධිත නාම

තද්ධිත ප්‍රත්‍යය එක් වී සෑදුණු තද්ධිත නාමය අව්‍යයව පත්වීම අව්‍යතද්ධිතයේ ලක්ෂණයයි.

ය + ත්‍ර - යත්‍ර
 සබ්බ + ඤ - සබ්බඤ

තො, ත්‍ර, ඤ, පි, හි, හං, ද, ථා, ථං, ධා, කඛ්‍යාං ආදී ප්‍රත්‍යය එක්වී අව්‍යය තද්ධිත නාම සෑදේ.

තො - ත + තො - තුතො
 ත්‍ර - සබ්බ + ත්‍ර - සබ්බත්‍ර
 ඤ - ය + ඤ - යඤ
 පි - සබ්බ + පි - සබ්බපි
 හි - ය + හි - යහි
 හං - ත + හං - තහං
 ද - සබ්බ + ද - සබ්බද
 ථා - අඤ්ඤ + ථා - අඤ්ඤථා
 ථං - ත + ථං - තථං
 ධා - පඤ්ච + ධා - පඤ්චධා
 කඛ්‍යාං - ද්වි + කඛ්‍යාං - ද්විකඛ්‍යාං

14.4. පරිවය

(අ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට තර්ජන.

1. රාජා ධම්මිකො හවතු.
2. තුච්ඡමනිකො සත්ත්‍ව ධම්මදෙසනං පුණාති.
3. සො සාහසිකො පුරිසො භාගිණියාං සාතෙයි.
4. ධීලච්ඡෙතො දුක්ඛාරං සංසාරොසං තරති.
5. සාමණේරො පාකරාසං පරිභුඤ්ඤාමි.
6. තං ඛො පන හගවත්තං ගොතමං එවං කල්‍යාණො කිසිසියෙද්ද අබ්බුත්තකො.
7. ආනන්දෙ කොසිතාරකානං මල්ලානං තං පවත්තිං ආරොවෙයි.
8. ජවීල, තෙ ජවාහි කිං ?
9. ගුණවතී කඤ්ඤා බුද්ධං පුජෙති.
10. අතං දුක්ඛමපි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි.
11. ධම්මො හවෙ සාධුකරං රසානං.
12. සවෙ වතුඤ්ඤා නිධාපෙය්‍ය ආපදෙසු හවිසසති.

(ආ) පහත සඳහන් තද්ධිත පද යොදා වාක්‍ය තනන්න.

කථං, ගාරවං, නිකඛ්‍යාං, පඨමං, ධීලවා

(ඉ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

1. තදබිත නාමයක් නිර්මාණය වන්නේ කෙසේ ද ?
2. තදබිත ප්‍රභේද කවරේ ද ?
3. අපවිත්‍ර තදබිත ප්‍රත්‍යය පහක් ලියා ඒ ප්‍රත්‍යය එක් ව සෑදුණු තදබිත නාම 2 බැගින් ලියන්න.
4. අතේකාර්ථ තදබිතය හඳුන්වා උදාහරණ දෙන්න.
5. අව්‍යය තදබිත හඳුන්වා උදාහරණ දෙන්න.

(ඊ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට තහන්ත.

1. කෙසේ සැවිපහර එතරවේ ද?
2. ඔබ කොහි සිට එයි ද?
3. ඔබ මේ ධනය සිව්කොටසකට බෙදනු මැනවි.
4. පත්ථක භාමුදුරුවෝ තමා දහස්වරක් මැවුහ.
5. බුදුරද පළමුව බෝ පළඟෙහි සිටියේය.

(උ) එකුතසත (-අනුභවය) ශබ්දය වර්තැගෙන්ගේ පහත සඳහන් පරිදිය.

පඨමා	- එකුතසත.	පඤ්චමී	- එකුතසතා එකුතසතමහා
දුතියා	- එකුතසත.		- එකුතසතභවා
තතියා	- එකුතසතෙත	ඡට්ඨ	- එකුතසතස්ස
චතුර්ථී	- එකුතසතස්ස	සත්තමී	- එකුතසතෙත එකුතසතමහි එකුතසතසමී.
සත - සිය		දසසතස්ස	- දහදහ
		සත සතස්ස	- සියදහස

පඤ්චසත - පත්ථිය
ඡ සත - නයථිය
සත්ත සත - භත්ථිය
අට්ඨ සත - අට්ඨිය
තචසත - තචථිය
සතස්ස - දහස

යන සංඛ්‍යා ශබ්ද නපුංසක ලිඛිත එක විචිතයෙහි ඉහත දක්වූ අයුරින් වර්තැගේ.

පහත දැක්වෙන වාක්‍ය සිංහලයට තහන්ත.

1. සො එකුතසතසමී දිවයෙසු නගරෙයෙව අට්ඨාසි.
2. පුරා තසමී නගරෙ පඤ්චසත. පුරියා වොහාරා කරිංසු.
3. සතා හතථි ව සතා අස්සා ව තස්ස රඤ්ඤා හතථිසාලාය ව අස්සාසාලාය ව අනෙසු.
4. මයං සමමා සමබුද්ධස්ස පරිනිබ්බාණකො චතුසතිංසකි - පඤ්චසත - ද්වි සතසතස්ස වස්සාති අතිකකම්මවාපි තස්ස ඔවාදෙ කිට්ඨාම.
5. ඉතො චතුර්විසතිසත සතස්සමහි සතවස්සෙපි ලංකාදිපෙ මනුස්සා වසිංසුති පුරාවෙදවිදු වදනති.

14.5. පරිචය

බාලාවිකාරයෙහි ආබ්‍යාත අධිකාරයෙහි පහත දක්වෙන කොටස වාචෝද්‍රව්‍යය කරන්න.

හවියානති - යාති, යානති, යාධි, යාඨ, යාමි, යාමි, යානෙ, යානෙත, යායෙ, යායො, යාං, යායොති නි යාතාදීනං හවියානති සඤ්ඤ.

අනාගතෙ හවියානති - අනාගතෙ කාලෙ ගම්‍යමානෙ හවියානති විභතති හොති. ඉතාරාගමො - පවියාසි, පවියානති, පවියාසි, පවියාඨ, පවියාමි, පවියාම අතතනොපදෙ පවියානෙ, පවියානෙත, පවියායෙ, පවියායොති, පවියාං, පවියායොති.

14.6 අත්වැල

පරෙසං - අනුත්ථ

විනිසනපටාය - පිටාව සඳහා, වැනසුම සඳහා

මුසික යොනියං - මී කුළයෙහි

පටියතී - පිළිපිඳ

දුඨං - දඳ

වනෙවතො - රවටා

ආසයසං - ගුලට

අවිදුරෙ - අසල

සුරියාගිමුඛො - හිරුට මුහුණ ලා

පිටතො - බොම්න්

පිලවා - පිල්වන්

නාමොසිති - (නාමො + අසි + ඉති) නම් වේ දයි

වහිකං - උසුලා පිටින්තට

සඨවි - පොළව

හතඛයාම - කමු

වාතමෙව - (වාතං + ඵව) වාතය ම

අස්සොධානරිතො - ගිලදමා

පුසුඤ්ඤා - පිසදමා

තනුකො - තුනී, අඩු

තප්පහොති - ප්‍රමාණවත් නොවේ.

තිපිලා - ලිහිල්

ආරොවයිසු - සැලකළහ

තනුතං - (තනු + තත) තුනීබව

ආසංතං - සැක

පකඛඤ්ඤා - පැත්තේය.

චත සමාදනං - ව්‍යුත්සාදනය

උසසතිතො - උඩ පැන

ගලනාලියං - උගුරු දණ්ඩ

යසිතො - තපා

චාලෙතො - පලා

ජීවිතකඛයං - මරණයට

පාපෙසි - පැමිණවිය.

15 වන පාඨම කෘදන්ත නාම

15.1 නයො සභායා

නයො සභායා. නකඛන්තං කිලිසාමානි උය්‍යානං පට්ඨිංසු. යථා හි උය්‍යානං පට්ඨෙධිසු
නෙසු තිසු සභායෙසු. එකො සුප්‍රභූතං වම්පක රුක්ඛං දිස්වා නපථං උක්ඛිපිත්වා ගහෙතුමිති
න සකතුණේයා, අථයා දුතියො ඔනමිත්වා පිට්ඨිං දදෙයා, යො තයා පිට්ඨියං ධත්වාපි
කම්මාමානො ගහෙතුං න සකතුණේයා, අථයා ඉතරො අංසකුථං උපනාමෙයා, යො එතයා
පිට්ඨියං ධත්වා එතයා අංසකුථං ඔලුමිති යථාරුපිං පුඤ්ඤානි ඔචිතිත්වා පිළුන්තිත්වා නකඛන්තං
කිලෙයා එථං සම්පදමිදං දට්ඨබ්බිං.

එකො නිර රනගි. නිණ්ණකකාය මග්ග. පටිපඤ්ඤා, තසා සා නිණ්ණකකා විජ්ජායයි. අපංසා සමවිසමානි න පඤ්ඤායි. සො තං නිණ්ණකකං භූමියං සංසිතො පුන උජ්ජාලෙයි. සා පඤ්ඤායා පුරිමාලොකනො මහත්තතරමාලොකං අකායි. එවං පුනපුන විජ්ජායානං විජ්ජායානං උජ්ජාලයනො කමෙත පුරියො උට්ඨායි. පුරියෙ උට්ඨිතෙ උක්කාය කමං නන්ථිනි නං ජඬේඛනා දිවසමි අගමායි.

අඤ්ඤාතරයමි. තිර ගාමෙ එකො ථෙරො ව දහරහිකඤ්ඤා ව පිණ්ඩාය වරනගි. තෙ පටමසරෙ එව උච්චිකමනං උණ්ණායාගං ලභිංසු. ථෙරස්ස ව කුච්ඡිවානො රුජති. සො විනොයි. අයං යාගු මග්ගං සප්පායා යාව න සීතලා භොති තාව නං පිට්ඨාමිති, සො මනුස්සෙහි උමාරනථාය ආහවෙ දරුඛණේ නිසිදිතො පිටි. ඉතරො තං ජීගුච්ඡනො අති බුද්ධිභූතො. මහලලකො අමාකං ලඤ්ඤාබ්බිකං අකායිති ආහ. ථෙරො ගාමෙ වරිතො විහාරං ගතවා දහර හිකඤ්ඤා ආහ. අපථිතෙ ආවුසො ඉමයමි. සාසනෙ පතිට්ඨා ති. ආම හනෙත සොනාපනො අහන්ති. තෙනහාවුසො උපරිමග්ගනථාය මා වායාමමකායි. බිණ්ණායවො තයා උපවදිතො ඤී. සො තං බමාපෙයි. තෙනස්ස තං කමං පාකතිකං අහොයි.

15.2. අභ්‍යාසය

(අ) 15 පාඨම ඇසුරෙන් පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු සපයන්න.

1. කති ජනා උය්‍යානං පටිසිංසු ?
2. තෙ කිමජ්ජාය තත්ථ පටිසිංසු ?
3. එකො නිං අපස්සි ?
4. දුතියො කස්මා පටමස්ස පිට්ඨි. දෙනි ?
5. කතියො කස්මා අංසකුටං උපනාමෙති ?
6. සවෙ තිං හත්ථං උක්ඛිපිතො පුත්ථං වා එලං වා ගහෙකුං අසකකුතෙය්‍යායි තිං කරොයි?
7. සො කතරවෙලායං නිණ්ණකකාය මග්ගං පටිපඤ්ඤා ?
8. කස්මා සමවිසමානි න පඤ්ඤායි?
9. අඤ්ඤො කත්ථං නිණ්ණකකං උජ්ජාලෙයි ?
10. අපථි නු බො පුරියෙ උට්ඨිතෙ උක්කාය කමං ?
11. කෙ පිණ්ඩාය වරිංසු ?
12. තෙ නිත්තකස්සමාණං යාගුං අලභිංසු ?
13. ථෙරො කත්ථං නිසිදිතො යාගුං පිටි ?
14. සො කස්මා එවං අකායි ?
15. කො ථෙරං බමාපෙයි ?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍යාංශ සඳහා තනිපද ලියා ඒවා කවර සමාස දැයි නම් කරන්න

1. නිණ්ණකකා උක්කා.
2. සමො ව විසමො ව
3. පුරිමාය ආලොකාය.
4. දහරො හිකඤ්ඤා
5. පටමයමි. සරෙ.
6. උණ්ණං යාගුං.
7. කුච්ඡිවා ජානො වානො.
8. බුද්ධ අභිභූතො.
9. බිණ්ණ ආසවා යස්ස සො.
10. සොනං ආපනො.

(භ) ප්‍රධාන වාක්‍යයේ ක්‍රියා සිද්ධිය සිදුවූ අවස්ථාව දැක්වීම සඳහා අන්තර් වාක්‍යයේ කර්තෘ හා කෘදන්තය සඟනමියෙන් යෙදේ.

- දැනට: i. තෙසු ගව්නෙහි සුරියෝ උව්වායි.
(ඔවුන් යඳිදි ඉර නැංගේය.)
- ii. එලෙසි පතනෙක යසකො ධාරි
(ගෙඩිය වැටෙන විට භාවා දිව්වේ ය.)

මේ වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. ගාව්සු දුකමානාසු වඩේන ඉකොවිකො ධාරි.
2. උසකාසු ධාරියමානාසු රාජා නගරං පාවිසි.
3. පුපෙච්ඡු විකසනෙහි ඡායා උපගව්ඡංසු.
4. ගොසු වනං පව්ඨෙසු සිතා ගඤ්ඤු.
5. රාවණෙ නතෙ විභිසනො කල්‍යාණියං රාජා අනොසි.

මේ වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. දරුවන් යඳිදි ගෙඩි වැටුණි.
2. ගෙඩි වැටෙදිදි කුරුල්ලෝ ඉහිලුණාහ.
3. කුරුල්ලන් පියාඔදිදි සිව්පාවෝ දිවුහ.
4. සිව්පාවුන් දුටදිදි මිනිස්සු, ලුහුබැන්දහ.
5. මිනිසුන් ලුහුබදිදිදි දරුවෝ හැඩුහ.

(ඊ) ජාති, ගුණ, ක්‍රියා ආදී වශයෙන් සමූහයකින් යමක් වෙන් කිරීම නිද්ධාරණය යි. නිද්ධාරණය පැවසීමේ දී සමූහ වාචි පද යයි, විගතකයෙන් හෝ සත්‍යම් විගතකයෙන් යෙදේ.

- දැනට: i. සුතඨස්සදානං සාලියො පථානමා.
- ii. සුතඨස්සදාසු සාලියො පථානමා (වියලි ධාන්‍ය අතරින් හැල් වී අනිශයින් පථා වේ.)

මේ වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න

1. ගාව්නං කණ්ණා සමානතා ධිරතමා හවති.
2. ගාව්සු කණ්ණා ථාමවනති හවති.
3. ගව්නං ධාවනො සිසතමො හවති.
4. ගව්නෙහි ධාවනො ජිනාති.
5. මහලෙකෙසු රසුනාථො පණ්ණිකො හවති.

මේ වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. වෙළෙඳුන් අතුරින් බුද්ධවර්ම වෙළෙන්ද දක්‍ෂයෙනි.
2. අතුරු අතරින් අටක් යවර යි.
3. ගස් අතරින් පොල්ගස ඉතා උස ය.
4. සිව්පාවුන් අතරින් ඇතා ඉතා ලොකු ය.
5. කුරුල්ලන් අතරින් මොනරා සුන්දරය

15.3. ව්‍යාකරණ

15.3.21 කෘදන්ත නාම

ධාතුවකට පසු ව කෘදන්ත නාම නිර්මාණය කරන ප්‍රත්‍යයක් එක් වීමෙන් කෘදන්තනාමයක් සෑදේ.

$$\begin{array}{l} \sqrt{\text{පට}} + \text{නත} = \text{පටනත} \\ \sqrt{\text{පට}} + \text{මාන} = \text{පටමාන} \end{array}$$

කෘදන්ත නාමයන්

1. චරිතමාන කෘදන්ත නාම
2. අතීත කෘදන්ත නාම
3. අනාගත කෘදන්ත නාම

යැයි කාල වශයෙන් ද

1. කර්තෘ කාරක කෘදන්ත නාම
2. කර්ම කාරක කෘදන්ත නාම
3. භාවි කාරක - කෘදන්ත නාම

යැයි කාරක වශයෙන් ද ප්‍රභේද වේ.

1. චරිතමාන කෘදන්ත නාම

නම: මාන යන චරිතමාන කෘදන්ත ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් සෑදෙන කෘදන්ත චරිතමාන කෘදන්තයි. (නොහි කප්පරි වානමානෙ - මානො)

$$\begin{aligned} \sqrt{\text{මා}} &+ \text{න} && - \text{නිධින} \\ \sqrt{\text{මා}} &+ \text{මාන} && - \text{නිධිමාන} \end{aligned}$$

2. අතීත කෘදන්ත නාම

ත, තවනතු, තාවි ආදී අතීත කෘදන්ත ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් සෑදෙන කෘදන්ත නාම අතීත කෘදන්ත නාමයි. (කප්පරි ගුනෙ කතවනතු, කතාවි - ගුනෙ කෙතා හොති)

$$\begin{aligned} \sqrt{\text{ත}} &+ \text{ත} && - \text{ගුත} \\ \sqrt{\text{ත}} &+ \text{තාවි} && - \text{ගුතතාවි} \\ \sqrt{\text{ත}} &+ \text{තවනතු} && - \text{ගුතතවනතු} \end{aligned}$$

3. අනාගත කෘදන්ත නාම

නත, මාන ප්‍රත්‍යයන්ට මුලින් යා එක්වීමෙන් අනාගත කෘදන්ත නාම සෑදේ. (නෙ යා පුබ්බානාගතෙ - අනාගතයෙව් වත්තමානතො ක්‍රියස්වා නෙ නත මාන යා පුබ්බා හොන්ති.)

$$\begin{aligned} \sqrt{\text{යා}} &+ \text{යා} &+ \text{න} &- \text{ථයාන} \\ \sqrt{\text{යා}} &+ \text{යා} &+ \text{මාන} &- \text{ථයාමාන} \end{aligned}$$

(අ) කර්තෘ කාරක කෘදන්ත නාම

කෘදන්තය ආධ්‍යාතය සේ යෙදෙන විට එයින් කර්තෘ උක්ත වේ නම් එය කර්තෘ කාරක කෘදන්ත නම් වේ.

$$\begin{aligned} \sqrt{\text{මර}} &+ \text{ත} && - \text{මත} && - \text{(මනුස්සො මතො)} \\ \text{උප} &+ \sqrt{\text{මා}} &+ \text{ත} && - \text{උපධිත} && - \text{(භවං ගුරුං උපධිතො)} \end{aligned}$$

නත, මාන, උතු, ණත, අත, ආවි, ණත, තු, අණ, ත, තවනතු, තාවි ආදී ප්‍රත්‍යය කර්තෘ කාරක ප්‍රත්‍යය වේ. මේවා එක්වී කෘදන්ත සෑදෙන අතරම මෙසේ ය.

නත	- $\sqrt{\text{පව}} + \text{නත}$	- පවනත	(පිපිත)
මාන	- $\sqrt{\text{පව}} + \text{මාන}$	- පවමාන	(පිපිත)
උතු (තු)	- $\sqrt{\text{පව}} + \text{තු}$	- පවතා	(උයන්තා)
ණත	- $\sqrt{\text{පව}} + \text{ණත}$	- පාවත	(උයන්තා)
ත	- $\sqrt{\text{පව}} + \text{ත}$	- පිවත	(පිවත්තරන්තා)

ආච්චි	- $\sqrt{දිස} + ආච්චි$	- දයාච්චි	(දකින්නා)
ණන	- $\sqrt{කර} + ණන$	- කරණන	(කරුණ)
කු	- $\sqrt{විද} + කු$	- විදු	(දන්නා)
අණ	- කුමඟ + $\sqrt{කර} + අණ$	- කුමඟකාර	(කළ තනන්නා)
ත	- වි $\sqrt{ඊ} + ත$	- විඊත	(දිනු)
තවනතු	- වි $\sqrt{ඊ} + තවනතු$	- විඊතවනතු	(දිනු)
තාච්චි	- වි $\sqrt{ඊ} + තාච්චි$	- විඊතාච්චි	(දිනු)

(ආ) කර්ම කාරක කෘදන්ත නාම

කෘදන්තය ආබ්‍යානය සේ යෙදෙන විට එයින් කර්මය උක්තවේ නම් ඒ කර්ම කාරක කෘදන්ත නම් වේ.

$\sqrt{කර} + තබ්බ$ - කතබ්බ (අමෙහි පුඤ්ඤං භාගබ්බං)

තබ්බ, අණිය, ණිය, ඉට්ඨ, ය, ආදිය කර්මකාරක කෘදන්ත ප්‍රත්‍යය වේ.

තබ්බ	- $\sqrt{කර} + තබ්බ$	- කතතබ්බ
අණිය	- $\sqrt{කර} + අණිය$	- කරණිය
ණය	- $\sqrt{විද} + ණය$	- විණය
ඵය	- $\sqrt{ද} + ඵය$	- දෙය
ණිය	- $\sqrt{කර} + ණිය$	- කරණිය
ඉට්ඨ	- $\sqrt{කර} + ඉට්ඨ$	- කිට්ඨ
තය	- $\sqrt{පද} + තය$	- පතතය

(3) භාව කාරක කෘදන්ත නාම

කෘදන්තයෙන් ක්‍රියාර්ථය උක්ත වේ නම් එය භාවකාරක කෘදන්ත නම් වේ.

$\sqrt{කර} + තබ්බ$ - කතතබ්බ (කතතබ්බා පුරා)

කර්මකාරක ප්‍රත්‍යය ම භාව කාරකයෙහි ද වේ.

15.4. පරිචය

(අ) පහත දැක්වෙන ලෙස සිද්ධ වූ කෘදන්ත පද ජේදවලින් උපුටා ලියන්න.

- ප + විස + ත - පවිට්ඨ + ස - පවිට්ඨෙසු
- සු + $\sqrt{පුසු}$ + ඉ ත - සපපමිත + අං -
- $\sqrt{කමස}$ + මාන - කමසමාන + සි -
- $\sqrt{දිස}$ + තබ්බ - දඩ්ඛි + අං -
- වි + $\sqrt{කුට්ඨා}$ + ත - විණුකුට්ඨාන + අං -
- උ + $\sqrt{යා}$ + ත - උට්ඨිත + යමි -
- ආ + $\sqrt{තර}$ + ත - ආතර + යමි -
- (බුද්ධ +) අභි + $\sqrt{භු}$ + ත - බුද්ධභුත + සි -
- (සොත +) ආ + $\sqrt{පද}$ + ත - සොතාපතන + සි -
- උප + $\sqrt{විද}$ + ඉ + ත - උපවිදිත + සි -

(ආ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න

1. කෘදන්ත නාම නිර්මාණය වන්නේ කෙසේ ද?
2. කාල වශයෙන් කෘදන්ත නාම ප්‍රභේද වන්නේ කී ආකාරයකට ද? ඒ කවරේ ද?
3. කාරක වශයෙන් කෘදන්ත කී ආකාරයට ද? ඒ කවරේ ද?
4. අතීත කෘදන්තය හඳුන්වා උදහරණ දක්වන්න.
5. කර්තෘ කාරක කෘදන්තය හඳුන්වන්න; උදහරණ දෙන්න.

(ඉ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නඟන්න.

1. ධාවනෙතා අයො රාජපුරියෙහි ගතියො අහොයි.
2. හගවති ධරමානෙ බහු ජනා පබ්බජිසු.
3. රුක්ඛනො පතියො නරො අහිනා දධො කාලමකාසි.
4. ජීවකො කුමහකාරං තිතිවිජි.
5. රාජා වක්කවත්ති වාතුරනො විජිතාචි අහොයි.

15.5. ධාරණය

බාලාවතාරයෙහි ආබ්‍යාස කාණ්ඩයෙහි පහත සඳහන් කොටස වාචෝද්ගුහණය කරන්න.

කාලාතිපත්ති ස්‍යා, ස්‍යාස: ස්‍යා, ස්‍යාඨ: ස්‍යා, ස්‍යාමා: ස්‍යාඨ, ස්‍යාස: ස්‍යාසෙ, ස්‍යාවෙන: ස්‍යා, ස්‍යා, මාසෙස නි ස්‍යාදිතං කාලාතිපත්ති සඤ්ඤ.

ත්‍රියාතිපත්තෙතිනෙ කාලාතිපත්ති ත්‍රියාතිපත්තමනෙ අතීතෙ කාලෙ කාලාතිපත්ති හොති.

විරුඬ සන්නිධානා වා
හෙතුචෙකලලකොපි වා
ත්‍රියාසාහවතං යත්තං
ත්‍රියාතිපත්ත මිවිතං

ආකාරිකාරාගමො - සචෙ තබ්බිරුඬං
න හචෙය්‍ය තදුපකරණං වා ලහෙථ අපච්ඡාසා
අපච්ඡාසංසු, අපච්ඡාසො, අපච්ඡාසථ,
අපච්ඡාසං, අපච්ඡාසමා, අත්තනොපදෙ
අපච්ඡාසථ, අපච්ඡාසංසු, අපච්ඡාසෙස
අපච්ඡාසවෙන, අපච්ඡාසං, අපච්ඡාසාමාසෙ

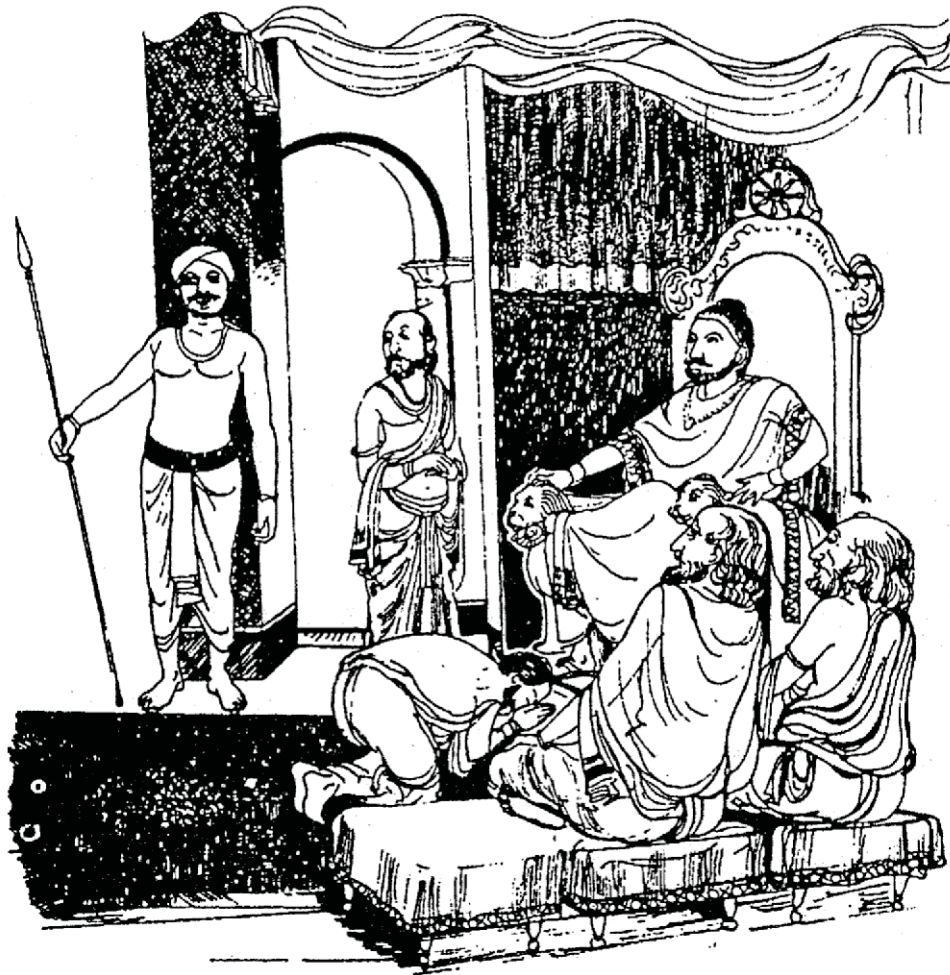
15.6 අත්වැල

නකඛන්තං	-	නැකැත්
උය්‍යානං	-	උයනට
පුප්පයිතං	-	හොඳින් පිපුණු
වමසන රුක්ඛං	-	සපු ගසක්
උත්තිපිණ්ඩා	-	මසවා
යක්කුණෙය්‍ය	-	නැති නම්
මනමිණ්ඩා	-	නැමී
සිට්ඨිං	-	පිට
දදෙය්‍ය	-	දෙයි නම්
කමමානො	-	වැනෙන්තේ
අංයකුචං	-	උරහිස
උපනාමෙයං	-	ලංකරයි නම්
මලුකං	-	එල්බ

නිතසකාය	-	තණ හුලනින් යුතුව
පටිපස්සි	-	පිළිපත්තෝ ය.
විජ්ඣාපි	-	නිවුණි.
පමවිසමානි	-	චලගොඩැලි
පසඤ්ඤාංස	-	දිස්වුණ.
සංඛිතවා	-	ඇත, ගවා
උසාලෙසි	-	දැල්විය
පස්සලිකා	-	දැල්වී
පුරිමාලොකකො	-	කලින් එළියට වඩා
මහත්තකරමාලොකං	-	වැඩි එළියක්
විජ්ඣාතං	-	නිවුණු
උච්චාසි	-	නැගුණේය.
උසාලයකො	-	දල්වද්දී
ජවෙඩ්ඛා	-	විසිතර
දහර ගිකුඬි	-	සෙරු හිකුඬුවක්
පට්ඨසාර	-	පළමුගෙයි
උග්ගිමකං	-	හැන්දක් පමණ
උණ්ණයාගුං	-	උණුකැර
රුජනී	-	රිදේ, පෙළයි.
උමාරුකාය	-	උළුවස්සක් තැනීමට
ආතට්ඨ	-	ගෙහෙන ලද
ජිගුට්ඨකො	-	පිළිකුල් කරන්නේ
ලස්සිකායං	-	ලස්සාවිය යුත්තක්

16.1 දෙවාරිකයා පක්ෂය

අතීතේ ලංකාදීපේ යසලාලකතියො නාම රාජා රජං අකාමි. තස්ස දෙවාරිකො පුතො නාම. රාජා ච දෙවාරිකො ච රුපෙන එක සද්දියා අහෙයුං.

රාජා නිද්‍රාපසුනො අත්තනො රාජාහරණෙහි දෙවාරිකං විභූසෙත්වා තං සීතාසතෙ නිසීදසෙත්වා සයං දෙවාරිකො විය වරති. අප් ආගන්ත්වා සීතාසතාරූඤාං දෙවාරිකං තමස්සමානෙ අමට්ඨගණං දිසවා රාජා අට්ඨනාසං හසති. යො නිරන්තරං එවං කරොති.

එකදිවසං පුරිමනසෙනෙව දෙවාරිකො සීතාසතාරූඤාං නිධානි. රාජා ච දෙවාරික චෙයෙන වරති. අමට්ඨා ආගන්ත්වා සීතාසතාරූඤාං දෙවාරිකං චිත්ථංසු. තං බණං යෙව රාජා අට්ඨනාසං හසි. දෙවාරිකො ආහ.

අයං දෙවාරිකො මං රාජානි ඤාත්වා අට්ඨනාසං හසති. රාජානමපි අවහසන්තං තං සාහෙජානි අමට්ඨො ආණාපෙයි.

අමට්ඨා තථා කරිංසු. අප් යො සුභො නාම බලසෙවා සුහරාජානි විස්සුනො ජනබ්බං ලංකාදිපෙ රජුං අකායි.

16.2. අග්‍රාසය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලි භාෂාවෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

1. කො ලංකායං රජුං අකායි ?
2. කස්ස දෙවාරිකො කො නාම ?
3. කෙ සීතාසතාරූඤාං දෙවාරිකං තමස්සිංසු.
4. අමට්ඨෙසු දෙවාරිකං තමස්සමානෙසු රාජා නිං අකායි ?
5. කො රාජානං ඝාතෙතුං ආණාපෙයි ?
6. සුභො නිත්තකං කාලං රජුං අකායි ?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍යාංශ සඳහා තනි පද ලියන්න.

1. ලංකා නාම දීපෙ.
2. රාජානං ආහරණෙහි.
3. සීතාකාරෙන කාරිතෙ ආයතෙ.
4. පුරිමෙන නයෙන.
5. අමට්ඨානං සමුභො.

(ඉ) පාලියෙහි අනුක්‍රමාංක මෙසේය.

පඨම	-	පළමු වැනි	ඡට්ඨ	-	හයවැනි
දුතිය	-	දෙවැනි	ඡට්ඨම	-	හයවැනි
තතිය	-	තෙවැනි	යත්තම	-	හත්වැනි
චතුස්ථ	-	සිව්වැනි	අට්ඨම	-	අටවැනි
පඤ්චම	-	පස්වැනි	නවම	-	නවවැනි
			දසම	-	දසවැනි

පඤ්ච ගඛිදසේ ම ප්‍රත්‍යය යෙදීමෙන් (ම පඤ්චාදි කතීහි) ද සත ආදී ගඛිදයන්ට ඉම ප්‍රත්‍යය යෙදීමෙන් (සතාදිනමිව) ද අනුක්‍රමාංක සැදේ.

දැනටත්: පඤ්ච + ම - පඤ්චම
සත + ඉම - සතිම

පහත දැක්වෙන වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. අහං පඨමං බොධි පලංකං වතුමි.
2. මයං දුතියං අපි බුද්ධං සරණං ගඤ්ජාම.
3. සචෙ තුමො චතුස්ථං නිධාපෙය්‍යුං ආපදස්ස හවිස්සාති.
4. වොරා සහස්සිමං ගෙහමපි හිත්ථංසු.
5. රාජා එකාදසමං රට්ඨං ගණති.

පහත දැක්වෙන වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. අපි තෙවනුව ද දහම් සරණ යමු.
2. ශිෂ්‍යයන් දස දෙනාගෙන් පස් වැනියා අතුරක් ලියයි.

3. පළමුව බුදුරදුන් ද දෙවනුව ධර්මයද තෙවනුව සඟුන් ද වදිමු.
4. විසිවැනි පරිච්ඡේදය කියවන්න.
5. තිස්වැනි පුරුෂයා පස්වැනි ගස කැපුවේය.

(ඊ) ප්‍රකාරාර්ථය 'ධා' ප්‍රත්‍යයෙන් පැවසේ

ද්වි + ධා	-	ද්විධා	-	දෙ අයුරකින්
පඤ්ච + ධා	-	පඤ්චධා	-	පස් අයුරකින්
එක + ධා	-	එකධා	-	එක් අයුරකින්

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට තහන්ත.

1. මාතා මදනං වතුධා විහජති.
2. මෙ මුඛා සත්තධා ඵලෙය්‍ය.
3. මනා පඨවි ද්විධා හිජජිතො විවරං අදසි.
4. අභිධම්මො පරමජථනො වතුධා භවති.
5. ලොහමුලානි අධ්ඨා භවන්ති.

පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට තහන්ත.

1. පියා ධනය තුනට බෙද දරුවන් තිදෙනාට දුන්නේය.
2. මහපොළව දෙකට පැළුණේ ය.
3. තොපගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා.
4. රජුගේ සේනාව සියයකට බෙදුණි.
5. වධකයා ඔහුගේ සිරුර දෙකට පලා ගින්නෙන් දැවීය.

(උ) පහත වැනි සිංහලයට තහන්ත.

1. උදබිඳු නිපාතෙන උදකුමෙකපි පුරති.
2. උදක බිඳු උදකකුමෙතො පඤ්චති.
3. දකරකයො උදකං ද්විධා හිජජිතො උධ්ඨාසි.
4. උදක රකයො දකයොතං පති.
5. කුමාරදිසු උකාරං පදෙසු උකාරං පදෙසු උදකයා උදෙසොට යොනාදිසු උකාරපදෙසු උකාර ලොපො ච භවන්ති.

16.3. ව්‍යාකරණ

16.3.1 විභක්ති

නාමයකට පසු ව යෙදී එය පදයක් බවට පත් කරන්නේ විභක්ති යි.

මුනි + නා	-	මුනිනා	(මුනිවරයා විසින්)
මුනි + ස	-	මුනියා	(මුනිවරයාට)
මුනි + හි	-	මුනිහි	(මුනිවරුන් විසින්)
මුනි + නං	-	මුනිනං	(මුනිවරුන්ට).

විභක්ති ප්‍රත්‍යය වලින් එකවරින් ඔහුවරින් හේදයන් පඨමා, දුතියා, තනියා, චතුර්ථී, පඤ්චමී, ඡට්ඨී, සත්තමී යන විභක්ති කාණ්ඩයක් කරන අර්ථය කර්ම අර්ථය ආදී අර්ථගේදයන් පැවසේ (අභිදේශිකානෙකෙසු නාමයො යි යො අං යො නා හි ය නං යමි හි ය නං යමි යු)

විභක්ති කාණ්ඩය	එකවචන	බහුවචන
පඨමා	සි	යො
දූතියා	අං	යො
තනියා	තා	හි
වතුන්පි	ස	නං
පඤ්චමී	සමා	හි
ජට්ඨි	ස	නං
යන්තමී	සමිං	සු

වචන හේදය

එක වචන ප්‍රත්‍යය වලින් එක වචනයක් බහු වචන ප්‍රත්‍යය වලින් බහු වචනයක් පැවසේ.

නාමය	එකවචන ප්‍රත්‍යය	එකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
මුනි	+ සි	- මුනි (මුනිකෙම)	+ යො	- මුනියො (මුනිවරු)
	+ අං	- මුනිං (මුනි)	+ යො	- මුනියො (මුනිවරුන්)
	+ තා	- මුනිතා (මුනිවිසින්)	+ හි	- මුනිහි (මුනිවරුන් විසින්)

කාණ්ඩ හේදය

එක් එක් කාණ්ඩයට අයත් ප්‍රත්‍යය යුගලයෙන් පඨමා, දූතියා, ආදී කාණ්ඩ හේදය පැවසේ.

අර්ථ හේදය

එක් එක් කාණ්ඩයට අයත් ප්‍රත්‍යය යුගලයෙන් හෙත් කර්මාර්ථය, කර්තෘ අර්ථය කරණාර්ථය හේතු අර්ථය, උපලක්ෂණාර්ථය ආදී විවිධ අර්ථ පැවසේ. මේ අර්ථ ප්‍රකාශවන්නේ වාක්‍යයක පද සංකලනය වන ආකාරය අනුවය.

16.4. පරිචය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- නාම පදයක් සෑදෙන්නේ කවර කවර අවයව එක්වීමෙන් ද?
- විභක්ති වලින් ප්‍රකාශ වන්නේ කවර කරුණු ද?
- විභක්ති කාණ්ඩ කීයද ? ඒ කවරේ ද?
- විභක්ති ප්‍රත්‍යය මාලාව පිළිවෙලින් දක්වන්න.
- පහත සඳහන් නාමයන් හා විභක්ති ප්‍රත්‍යයන් එක් ව සෑදෙන පද ලියන්න.

i.	මුනි	+ සි	- මුනි
ii.	මුනි	- යො	-
iii.	මුනි	+ අං	-
iv.	ධනු	+ තා	-
v.	ධනු	+ හි	-
vi.	බුද්ධ	+ ස	-
vii.	වනිතා	+ නං	-
viii.	කුමාර	+ සමා	-
ix.	නදී	+ සමිං	-
x.	නදී	+ සු	-

(ආ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න

1. සුරියෝ කිදියෝ හවති ?
2. තථිං කිංකකං ධීරං පිවසි ?
3. තථි කති භාතරා සනති ?
4. සියා දිවසයා කතිකඛන්තුං ආවරියං උපසංකමන්ති ?
5. තථි ආවරියෝ කුතෝ ආගච්ඡති ?
6. කො සොවණ්ණමාලි වෙතියං කාරාපෙයි ?
7. දුට්ඨගාමිති කුමාරො කාවන්තියායා රජෙඤ්ඤ කතමො පුත්තො අහොයි ?
8. සිභා කුභිං වසන්ති ?
9. කෙ මනිපලලාභං නිසායාය පුජ්ඣංසු ?
10. කො නාම රුකෙඛා උච්චතරො හවති ?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට තර්ජන.

1. සුගතයා සාවකො මෙතං වෙතොවිමුත්තිං ආසෙවති.
2. සො මෙතං වෙතො විමුත්තිං භාවෙති.
3. සො මෙතං වෙතො විමුත්තිං බහුලී කරොති.
4. සො මෙතං වෙතොවිමුත්තිං යානිකරොති.
5. සො මෙතං වෙතොවිමුත්තිං චත්තකරොති.
6. සො මෙතං වෙතො විමුත්තිං අනුධානි.
7. සො මෙතං වෙතොවිමුත්තිං පරිවයති.
8. සො මෙතං වෙතොවිමුත්තිං සුසමාරහති.
9. සුගතයා සාවකො මෙතාය වෙතොවිමුත්තියා ආසෙවිතාය සුඛං සුපති.
10. සො තාය භාවිතාය සුඛං පටිබුජ්ඣති.
11. සො තාය බහුලීකතාය පාපිකං සුජිතං න පයාති.
12. සො තාය යානිකතාය මත්තයානං පියො භොති.
13. සො තාය චත්තකතාය අමත්තයානං පියො භොති.
14. තාය අනුධානාය තයා විතං කුච්චං සමාදියති.
15. සො තාය පරිවිතාය අසමුලුභො කාලං කරොති.

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට තර්ජන.

1. පෙර දඹදිව ධර්මාසෝක නම් රජෙක් රජ කළේ ය.
2. ඔහුගේ අගමැති මහාඅරිය නම් විය.
3. ධාර්මික රජ හික්මුත්ව උපස්ථාන කළේය.
4. රාජපුරුෂයෝ එසේ කළහ.
5. හෙතෙම ලඛ්ඛාදීපයෙහි විසිහතර අවුරුද්දක් රජ කළේ ය.
6. අපි මෙහි සහගත වී කතා විමුක්තිය වඩමු.
7. තුමලා මෙහි සහගත වී කතා විමුක්තිය වඩා නො මුළාව කළුරිය කරමු.
8. අපි පාපි සිහින නොදැක සුවසේ තිද සුවසේ අවදි වෙමු.
9. හෙතෙම මෙහි වඩයි.
10. ඔහු සිහසුන අරා මහ හඬින් සිතාසෙයි.

16.5. ධාරණය

බාලාවතාරයෙහි ආබ්‍යාත කාණ්ඩයෙහි පහත දැක්වෙන කොටස වාචෝද්ගුණය කරන්න.

පටන්. පයොජයකිත්තාසෙව, ධාතුහි ණ ණය ණාපෙ ණාපයා කාරිතානි හොවිතෙව හොවිතෙව ගම්මානෙ ධාතුහි ණ ආදයො හොනති තෙසං කාරිත යඤ්ඤ ව. කාරිතානං ණො ලොපනති ණ ලොපො. අයංයොගතයා වඤ්චාරිතොති වුද්ධි. ධාතුයාධයෙහි විහන්තියො ධාතුවෙව තිද්ධෙයිති බාදිකාරිතතෙහි පව්වයෙහි විහන්තියො හොනති තනාදයො පාවෙති - පරලොපෙ - පාවෙන්කිත්තාදි - අධි විහන්තිසු ඤෙයාං.

අකමමිකාපි හෙත්විඤ්ඤා
 පාඨවිසතතා සකමමිකා
 නං යථා භික්ඛුභාවෙනි
 මග්ගං රාගාදි දුස්සකං
 භවාදි.

16.8. අත්ථාල

අතිතො	- (අනි + $\sqrt{\text{ඉ}}$ + ත + [සමි. >] ඵ)	- පෙර
ලංකාදීපො	- (ලංකා + දීප + [සමි. >] ඵ)	- ලක්දිව
අකාපි	- කළේය	
ඥාපාරිකො	- (ආර + ණික + [සි >] ඵ)	- දෙරවුපල්ලා
ඵකපදිසා	- ඵක්ඛෙදු	
අනෙසං	- වූහ	
කිලාපසනො	- කෙළිලොල් වූ	
රාජාභරණෙයි	- (රාජ + ආභරණ + [හි >] ඵහි)	- රාජාභරණ වලින්
විභුසෙය්වා	- සරසා	
සිතාසනෙ	- (සිත + ආසන + [සමි. >] ඵ)	- සිහසුනෙහි
නිසීදපෙත්වා	- (නි + $\sqrt{\text{සීද}}$ + ණාපෙ + ඤා)	- හිඳවා
වරනි	- ($\sqrt{\text{වර}}$ + නි)	- හැසිරෙයි
ආගන්තුකා	- (අ + $\sqrt{\text{ගමු}}$ + ඤා) අවුත්	
සයං	- කමා	
අමධිගණෙ	- ඇමති පිරිස	
අවධිනාසං	- මහා භික්ඛාවක්	
නිරන්තරං	- නිතර	
පුරිමනසෙනෙව	- (පුරිම + නසෙන + ඵව)	- පෙර පරිදිම
අවහසනං	- නින්දකරන	
සානෙමානී	- ($\sqrt{\text{හන}}$ > සාන + ණෙ + ඵ + ඉති) -	මරවු යැයි
ආණ්ඩෙයි	- අණකළේ ය.	

17 වන පාඨම විභක්ති අර්ථ 1

17.1. දසවස්සායුක් සමයෝ

හවිස්සති හික්ඛවේ සො සමයො යං ඉමෙසං මනුස්සානං දසවස්සායුක්ඛා පඤ්ඤා හවිස්සන්ති.

දස වස්සායුක්ඛෙසු හික්ඛවේ මනුස්සෙසු පඤ්චවසයිතා කුමාරිකා අලම්භනෙය්‍යා හවිස්සන්ති. දසවස්සායුක්ඛෙසු හික්ඛවේ මනුස්සෙසු ඉමානි රසානි අත්තරධායිස්සන්ති, සෙය්‍යාපිදං සජ්ජි, තච්ඡිකං, කෙලං, මධුචාඡිකං, ලොඡං.

දසවස්සායුක්ඛෙසු හික්ඛවේ මනුස්සෙසු දසකුසල පථා සබ්බෙත සබ්බං අත්තරධායිස්සන්ති. දස අකුසලකම්මපථා අතිවිය දිස්සිස්සන්ති. දසවස්සායුක්ඛෙසු හික්ඛවේ මනුස්සෙසු කුසලනිව්ඪි න හවිස්සන්ති. කුතො පන කුසලස්ස කාරකො.

දස වස්සායුක්ඛෙසු හික්ඛවේ මනුස්සෙසු යෙ තෙ හවිස්සන්ති අමනෙය්‍යා අපෙතෙය්‍යා අසාමන්‍ය්‍ය, අබ්‍රහ්මන්‍ය්‍ය, න කුලෙ ජෙට්ඨාපථායිනො තෙ සුඡා ව හවිස්සන්ති, පාසංයා ව.

සෙය්‍යාථාපි හික්කවෙ එතරහි මනෙය්‍යා පෙතෙය්‍යා සාමසක්‍ක ඔහමසක්‍ක කුලෙ ජෙට්ඨාපචායිනො පුජා ව පාසංසා ව එවමෙව බො හික්කවෙ දසවසායාසුකෙසු මනුසොසු යෙකෙහවිසානහි අමනෙය්‍යා අපෙතෙය්‍යා, අසාමසක්‍ක අබ්‍රහමසක්‍ක න කුලෙ ජෙට්ඨාපචායිනො තෙ පුජා හවිසානහි පාසංසා ව.

දසවසායාසුකෙසු හික්කවෙ මනුසොසු න හවිසානි මාතානි වා මාතුථනානි වා මාතුලානිති වා ආචරියහරියානි වා ගරුතංදරොනි වා සමෙහදං ලොකො ගමිසානි, යථා අපේක්‍ෂා, කුකකුච සුකරා, යොණසිගාලා.

17.2. අග්‍යාසය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු සපයන්න.

1. අනාගතෙ මනුසා නිත්තකා ආයුකා හවිසානහි ?
2. නද කති වස්සිකා කුමාරිකා අලමපතෙය්‍යා හවිසානහි ?
3. කද කාති රසාති අනතරධායිසානහි ?
4. අජ් කෙ පුජා හවිනහි ?
5. කද ලොකො මාතානි වා මාතුථනානි වා සමෙහදං න ගමිසානි ?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍යාංශ සඳහා තනිපද ලියන්න.

1. දස වසානි ආයු යෙසං තෙ -
2. පඤ්ච වසානි යාසං නා -
3. මාතු හගිති -
4. ආචරියසා හරියා -
5. කුකකුචා ව සුකරා ව -
6. යොණා ව සිගාලා ව -
7. අජා ව එළකා ව -
8. පිතු හිනො -
9. මාතු හිනො -
10. තං යථා අපි -

(ඉ) පහත සඳහන් පද සිද්ධකොට දක්වන්න.

1. දස + වසා + ආයු + ක + යො
2. පඤ්ච + වසා + ඉක -
3. අලං + පති + ණ් -
4. [තං >] සෙ + යථා + ඉදං -
5. න + මාතු + ඵයා -
6. පිතු + ඵයා -
7. සමණ + ණ් + යො -
8. මාතු + ඡ + සි -
9. මාතුල + ආනි -
10. අජ + එළක + යො -

(ඊ) පාලියෙහි පුරුෂලිඛ පද සත්‍රීලිඛයට පෙරලීම සඳහා 'ආ' (ඉත්ථියමනා) ඊ (නදදිතො ඩි - ගොතොවා) ඉති (යාබාදිත්ථිති ව) ති (සුවණ්ණෙහි ති) ආති (මතුලාදිනාති හරියායං) උං ආදී ප්‍රත්‍යය එක් වේ.

දැහරණ

ධම්මදිත්ත	+	ආ	-	ධම්මදිත්තා
නද	+	ඊ	-	නදී
තරුණ	+	ඊ	-	තරුණි
යකඩ	+	ඉති	-	යකඩිති

දණ්ඩ	+	නී	-	දණ්ඩනී
මාතුල	+	ආනී	-	මාතුලානී
කරහොරු	+	උා	-	කරහොරු
යුව	+	නි	-	යුවනි

සහන දැක්වෙන වචන සිංහලයට නඟන්න. ඒවායේ කළු අකුරින් දක්වා ඇති ඉංග්‍රීසි පදවල පද සිද්ධිය දක්වන්න.

1. බහනියා කඤ්ඤ නගරං පවිසති.
2. සිග්නී සුනඛ ධෙනුං පසානි.
3. යතබ්නී රාජනී අහොසි
4. මාතුලානී ධම්මං සුඤ්ඤානි
5. යුවනි සුඛං සුපති.

(උ) නිමිත්තාර්ථය යනු ක්‍රියාවට නිමිති වූ බවයි. එසේ ක්‍රියාවට නිමිති වූ කරුණු පටසන පද සහනම් විභක්තියෙන් සිටී.

- i. දිපි අජිනමි හඤ්ඤතෙ (අඳුන් දිවි පම නිසා දිවියා නසනු ලැබේ.)
- ii. මුයාවාදෙ පාවිත්තයං භවති (මුයා බිණුම නිසා පවිති වේ.)
- iii. ලුඤ්ඤා දනෙතය ගජං භතති (වැද්ද දළ නිසා ඇතු මරයි.)

සහන සදහන් වාචන සිංහලයට නඟන්න.

1. නිත්තකෙහි තෙ හික්කුහි අනෙවා භවති ?
2. නිත්තකා පන වො භනෙන පරිවාරා භවතති ?
3. නිං පන භනෙන එතෙ පුබ්බෙ අකංසු ?
4. හික්කවෙ නිං කපේථ ?
5. නිං දිවා ධම්මසවණය ගච්ඡයි උදහු රතතිං ?

17.3. ව්‍යාකරණ

17.3.1 විභක්ති අර්ථ

(අ) පදමා විභක්තිය

'පදමා' විභක්තිය වාක්‍ය ප්‍රයෝගයේ දී

1. ලිඛිතාර්ථය (පදමානුමතෙව)
2. ආමන්ත්‍රණාර්ථය (ආමන්තණෙ)
3. උක්ත කර්තෘර්ථය
4. උක්ත කර්මාර්ථය යන අර්ථ පවසයි.

1. ලිඛිතාර්ථය

කර්ම කර්තෘ ආදී අර්ථ හේදයකින් තොරව නාමයෙහි ඇති අර්ථය ම පැවසීම ලිඛිතාර්ථයයි. (යො කම්මකතාදිවත්තකරමසානො යසාරුපධො සුඛො සො ලිඛිතෙවා නාම - බාලාවකාරය.) (නාමසාහිධෙයාමනෙක පදමා විභක්ති හොති.) ග්‍රන්ථනාම, ශීර්ෂපාඨ ආදිය දැක්වීමේ දී මේ ලිඛිතාර්ථය පැවසීම සඳහා 'පදමා' විභක්තිය යෙදේ.

උදාහරණ:

- i. විසුද්ධිමග්ගො
- ii. පපඤ්ඤදතී නාම මජ්ඣිම නිකායධාකපා.
- iii. කාකො.

2. ආමන්ත්‍රණාර්ථය

ආමන්ත්‍රණය යනු ඇමතීමයි. ඇමතීම ලබන පදය 'පදමා' විභක්තියෙන් සිටී. (සතො සද්දෙන අභිමුඛිකරණමාමන්තණං තයම්. විසයෙ පදමා විභක්ති හොති.)

ලැහැරණ

- i. හො පුරිය !
- ii. හොනී ඉත්තී !
- iii. හො නපුංසක !

3 උක්ත කර්තෘ අර්ථය

වාක්‍ය යෝග්‍යයේ දී ආබ්‍යාත කෘදන්තාදියනින් කියැවෙන කර්තෘ උක්තාර්ථ 'පථමා' යි.

ලැහැරණ:

- i. රුකෙබා පතති.
- ii. පිහො මිගං මාරෙති.
- iii. බුද්ධො ධම්මං භාසති.
- iv. සම්භ්‍රාන්තං තපො සුබ්බො
- v. පුරිසො ගතො

4. උක්ත කර්මාර්ථය

වාක්‍ය යෝග්‍යයේ දී ආබ්‍යාත කෘදන්ත ආදියනින් කියැවෙන කර්මය උක්ත කර්මාර්ථයේ 'පථමා' යි.

ලැහැරණ

- i. පුරිසෙත රුකෙබා ඊජ්ඣිතෙ.
- ii. මයා කතං පුප්පං.

(ආ) දුතියා විභක්තිය

1. අනුක්ත කර්මාර්ථය
2. අත්‍යන්ත සංයෝගාර්ථය
3. ක්‍රියා විශේෂණාර්ථය
4. කාලාර්ථය
5. වාරාර්ථය
6. ප්‍රයෝජ්‍යකර්තෘ අර්ථය

ආදී අර්ථ පැවසීමට වාක්‍ය ප්‍රයෝගයේ දී දුතියා විභක්තිය යෙදේ.

1. අනුක්ත කර්මාර්ථය.

කරත්‍ර ලබයි, කර්තෘගේ ක්‍රියාව හා බැඳෙයි යන අර්ථයෙන්, කර්මය නම් වේ. ඒ අනුක්ත කර්මය 'දුතියා' විභක්තියෙන් සිටී. (කරියති කත්තු නිරියාය අභියච්ඡෙදියතීති කම්මං, තස්මි. දුතියා විභක්ති හොති)

- i. දයො මදනං පච්චිති.
- ii. සා විපුලං දයානීයං තටං කරොති.

2. අත්‍යන්ත සංයෝගාර්ථය

ක්‍රියා, ගුණ, ද්‍රව්‍ය වාචක පද කාල වාචක, අඛාන (මාර්ග) වාචක (ප්‍රමාණ වාචක) පද සමග අත්‍යන්තයෙන් බැඳුණු බව පැවසෙන විට එකී කාලමාර්ග වාචක පද දුතියාවෙන් සිටී. (ක්‍රියා ගුණ දබ්බන්ති සාකලෙත කාලඛානං සම්බන්ධා අවචින්නසංයෝගෙ තස්මි. විඤ්ඤායමානෙ කාලසංඥාහි අඛාසඥාහි ච දුතියා හොති.)

- i. ථෙරො නෙමාසං නෙපිට්ඨකං අජ්ඣායති
- ii. නදී යොජනං කුට්ඨා
- iii. යොජනං චතරාජී

3. ක්‍රියා විශේෂණාර්ථය

ක්‍රියා විශේෂණාර්ථය පැවසෙන පද ද 'ද්‍රව්‍යයා' විභක්තියෙන් සිටී.

- i. සො පුබ්. පුපති.
- ii. කෙ දුකා. ජිවනති

4. කාලාර්ථය

කාලාර්ථය පැවසෙන පද ද ද්‍රව්‍යයා, විභක්තියෙන් සිටී.

- i. එක. පමය. භගවා රාජගතෙ විහරති.
- ii. හතවා පබ්බාසකපමය. පිණ්ඩය පාවිසි.

5. වාරාර්ථය

වාරාර්ථය පැවසෙන පද ද ද්‍රව්‍යයා විභක්තියෙන් සිටී.

- i. අහ. ද්‍රව්‍යයයි බුද්ධ. යරණ. ගව්‍යාමි.
- ii. අහ. පඨම. බොධිපඤ්ඤා.ක. වතුමි.

6. ප්‍රයෝජන කර්තෘ අර්ථය

ප්‍රයෝජන කර්තෘ වාචක පද ද ඇතුළුව 'ද්‍රව්‍යයා' විභක්තියෙන් සිටී.

- i. සො මානවක. භාම. ගමයති.
- ii. ථෙරො මානවක. ධම්ම. බොධයති.

(ඉ) තතියා විභක්තිය

- 1. අනුක්ත කර්තෘ අර්ථය
- 2. කරණාර්ථය
- 3. සහාර්ථය
- 4. උපලක්ෂණාර්ථය
- 5. ක්‍රියා විශේෂණාර්ථය
- 6. ප්‍රයෝජන කර්තෘ අර්ථය
- 7. ක්‍රියාපවර්තාර්ථය

ආදී අර්ථයන්හි වාක්‍ය ප්‍රයෝගයේ දී තතියා විභක්තිය යෙදේ.

1. අනුක්ත කර්තෘ අර්ථය

කර්මකාරක වාක්‍යයෙහි කර්තෘ අනුක්ත වේ. එකී අනුක්ත කර්තෘ පද කතියාවෙන් සිටී.

- i. පුරිසෙන රුකෙකා ජිජ්ජයති.
- ii. සවාකකාමො භගවතා ධම්මො

2. කරණාර්ථය

ක්‍රියා සිද්ධියට ඉවහල් වනුයේ කරණයයි. (යෙන වා කසිරතෙ තං කරණං නාම තත්ථ තතියා හොති.) එකී කරණාර්ථවත් පද තතියා විභක්තියෙන් සිටී.

උදාහරණ:

- i. පුරිසො පරසනා රුකං ජිජ්ජති.
- ii. සො බරෙන මසුං මහරති.

3. සහාර්ථය:

කැවුම්, සම්ම, සහ යන අර්ථවත් පද සහාර්ථවත් පදයි. ඒ සහාර්ථවත් පද කතියා විභක්තියෙන් සිටී.

- i. දුකෙකා බාලෙහි සංවාසො
- ii. කුමාරො මනෙතති කීලති.

4. උප ලක්ෂණාර්ථය.

නිසියම් සලකුණකින් සුඛාවිම උපලක්ෂණයයි. එකී උපලක්ෂණාර්ථවත් පද තනියා විභක්තියෙන් යෙදේ.

උදාහරණ

- i. කුමාරො ගිනොන සිසෙන ආගච්ඡති
- ii. සා පුනෙහි පාදෙහි ආගච්ඡි

5. ක්‍රියා විශේෂණාර්ථය

ක්‍රියාව සිදුවූ ආකාරය ක්‍රියා විශේෂණයෙන් පැවසේ. ක්‍රියා විශේෂණ තනියා විභක්තියෙන් යයි.

උදාහරණ:

- i. මනුස්සා සබ්බෙ ජිවන්ති.
- ii. පරාජිකො දුක්ඛෙන සෙති

6. ප්‍රයෝජ්‍ය කර්තෘ අර්ථය

ක්‍රියාවේ යොදවන්නා ප්‍රයෝජ්‍ය කර්තෘයි. එකී පද තනියාවෙන් ද යයි.

- i. සෙට්ඨි දසෙන රුක්ඛං ජිඤ්ඤති.
- ii. රාජා මනස්සොගි චෙතියං කාරාපයි.

7. ක්‍රියාපවර්තාර්ථය

ක්‍රියාවේ නිමාව කෙතෙක් කලකින් වීද යන්න ක්‍රියාපවර්ගය නම්. එකී කාලවාචක පද තනියාවෙන් යෙදේ.

උදාහරණ:

- i. තෙ වතුගි මාසෙහි කම්මං නිට්ඨාපෙසුං.
- ii. ථෙරො සාත්තාහෙන නගරං පාවිසි.

17.4. පරිචය

(අ) සහක සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

1. පඨමා විභක්තියේ අර්ථ නම් කර උදාහරණය බැගින් දෙන්න.
2. දුතියා විභක්තියේ අර්ථ නම්කර උදාහරණය බැගින් දෙන්න.
3. තනියා විභක්තියේ අර්ථ නම්කර උදාහරණය බැගින් දෙන්න.

(ආ) සහක සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නඟන්න.

1. එමිබ්බා කුමාරය, නොප කවරෙක් ද?
2. මම පළමුව බුදුරදුන් සරණ යමි.
3. බුදුරදු කලෙක සැවැත වෙසේ
4. සිරුර පොළව මත වැටේ
5. විදුලිය ගසක් ගසක් පාසා දිලේ
6. බාලයා වැනසේ.
7. පුතා විසින් ගස කැපේ.
8. ළමයා මඩ වැකුණු පා ඇතිව එයි.
9. අපි යනලුවන් සමඟ යමු.
10. ගොවියා පොරවෙන් ගස කපයි.

(ඉ) ඊජ්ජාර්ථය පැවසීම සඳහා තාමයකට පසුව 'ඊය' හා 'ආය' ප්‍රත්‍යයන් යෙදීමෙන් එය ආබ්‍යාකයක් බවට පත්කිරීම පාලියෙහි දක්නට ලැබේ.

රුහරණ:

නාමය	රීජ්සාර්ප ප්‍රත්‍යය	ආබ්‍යාත ප්‍රත්‍ය	ආබ්‍යාත පදය
පුත්ත	රිය	නි	පුත්තියනි (-පුත්තකු සේ සලකයි)
කුටි	රිය	නි	කුටියනි (-කුටියක් මෙන් සලකයි)
පබ්බත	ආය	නි	පබ්බතායනි (- කන්දක් මෙන් වේ.)

1. යො මානවකං පුත්තියනි (මහු තරුණයා පුත්තකු සේ සලකයි.)
2. ථෙරො පාසාදෙ කුටියනි (තෙරුන් වහන්සේ පහසු කුටියක් සේ සලකයි.)
3. ථෙරො පිලාදි ගුණෙහි පබ්බතායනි (තෙරුන් වහන්සේ පිලාදි ගුණයෙන් පර්වතයක් මෙන් වේ.)

17.5. ධාරණය

සත්‍ය සඳහන් පාඨය වාචෝදග්‍රහණය කරන්න.

රුධි ආවරණ. අ ඉනේව. රුධාදිනො නිගහනිතපබ්බං ව. රුධාදිහි කතාරි අප්පච්චයො හොති ධානවිත්තා පුබ්බෙ බිත්ථවාගමො ව. රුධිති රුධිත්තීත්තාදි. අධ්විභන්තිස්ස හෙත්ථෙව ව ඥෙය්‍යං තප්පරි රුවාදි.

දිවු කීළාදිමි. දිවාදිනො යොතිකතාරි යො ත්ඤාත්තාදි. පුබ්බරුපතෙත්ථි. යථා කතාරි ව යථා භාවිතමෙත්ථි යප්පච්චයයාදෙසො හොති තථා කතාරිපීති යකාරස්ස පුබ්බරුපො වො ආත්තෙ. දෙ ධස්ස වෙ ත්‍යත්‍ර චකාරෙන බඳ්ඨයං. දිබ්බිති දිබ්බිත්තීත්තාදි - දිවාදි.

17.6 අත්ථල

දසවයාසුකසමයො	- පරමාසුෂ වම් දහයක් වන කාලය
හවියානි	- ($\sqrt{හ}$ > හව + ස් + නි) - වත්තේ ය.
ඉමෙසං	- (ඉම + සං) - මොවුන්ගේ
පඤ්චවය්‍යිතා	- (පඤ්ච + වය්‍ය + ඉත) - පස්වියපිරි
අලමපතෙය්‍යා	- (අලං + පති + ණ්‍ය + ආ) - පතිකුලයට යෝග්‍ය වූ තැනැත්තිය
රයානි	- (පස් ගෝ) - රස
සප්පි	- ගිතෙල්
තවතීතං	- වෙඩරු
තෙලං	- තෙල්
මට්ඨ	- මී පැණි,
පාණිතං	- පැණි
ලොණං	- ලුණු
සබ්බෙත සබ්බං	- එහෙම පිටින් ම
අත්තරධායියානනි	- අතුරු දහන් වෙත්
දිස්සියානනි	- බහුල වෙත්

කුසලයා කාරකො	- පින් කරන්නෙක්
අමතෙකයා	- මව් නො සලකන්නෝ
අපෙතෙකයා	- පියා නො සලකන්නෝ
අසාමන්ය	- මහණ (බමුණන්) නො සලකන්නෝ
අබ්‍රහ්මන්ය	- උතුමන් නො සලකන්නෝ
න කුලෙ ජෙට්ඨාපවාසිනො	- කුලදෙවුවන් නො සලකන්නෝ
සුඝා	- පිදිය යුත්තෝ
සාසංසා	- පැසසිය යුත්තෝ
එතරහි	- දැන්
මතෙකයා	- මවුසලකන්නෝ
පෙතෙකයා	- පියා සලකන්නෝ
සාමන්ය	- ශ්‍රමණයන් සලකන්නෝ
බ්‍රහ්මන්ය	- බමුණන් සලකන්නෝ
කුලෙජෙට්ඨාපවාසිනො	- කුලදෙවුවන් සලකන්නෝ
මාකුඨා	- මවුගේ සොහොයුරිය
මාකුලානී	- නෑන්ද
ගරුතං දරො	- ගුරු බිරිඳ
අජෙලකා	- එළවලු වෝ
කුකුටසුකරා	- උරො කුකුළෝ
සොණ පිගාලා	- නරිබල්ලෝ

18 වන පාඨම විභක්ති අර්ථ 2

18.1. ඉමෙසං කිං නානා කරණං.

භූතපුබ්බං හික්ඛවෙ රාජා අහොසි පචෙතනො නාම, අථ බො හික්ඛවෙ රාජා පචෙතනො රථකාරුං ආමනෙකයි. 'ඉතො මෙ සම්ම රථකාර ඡත්තං මාසානං අව්වයෙන සංගාමො භවියාති. සක්කයි මෙ සම්ම රථකාර නවං චක්කයුගං කාතුනති'. සක්කොම් දෙවාති බො හික්ඛවෙ රථකාරො ඡහි මාසෙහි ඡාරත්තුනෙහි එකං චක්කං නිධාපෙයි.

අථ බො හික්ඛවෙ රාජා පචෙතනො රථකාරුං ආමනෙකයි. 'ඉතො මෙ සම්ම රථකාර ඡත්තං දිවසානං අව්වයෙන සංගාමො භවියාති නිධිකං කෙ නවං චක්කයුගනති.

ඉමෙහි බො දෙව ඡහි මාසෙහි ඡාරත්තුනෙහි එකං චක්කං නිධිකනති.

සක්කයි පන මෙ සම්ම රථකාර ඉමෙහි ඡහි දිවසෙහි දුතියං චක්කං නිධාපෙතුනති?

සක්කොම් දෙවාති බො හික්ඛවෙ රථකාරො රක්ඛෙත්ථ පචෙතනස්ස පච්චයෙය්යි.

අප බොහෝ සිතුවම් රචකයෝ ජනිත වූයේ වක්ක නිධානපෙළ නව ව වක්කයුග ආදිය යන රාජා පවෙනතො තෙත්පසයකි. උපසංකම්භ රාජාන පවෙනත එතදවොව.

ඉදහෙත දෙව නව වක්ක යුග නිධිතනි.

යං ව තෙ ඉදං සමම රචකාර වක්ක ජනි මාසෙහි නිධිතං ජාරතනුනෙහි. යං ව තෙ ඉදං වක්ක ජනි දිවසෙහි නිධිතං, ඉමෙයං කිං නානාකරණං. පසාමිති.

අනෙව්වෙයං නානා කරණං. පසාමිති දෙවො නානා කරණං ඉති.

අප බොහෝ සිතුවම් රචකයෝ යං තං වක්ක ජනි දිවසෙහි නිධිතං තං පවෙනෙයි. තං පවෙනිතං සමානං යාවතිකා අභිසංඛාරයා ගති. තාවතිකං ගන්වා විංශලාසිතා භූමියං පපති. යං පත තං වක්ක ජනි මාසෙහි නිධිතං ජාරතනුනෙහි තං පවෙනෙයි. තං පවෙනිතං සමානං යාවතිකා අභිසංඛාරයා ගති තාවතිකං ගන්වා අකඛාහනං මසෙඤ අධායි.

18.2. අභ්‍යාසය

(අ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

1. රාජා පවෙනතො කං ආමනෙයි ?
2. පවෙනතො රසෙඤ සංගාමො කති මාසානං අවසෙත භවිසාති ?
3. රාජා පවෙනතො කෙන නව වක්කයුගං කාරාපෙතුං විනෙයි ?
4. රචකාරො කිත්තකෙන කාලෙන එකං වක්කං නිධානපෙයි ?
5. දුතියං වක්කං නිධානපෙතුං රචකාරො කිත්තකං කාලං බෙසෙයි ?
6. ජනි දිවසෙහි නිධිතෙ වක්කෙ පරිවතනිතෙ තං වක්කං කිත්තකං දුරං අගච්ඡී ?
7. ජනි මාසෙහි ජාරතනුනෙහි කතෙ වක්කෙ පරිවතනිතෙ කිං නාම අවජරියං අහොයි ?

(ආ) පහත සඳහන් පදවල සාහසිරූප දක්වන්න.

1. කාතුං	+ ඉති	-
2. දෙව	+ ඉති	-
3. ජරත්ති	+ උපෙහි	-
4. වක්කයුගං	+ ඉති	-
5. තෙන	+ උපසංකම්	-
6. එතං	+ අවොව	-
7. ඉදං	+ තෙ	-
8. න	+ අහං	-
9. පසාමි	+ ඉති	-
10. අභි	+ එව + එසං	-

(ඇ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. ගොඨයිමිබර යෝධයා වේඵසුමන ඇමතිය.
2. මිත් මාස දෙකතිත් පසු අභිෂේකය වේ.
3. යහලු කුමාරයා, අලුත් කළයක් සඳු.
4. මෙන්ත මිතුර මබේ අලුත් කළය.
5. රජතුමනි වෙනස බලන්න.

(ඈ) පහත සඳහන් ගාථාවේ වාක්‍යවල අවයව වෙන්කර වගුවෙහි දක්වන්න. එම වාක්‍යවල අර්ථය වෙන වෙනම දක්වන්න. එම වාක්‍යවල උක්ත පද කවර කවර ලිඛනයට අයත් දැයි දක්වන්න.

සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති
සබ්බං රසං ධම්මරසො ජිනාති
සබ්බං රතිං ධම්මරති ජිනාති
තණ්හකයො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති.

වගුව

උත්තය	කර්මය	ආබාහනය
1.		
2.		
3.		
4.		

(ග) පහත සඳහන් ඡේදයේ හිස්තැන් සුදුසු පද යොදා සම්පූර්ණ කර එම ඡේදය සිංහලයට නඟන්න.

වෙසාබයා මහෝ

වෙසාබයා පුණ්ණමිය.....යොවණණථාලොව ලොකං පතායෙනො
.....සමා සමුද්ධයා.....මිලොකෙකුං භායමනො.....විය
අබ්බා මුච්චමානො විහානි.....වි විකස්නති පුසානි නග්ගා
රුකා.....අලංකරොනති. දෙවා ව මනුසා ව.....ව.....ව
.....ව ඉති සබ්බෙ ජනා තුඨ හට්ඨා.....

ඉතො අධ්වනිංසති - පඤ්චපතු - ද්වි සහසානං වසානං පුබ්බි තාදියායං එච්
පුණ්ණමිය.....පුඤ්ඤවනං.....විජායි. යො.....පුතො
වයසානො.....වයො අගාරයා අනගාරියං.....පඤ්චංසතිමෙ
වයො තාදියායං එව.....සබ්බසසුත සුඤ්ඤං පටිලභි. යො
තිර.....පඤ්චවතාරිය වයො බහුජන භික්ඛා වරිත්ථා අසීති වසිකො.....
.....එව පරිනික්ඛායි.

තානි තීනි මංගලානි අනුසාරනා මනුසා නනො පට්ඨාය වෙසාබයා පුණ්ණමියං උපාරා
පුරා කරියානති.

(හිස්තැන් සඳහා උචිත වචන මෙසේ ය.)

පුසානි (මල්) පණ්ණ වෘක්ෂ (පුරා හඳ) ලොකං (ලොව) ධුතරා (යක්කු) විහානි (බබළයි)
කුමාරො (කුමරුවෙක්) මබ් (මුහුණ) නාගා (නාගයෝ) ජකායා (රකුයෝ)
මනාමායාදේවියගේ වරනි (හැසිරෙන්) මනාමායාදේවියා (මහමායාදේවියගේ) තාදියායං
පුණ්ණමියං (එබඳු පසලොස්වකදිනක) එකුත නිංසනිමෙ (29 වැනි) පණ්ණමියං
(පසලොස්වක දිනයක) පබ්බජිතා (පැවිදිව) ගොතමො සමායමබ්බද්ධා (ගෞතම
බුදුහාමුදුරුවෝ)

(උ) 'අමානං සමායමබ්බද්ධා' යන මාතෘකාව යටතේ පාලි රචනයක් කරන්න.

(එ) අනාගත කලය දැක්වීමට 'හවියානති ආබාහනය' යෙදේ.

පරසා පද ප්‍රත්‍යය මාලාව			පරසාපද ආබාහන පැදෙන අන්දම				
පුරුෂ	එකවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	වාක්‍යව	එකවචන ප්‍රත්‍යය	එකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
පටම	යානි	යානති		යානි	පටියානි	යානති	පටියානති
මජ්ඣම	යාසි	යාථ	√ පට	යාසි	පටියාසි	යාථ	පටියාථ
උත්තම	යාමි	යාම		යාමි	පටියාමි	යාම	පටියාම

අත්තනෝ පද ප්‍රත්‍යය මාලාව			අත්තනෝ පද ආබ්‍යාන සෑදෙන අන්දම				
පුරුෂ	එකවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	ධාතුව	එකවචන ප්‍රත්‍යය	එකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
පටම	සාතෙ	සානෙත	$\sqrt{\text{පටි}}$	සාතෙ	පටිසාතෙ	සානෙත	පටිසානෙත
මස්ථම	සාසෙ	සාවෙත		සාසෙ	පටිසාසෙ	සාවෙත	පටිසාසෙවෙත
උත්තම	සාං	සායාමෙත		සාං	පටිසාං	සායාමෙත	පටිසායාමෙත

$\sqrt{\text{කර}}$ $\sqrt{\text{ගමු}}$ $\sqrt{\text{කර}}$ ධාතු හවිසානනි ආබ්‍යානයෙහි වර්තමාන.

18.3. ව්‍යාකාරණ

18.3.1 විගතනී අර්ථ

(ඒ) වතුර්ථ විගතනිය

වතුර්ථ විගතනිය වාක්‍ය ප්‍රයෝගයේ දී

1. සම්ප්‍රදානාර්ථය
2. තදර්ථය
3. තමර්ථය

ආදී අර්ථ පැවසීමට යෙදේ.

1. සම්ප්‍රදානාර්ථය

යමෙකුට දෙනු ලැබේ ද එය වතුර්ථ විගතනයෙන් සිටී (යසා සමමාපදීයතෙ තසම්. වතුර්ථසියා)

- i. සො සමසයා දෙනි
- ii. දයකො උපාසකයා සෙතවත්. දෙනි.

2. තදර්ථය

ක්‍රියාව යමක් නිමිති කොට පවතින ද ඒ තදර්ථයයි. එසේ ක්‍රියා නිමිත්ත පැවසෙන පදය වතුර්ථ විගතනයෙන් සිටී.

1. හිතවු බහුජන භිතාය වරති.
2. රාජා ප්‍රධාය ගව්නි

3. තමර්ථය

කුම්ප්‍රකාශනයන්ගේ අර්ථයට සමාන අර්ථ ඇති පද වතුර්ථ විගතනයෙන් සිටී.

1. හිතවු ලොකානුකම්පාය වරති.
2. යො කායසා ධිනියා එව අනුභවති.

(උ) පඤ්චමි විගතනිය.

පඤ්චමි විගතනිය වාක්‍ය ප්‍රයෝගයේ දී

1. අවධිඅර්ථය
2. කරණාර්ථය
3. ආකාරාර්ථය
4. සංසාදනාර්ථය
5. ප්‍රමාණාර්ථය

ආදී අර්ථ පැවසීමට යෙදේ.

1. අවධි අර්ථය

ක්‍රියා සිද්ධියේ සීමාව දක්වන පද පඤ්චමි විභක්තියෙන් යෙදේ.

- i. රාජා යානා මරුහි
- ii. එලං රුක්කමානා පතති

2. කරණාර්ථය

ක්‍රියාවට කරණය වූ පද පඤ්චමියෙන් ද යෙදේ.

- i. අභං චතුතං සච්චානං අනන්තොධා දීඝං අධානං සංසරි.
- ii. සත්තා චතුතං සච්චානං පටිවෙධා සුඛං විඤ්ඤති.

3. ආකාරාර්ථය

ක්‍රියාව සිදු වූ ආකාරය දක්වන පද පඤ්චමියෙන් සිටී.

- i. ථෙරො දුක්ඛං දුක්ඛතො පසාති.
- ii. තෙ සාරං සාරතො ජාතනති.
- iii. කුමෙහ අසාරං අසාරතො ඤ්ඤා සාරං අධිගම්ඨං.

4. සංසන්දනාර්ථය

සංසන්දනාර්ථය පැවසෙන පද ද පඤ්චමි විභක්තියෙන් යෙදේ.

- i. ඉදං සාමන්තෙ ඵලං පරිමෙහි සාමන්තෙ ඵලෙහි පඤ්ඤාතරං භවති.
- ii. අවිජ්ජා තතො මලා බලතරං පරමං මලං භවති.

5. ප්‍රමාණාර්ථය

ප්‍රමාණය දැක්වීමෙහි ද පඤ්චමි විභක්තිය යෙදේ.

- i. මහා සමුද්දෙ ගමිතරතො තිගාටුතො භවති.
- ii. තගරං ආයාමතො පඤ්ඤාටුතං භවති.
- iii. චේතියං උබ්බෙදතො අසීති රක්ඛණ්ණෙධං අහොසි.

(උා) ජට්ඨි විභක්තිය

1. සම්බන්ධාර්ථය
2. නිද්ධාරණාර්ථය
3. කාලාර්ථය
4. ප්‍රමාණාර්ථය

ආදී අර්ථ පැවසීමට 'ජට්ඨි' විභක්තිය යෙදේ.

1. සම්බන්ධාර්ථය
 - i. පරිපස්ස ගොණා ධාවනති.
 - ii. සෙට්ඨියා පුත්තො පටති

2. නිද්ධාරණාර්ථය

නිද්ධාරණය යනු චේත්කර දැක්වීමයි. එම අර්ථයේ 'ජට්ඨි' විභක්තිය යෙදේ.

1. ධාවනතානං සිසතමො ජයති.
2. ජිවතං පඤ්ඤාජිවං සෙට්ඨො භවති.

3. කාලාර්ථය

යම් ක්‍රියා සිද්ධියක් සිදුවූ අවස්ථාව දැක්වීමට අන්තර් වාක්‍යයේ කර්තෘ හා කෘදන්තය ජට්ඨියෙන් යෙදීම කාලාර්ථය නම්.

- i. තස්ස ගම්ඨනස්ස සුරියො උට්ඨාසි.
- ii. මාතා පිතුනං රුද්ධනානං කුමාරො පබ්බජි

4. ප්‍රමාණාර්ථය

ප්‍රමාණය දැක්වීමේ දී පරිමිත ද්‍රව්‍යය අභවන පදය 'ජය්' විභක්තියෙන් සිටී.

- i. සො සතයා පතනං අදසි.
- ii. තෙ කතාපතානං පතං ගණහිංසු.

(ඵ) සත්‍යම් විභක්තිය

වාක්‍ය ප්‍රයෝගයේ දී

1. ආධාරාර්ථය
2. කාලාර්ථය
3. නිද්ධාරණාර්ථය
4. $\sqrt{\text{ගහ}}$, $\sqrt{\text{කමු}}$ ධාතුයෝගය

ආදියෙහි 'සත්‍යම්' විභක්තිය යෙදේ.

1. ආධාරාර්ථය

ක්‍රියාවේ පැවැත්මට ආධාරවීම ආධාරාර්ථය නම්.

1. වානරො රුකෙහි සයති.
2. හතවා සාට්ඨයං චිතරති.

2. කාලාර්ථය

ක්‍රියා සිද්ධියක අවස්ථාව දැක්වෙන අන්තර්වාක්‍යයේ කර්තෘ හා කෘදන්තය සත්‍යම්යෙන් යෙදීම සිදුවේ.

- i. බ්‍රහ්මදත්ත රජං තාපෙතො සො මුසික යොනියං නිබ්බතති.
- ii. සට්ඨෙ අභං ගතො කස්සකො ගෙහං අගමසි.

3. නිද්ධාරණාර්ථය

නිද්ධාරණය යනු වෙන්කර දැක්වීමයි.

- i. නොසු දරතෙස ඵකො සුගතපාලො නාම.
- ii. මනුෂ්‍යෙස සිහලා පිලවනො තොනති.

4. $\sqrt{\text{ගහ}}$ $\sqrt{\text{කමු}}$ ධාතුයෝගය

මේ ධාතූන්ගේ යෝගයේ දී කර්ම පදය සත්‍යම්යෙන් සිටී.

- i. ඉභ්ථි දසියා තෙයෙස ගණහි.
- ii. තාපසො තස්‍ය ජවාසු අකකම්.

18.4. පරිචය

(අ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නඟා කළ අකුරින් දක්වා ඇති පදවල ව්‍යාකරණ ලක්ෂණ විස්තර කරන්න.

උදාහරණ

- i. දෙවමනුස්සා මානසිකං දුක්ඛං විඤ්ඤාති.
(දෙවි මිනිස්සු මානසික දුක් විඳිත්)

* දෙවමනුස්සා

දෙවි + මනුස්සා + යො

දෙවි හා මනුස්සා යන නාම සමාස වීමෙන් සෑදුණු, දෙවමනුස්සා යන ද්විත්ව සමාස නාමයට 'පට්ඨා' විභක්ති බහු වචන 'යො' ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් සෑදුණු පුරුෂා විභක්ති බහු වචන සමාසනාම පදයයි.

* මානසික.

මන + ණික + අ.

මන ශබ්දයට එහි උපත් යන අර්ථ ඇති තදබිත ණික ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් යුද්‍රණ මානසික යන තදබිත නාමයට දුතියා එකවරින් අ. ප්‍රත්‍යය එක්ව යුද්‍රණ දුතියා එකවරින් තදබිතනාම පදයයි. සන්ධිකාර්යයේදී මනො ගණික ශබ්දයක් නියා නාමයටත් තදබිත ප්‍රත්‍යයටත් අතරට ස් ආගමය වී ඇත.

* විඤ්ඤානි

$\sqrt{\text{විද (අ.) + නි}}$

රුද්දී ගණයේ ධාතුවක් වූ $\sqrt{\text{විද}}$ ධාතුවට විකරණ එක් වීමෙන් විඤ වූ පසු ආබ්‍යාන නි ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙන් යුද්‍රණ ප්‍රථම පුරුෂ බහුවචන, වර්තමාන කාල පරයා පද කර්තෘකාරක ආබ්‍යාන පදයයි.

(සන්ධි සමාස තදබිත කෘදන්ත ආබ්‍යාන පූර්වක්‍රියා ආදී ලක්ෂණ මේ ආදර්ශ හැඳින්වීම් අනුව කළ යුතුය.)

1. අහ. බ්‍රුභි. ව ධම ව සංසඤ්ඤා සරණ. ගව්‍යාමි.
2. කුමාකාරො කුමා. පවි.
3. උදබිඤ්ඤානිපාතෙන උදකුමොපි පුරති.
4. සචෙ චතුර්ථ. නිදපෙයා ආපද්‍රු හවියානි.
5. රථකාරො චක්ක. ඡහි දිවසෙහි නිධිපෙයි.
6. අහ. චණ්ණගන්ධදුණොපෙත. එත. කුසුමසන්නති. මුනිඤ්ඤා සිරිපාදසරොරුතෙ පුජෙමි.
7. සචෙ විජේඤ්ඤානි සිහරාජානමෙව විජේඤ්ඤානි.
8. සුත්තනතිකා ව චෙනයිකා ව ධම විනය. රක්ඛි.සු.
9. බන්ධනසන්ධි නිබ්බන්ධනපද. අභාසි.
10. වචසා කත. කම. වාචසිත. නාම හොති.

(ආ) ඇතුළුවීමට නාම පදයකට විශේෂණයක් යැපවීමට අත්තර් වාක්‍යයක් යෙදේ. මේ අත්තර් වාක්‍යවල සම්බන්ධය සුවචනය කෙරෙන්නේ ය. ත යනාදී සුවචන සර්වනාම පද මගිනි.

උදාහරණ:

යො ධමම. පයානි යො ම. පයානි
(යමෙක් ධර්මය දකී ද හේ මා දකියි.)
ය. ඡහි දිවසෙහි නිධිත. රථකාරො න. පච්ඤෙයි
(යමක් දින හයකින් නිමකරන ලද්ද රියකරු එය පෙරළී ය.)

පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලට පෙරලන්න.

1. ය. තමදය තදියා පුලිනෙ තීරෙ හවති. අහ. න. පාදලාඤ්චන. සිරසා නමාමි.
2. ය. පාදලාඤ්චන. සුමනාවලග්ගෙ හොති අහ. න. ව සිරසා නමාමි.
3. සන්ථා යසා මුලෙ නිසිනෙතා සබ්බාරි විජය. අකාසි අහ., න. බොධිපාදප. වඤ්ඤ.
4. යො සිහලභාසාය සිහල. සඤ්ඤකත. අකාසි නෙත වෙදෙහ වෙරෙන අය. රසවාහිණි කතා.
5. තෙ ය. ව චක්ක. ඡහි මාසෙහි කත. ය. ව චක්ක. ඡහි දිවසෙහි කත. තෙය. තානාකරණ. දයොහි.
6. යො මනුජෙසු වදන. පචරො හොති අහ. න. සුගත. සරණ. ගව්‍යාමි.
7. යො ඉණ. ආදය පලායති න. වසලො ඉති ජඤ්ඤා (-ජානෙයා)
8. යො අප්පද්ධංගාන තරයා දුස්සාති පාප. න. බාල. එව පෙච්චති.

18.5. ධාරණය

පහත සඳහන් බාලාවතාර පාඨ වාචෝද්ග්‍රහණය කරන්න.

සු සවණේ. ස්වාදිනො ණණා උණවේති කතාරි ණ්වාදයො. අනෙකුදු ථේතිහ වකාරෙන ණ්සා වුඤ්ඤි. සුණොති - උලොපො - සුණනිකාදි - ස්වාදි

කී දඬු විනිමයෙ - කියාදිනොණාති කතාරි ණා - යදිනා රියා රයො - කිණාති කිණනිකාදි - කියාදි.

ගත උපාදනෙ - ගතාදිනො සාණාති කතාරි සාණා ව. ගතයා සෙ සොති සො ආදෙසෙ - සෙසාති. හලොපො ණාමිති ධාරවතයා හසා ලොපො - ගණනිකාදි - ගහාදි.

18.6 අත්වැල

රථකාරො	-	රියවඩුවා
සංගාමො	-	සුඤ්ඤි
සත්තපි	-	හැනි (ද)
වත්ත සුගං	-	රෝද දෙකක්
ඡාරකුතෙහි	-	(ඡ + රනි + උතෙහි) (රාත්‍රි) දින හයකට කලින්
පුච්ඡොසාපි	-	දැන්විය
නානාකරණං	-	වෙනසක්
අනෙච්චෙසං	-	(අපි + එව + එසං) මොවුන්ගේ තිබේ ම ය
පච්ඡෙතපි	-	කරකවාලිය
විසුලාපිතවා	-	කැරකී
අකංගතං	-	ඉද්දගැසුවා
මනෙකු	-	යේ

19.1 සිරි ධම්මකිත්ති සංඝරාජා

ලක්ඛිතිවාසභූවනෙකභූපේ නරිඤ්ඤ
චාරුරුසුඤ්ඤරිසිරිපුරමාවසනෙත
ආරඤ්ඤසංඝපමුඛො පුට්ඨත්තසෙල
පාරමිපරානුගත සුචිස්සුත වෙය්‍යවංසො

සදෙස දෙසනතරමමබරෙකො
අනතතරං පතට්ඨ කිත්තිසොසො
යො ධම්මකිත්තිරිත නාම ධෙය්‍යො
මහාදිසාමිඤ්ඤ විරොචයිතං

සියෙසාරයො තස්සතිජාත භූතො
මහත්තතෙජාමිත කිත්ති සොසො
දයාධනො නිවච්ඡනාථනාථො
ගණාදිවංසනිස තෙඤ්ඤාභූතො

සාධුපචාරෙ නිරතො නිරායො
සඤ්ඤාධනාදිහි සද්ද සම්ඥො
තක්කාගමෙ ව්‍යාකරණෙ පසනෙථා
මහාකවි සිහල දීපදීපො

ගඬගාසිරිචාරු පුරෙ සම්ඥො
සිලාතලාදිහි සුදස්සනියෙ
ජායුදකාවාස සරාහිරාමෙ
අජ්ඣාචසං මාලතිමාලසෙලෙ

ධම්මොදධිං කුණසුමෙරුමනා
ආලොලයිනා සකලත්ථසාරං
ආදය යො ධම්ම පදීපභූතං
ජනානුරාගං වරිතං අකාසි.

සඤ්ඤාමාලංකාරය

පහත සඳහන් ධාතු කවර ධාතු ගණවලට අයත් දැයි පරීක්ෂා කර ඒවා ධාතු ගණ හතට වෙන් කරන්න.

$\sqrt{\text{චුර}}$	$(\sqrt{\text{චුර}} + ඵ + ති - වොරෙති)$
$\sqrt{\text{කර}}$	$(\sqrt{\text{කර}} + ඔ + ති - කරොති)$
$\sqrt{\text{මර}}$	$(\sqrt{\text{මර}} + ඵ + ති - මාරෙති)$
$\sqrt{\text{පව්}}$	$(\sqrt{\text{පව්}} + අ + ති - පවති)$
$\sqrt{\text{ගහ}}$	$(\sqrt{\text{ගහ}} + ණ + ති - ගණාති)$
$\sqrt{\text{විද}}$	$(\sqrt{\text{විද}} + ආ + ති - විඤ්ඤති)$

$\sqrt{\text{සුට}}$	$(\sqrt{\text{සුට}} + \text{ය} + \text{ති} - \text{සුජාති})$
$\sqrt{\text{ඪ}}$	$(\sqrt{\text{ඪ}} + \text{ණා} + \text{ති} - \text{ඪනාති})$
$\sqrt{\text{ඉට}}$	$(\sqrt{\text{ඉට}} + \text{ආ} + \text{ති} - \text{ඉඤ්චති})$
$\sqrt{\text{ඉට}}$	$(\sqrt{\text{ඉට}} + \text{ය} + \text{ති} - \text{ඉජාති})$
$\sqrt{\text{ඉ}}$	$(\sqrt{\text{ඉ}} + \text{ණා} + \text{ති} - \text{ඉණාති})$
$\sqrt{\text{තනු}}$	$(\sqrt{\text{තනු}} + \text{ඔ} + \text{ති} - \text{තනොති})$
$\sqrt{\text{අය}}$	$(\sqrt{\text{අය}} + \text{ණා} + \text{ති} - \text{අයනාති})$
$\sqrt{\text{ගුප්ත}}$	$(\sqrt{\text{ගුප්ත}} + \text{ඵ} + \text{ති} - \text{ගොපෙති})$
$\sqrt{\text{වද}}$	$(\sqrt{\text{වද}} + \text{අ} + \text{ති} - \text{වදති})$

සහන සඳහන් ක්‍රියාපදවල ධාතු - විකරණ හා ප්‍රත්‍යය වෙන් කරන්න. ධාතුගණය නම් කරන්න.

1. දෙසෙති - $\sqrt{\text{දිස}} + \text{ඵ} + \text{ති}$ - චුරාදිගණය
2. කරොතති -
3. බන්ධති -
4. ජානාති -
5. භුක්ඤ්ඤති -
6. ගායති -
7. දික්කති -
8. කිණාති -
9. කපිරති -
10. විණාති -

19.2. අභ්‍යාසය

(අ) ඉහත ගාථා කියවා සහන සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියන්න.

1. ධම්මකිත්ති මහාපාමි කසාරඤ්ඤා සමයේ විභාසි.
2. සො රාජා කසම්. පුරේ රජමකාසි
3. ධම්මකිත්ති සංඝ රාජා කසම්. වංසේ ජාතො.
4. ජනානුරාගවර්තස්ස කතතා කසා සිසො
5. සො කසම්. පුරේ වසනොතා තං ගන්ථං අකාසි.

(ආ) ක්‍රියාපදයක ප්‍රත්‍යයක් ධාතුවයි. $\sqrt{\text{හ}}$ (හවති) $\sqrt{\text{රුට}}$ (රුඤ්ඤති) ආදිය ධාතුවයි. මේ ධාතුවක් විගතකී ප්‍රත්‍යය එක්කරන විට අනුරූප තවත් ප්‍රත්‍යයක් එක් වේ. ඒවා විකරණ නම්. $\sqrt{\text{හ}} + \text{අ} + \text{ති} >$ හවති: $\sqrt{\text{රුට}} + \text{අ} + \text{ති} >$ රුඤ්ඤති ආදියෙහි ඇති අ. අභි ආදියයි. මේ විකරණයන් එක්වන ආකාරය අනුව ධාතු කොටස් 7 කට බෙදේ.

ධාතුගණය	ධාතු	විකරණය	ප්‍රත්‍ය	පද
1. හුවාදි ගණය	$\sqrt{\text{හ}}$	+ අ	+ ති	හවති
2. රුධාදි ගණය	$\sqrt{\text{රුටි}}$	+ අ	+ ති	රුඤ්ඤති
3. දිවාදි ගණය	$\sqrt{\text{දිවු}}$	+ ය	+ ති	දිබ්බති
4. ස්වාදි ගණය	$\sqrt{\text{ස්ව}}$ ප + $\sqrt{\text{අප}}$	+ ණා + අණා + ණො	+ ති + ති + ති	ස්වණාති පාස්වණාති ස්වණොති
5. නිශාදි ගණය	$\sqrt{\text{නි}}$	+ ණා	+ ති	නිණාති
6. කතාදි ගණය	$\sqrt{\text{තනු}}$ $\sqrt{\text{කර}}$	+ ඔ + ඩිර	+ ති + ති	කතොති කයිරති
7. චුරාදි ගණය	$\sqrt{\text{චුර}}$	+ ඵ + අය	+ ති + ති	චොරෙති චොරයති

(ඉ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලයට නගන්න.

1. භුවනෙකභුජ නරිඤ්ඤ පුන්දරගිරි පුරෙ රජ්‍යමකායි.
2. ධම්මනිකති මහාසාමි ආරක්‍ෂකයංස පමුබො අහොයි.
3. කසා කිකතිසොසො සබ්බජඵ පඤ්ඤි.
4. කසා මහාසාමියා අතිජාත සියොසො අහොයි.
5. සො සිහලදීපෙ කච්ඡු පමුබො අහොයි.
6. පෙරො මාලතිමාලසෙලෙ අජ්ඣාචයි.
7. සො ඤාණසුමෙරුමඤ්ඤා ධම්මොදදිං මඤ්ඤි.
8. තද ගංගාසිරිපුරං අතිඵ සම්මාං අහවි.

(ඊ) මේ කුවා ගාථාව කියවා බලන්න.

ඵසො යකෙඛා
අයං මනුසො
යකෙඛා දකෙඛා
නරො කුපිතො

මේ ගාථාවේ අදහස මෙසේ දැක්විය හැකියි.

මේකා රකුසා
මේකා මිනිසා
රකුසා දස්සයි
මිනිසා කම්මැලියි.

පහත දැක්වෙන වාක්‍ය ගලපා ඔබත් ගාථාවක් රචනා කරන්න.

(අ) දෙවො වයාති (වැස්ස වහිනවා) උදකං සඤ්ඤති (වතුර ගලනවා) පුණ්ණෙ රහදෙ - පදුමං විකසති (පිරුණු ජලාසේ පිපුම පිපෙනවා)

(ආ) පදුමං විකසති (පිපුම පිපෙනවා) ගණ්ඩො වායති (සුවඳ හමනවා) සීල පුග්ගො තපෙච වායති (සිල් සුවඳක් ඒ වගේ හමනවා)

19.3. ව්‍යාකරණ

19.3.1. ආබ්‍යාතය

ධාතුවකට ආබ්‍යාත ප්‍රත්‍යයක් එක්වීමෙන් අබ්‍යාත පදයක් සෑදේ.

උදාහරණ:

පව + ති - පවති
පව + නති - පවනති

ආබ්‍යාත ප්‍රත්‍යයකින්

1. (එක, බහු) වචනභේදය
2. (උක්තම, මධ්‍යම, ප්‍රථම) පුරුෂ භේදය
3. (කර්තෘ, කර්ම, භාව) කාරකභේදය
4. (අතීත, වර්තමාන, අනාගත) කාලභේදය
5. (අත්තනෝ, පරයා) පද භේදය පැවසෙයි.

1. වචනභේදය

ධාතුව	එකවචන ප්‍රත්‍යය	එකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
√පව	+ ති	පවති	+ නති	පවනති
	+ යි	පවයි	+ ථ	පවථ
	+ ඕ	පවාමි	+ ම	පවාම
	+ තෙ	පවතෙ	+ නෙත	පවනෙත
	+ යෙ	පවයෙ	+ වෙත	පවවෙත
	+ ඵ	පවේ	+ ආමයෙ	පවාමයෙ

වචන භේදය යනු එක වචන බහු වචන භේදයයි. ආබ්‍යාත විභක්ති ප්‍රත්‍යමාලා ප්‍රථම මධ්‍යම උත්තම වශයෙන් යුගල කල විට එක් එක් යුගලයේ පළමු වැනි ප්‍රත්‍යයෙන් එක වචනය ද දෙවැනි ප්‍රත්‍යයෙන් බහු වචනය ද පැවසේ.

2. පුරුෂ භේදය

පුරුෂ භේදය යනු ප්‍රථම පුරුෂ, මධ්‍යම පුරුෂ උක්තම පුරුෂ යන භේදයයි. ආබ්‍යාත ප්‍රත්‍ය මාලාවල පිළිවෙළින් පළමු දෙවැනි තෙවැනි යුගලයන් ප්‍රථම පුරුෂ මධ්‍යම පුරුෂ හා උක්තම පුරුෂ බව ප්‍රකාශ කරයි.

ධාතුව	ප්‍රථම පුරුෂ ප්‍රත්‍යය	ප්‍රථම පුරුෂ පදය	මධ්‍යම පුරුෂ ප්‍රත්‍යය	මධ්‍යම පුරුෂ පදය	උක්තම පුරුෂ ප්‍රත්‍යය	උක්තම පුරුෂ පදය
√පව	+ ති	පවති	+ යි	පවයි	+ ඕ	පවාමි
	+ නති	පවනති	+ ථ	පවථ	+ ම	පවාම
	+ තෙ	පවතෙ	+ යෙ	පවයෙ	+ ඵ	පවේ
	+ නෙත	පවනෙත	+ වෙත	පවවෙත	+ ආමයෙ	පවාමයෙ

3. කාරක භේදය

කාරක භේදය යනු කර්තෘ කාරක, කම් කාරක, භාවකාරක භේදයයි. කේවල ආබ්‍යාත ප්‍රත්‍යයන් සියල්ල කර්තෘ කරකයෙහි වේ. කර්මකාරකය හා භාවකාරකය ප්‍රකාශ කරන්නේ ආබ්‍යාත ප්‍රත්‍යයට මුලින් කර්මකාරක ප්‍රත්‍යයක් යෙදීමෙනි.

ධාතුව	කර්තෘකාරක ප්‍රත්‍යය	කර්තෘකාරක පදය	කර්මකාරක ප්‍රත්‍යය සහිත ප්‍රත්‍යය	කර්මකාරක/භාවිත කාරක පදය
√ පව	+ ති	පවති	+ ය + ති	පවති
	+ නති	පවනති	+ ය + නති	පවතින
	+ යි	පවයි	+ ය + යි	පවයි
	+ ථ	පවථ	+ ය + ථ	පවථ
	+ ඕ	පවාඕ	+ ය + ඕ	පවවාඕ
	+ ම	පවාම	+ ය + ම	පවවාම

4. කාලභේදය

කාලභේදය යනු අතීත චරිතමාන අනාගත යන භේදයයි.

5. පදභේදය

පද භේදය යනු අක්ෂරානුප්‍රාස පරිණාමය යන භේදයයි. ප්‍රත්‍යය මාලාවල පූර්ව ප්‍රත්‍යය හය පරිණාමය පසු ප්‍රත්‍ය හය අක්ෂරානුප්‍රාස පදයි.

19.4. පරිවය

(අ) ධාතූ මූලිකව බොහෝ පද සෑදේ ඉන් සමහරක් මෙසේ ය.

ධාතුව

√ පව - පිපිමෙහි

ත්‍රිසාරය

√ පව + ති - පවති - පිපියි.

√ පව + නති - පවනති - පිපිත්

පූර්වත්‍රියා

√ පව + ඉ + නි - පවිනි - උයා

√ පව + ඉ + නින - පවිනින - උයා

√ පව + ඉ + තුන - පවිතුන - උයා

වි √ පව + ය - විපවි - පැයි

තුමනන ත්‍රියා

√ පව + ඉ + තු - පවිතු - උයන්ව

√ පව + ඉ + තවෙ - පවිතවෙ - උයන්ව

√ පව + ඉ + තුයෙ - පවිතුයෙ - උයන්ව

√ පව + ඉ + තායෙ - පවිතායෙ - උයන්ව

වර්තමාන කෘදන්ත

√ පව + න - පවන - උයන

√ පව + මාන - පවමාන - උයන

අතීත කෘදන්ත

√ පව + ඉ + ත - පවිත - ඉපු

ශ්‍රේණිකාලීය කෘදන්ත

$\sqrt{\text{පව}} + \text{න}$	- පවන	- පිසින
$\sqrt{\text{පව}} + \text{ක}$	- පවක	- උයන
$\sqrt{\text{පව}} + \text{ඉ} + \text{තබ්බ}$	- පව්තබ්බ	- පිසිය යුතු
$\sqrt{\text{පව}} + \text{අතීය}$	- පවතීය	- පිසිය යුතු

$\sqrt{\text{කර}}$, $\sqrt{\text{මර}}$ යන ධාතුවලින් විවිධ පද සාදා ඒවා යොදමින් වාක්‍ය 20 ක් තනන්න.

(ආ) පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියන්න.

1. ආබ්‍යාන පදයක් සෑදෙන්නේ කෙසේ ද?
2. ආබ්‍යාන පදයකින් පැවසෙන අර්ථයේද නම් කරන්න.
3. වර්තමාන ආබ්‍යාන ප්‍රත්‍යය මාලාව අනුපිළිවෙළින් දක්වන්න.
4. $\sqrt{\text{පව}}$ ධාතුව ව්‍යාකෘත අත්‍යතො පද හා පර්යාපදයන්හි සම්පූර්ණයෙන් වර්තමාන දක්වන්න.
5. ධාතූගණ පිළිවෙළින් නම් කර උදාහරණය බැගින් දෙන්න.

(ඉ) නීයකතී ආබ්‍යාන ප්‍රත්‍යයන් අතීත කාලය පවසයි.

පර්යාපද ප්‍රත්‍යය මාලාව			පර්යාපද ආබ්‍යාන සෑදෙන අන්දම				
පූරුෂ	එකවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	ධාතුව	එකවචන ප්‍රත්‍යය	එකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
පද්ම	ආ	ඌ	$\sqrt{\text{පව}}$	ආ	අපවා	ඌ	අපවු
මණ්ඩම	ඔ	ඤ		ඔ	අපවො	ඤ	අපවඤ
උත්තම	අ	මා		අ	අපව	මා	අපවමා

අත්‍යතො පද ප්‍රත්‍යය මාලාව			අත්‍යතො පද ආබ්‍යාන සෑදෙන අන්දම				
පූරුෂ	එකවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	ධාතුව	එකවචන ප්‍රත්‍යය	එකවචන පදය	බහුවචන ප්‍රත්‍යය	බහුවචන පදය
පද්ම	ඤ	ඤ්ඤ	$\sqrt{\text{පව}}$	ඤ	අපවඤ්ඤ	ඤ්ඤ	අපවඤ්ඤ
මණ්ඩම	සෙ	ච්ඤ		සෙ	අපවසෙ	ච්ඤ	අපවච්ඤ
උත්තම	ඉ	මඤ්ඤ		ඉ	අපවච්ඤ	මඤ්ඤ	අපවමඤ්ඤ

$\sqrt{\text{ඉ}}$ $\sqrt{\text{උභ}}$ $\sqrt{\text{වච}}$ ධාතු නීයකතී ආබ්‍යානයෙහි වර්තමාන.

19.5 ධාරණය

පහත දැක්වෙන බාලාවතාර පාඨ වාචෝද්ගුහණය කරන්න.

- (අ) කර - කරණ - නනාදිනො ඔසිරා තනු ඉවෙවමාදිහි ධාතුහි කතති ඔසිරානොනති. යදදිනා ධාතුරයා ලොපො - කසිරති. උත්තමොනාරො වෙති ධාතුවකාරයා උත්තං වා. රලොපො - උයා වො - දවිනෙත බභියං - කුබ්බතති තරොනතිවා. අත්තනො පදෙ - තුරුතෙ කුබ්බතෙත ඉව්වාදි. කමෙම යො ඉවණණාගමොවාති ඉර්ආගමො වා යයා දවිනෙත - කරියානෙ, කරියානෙත. පකෙබ් ර ලොපො - කයානෙ වාතෙව කරයා කායතමස්සතිමි. අස්සතිමි පරෙ කරයා කායාදෙසෙ වා හොති. යදදිනා රියා රයො අකාපි අකරි අකාසුං අකරුං ඉව්වාදි. ලොපො හවියානතිමි යායොතෙව. කරයා තයාචයයා නාහො ති කරයා කාහො යායා ලොපො ව වා කාහති කරියාතිතාදි - තනාදි.
- (ආ) චුර පෙයො - කාරිතානිතෙව. වරාදිනො ණෙණයා චුරාදිහි ණෙණයා විකරණා හොනති තෙසං කාරිත සක්ක ව. ණා ලොපො චුභි. වොරෙතාදි. චුරාදි.

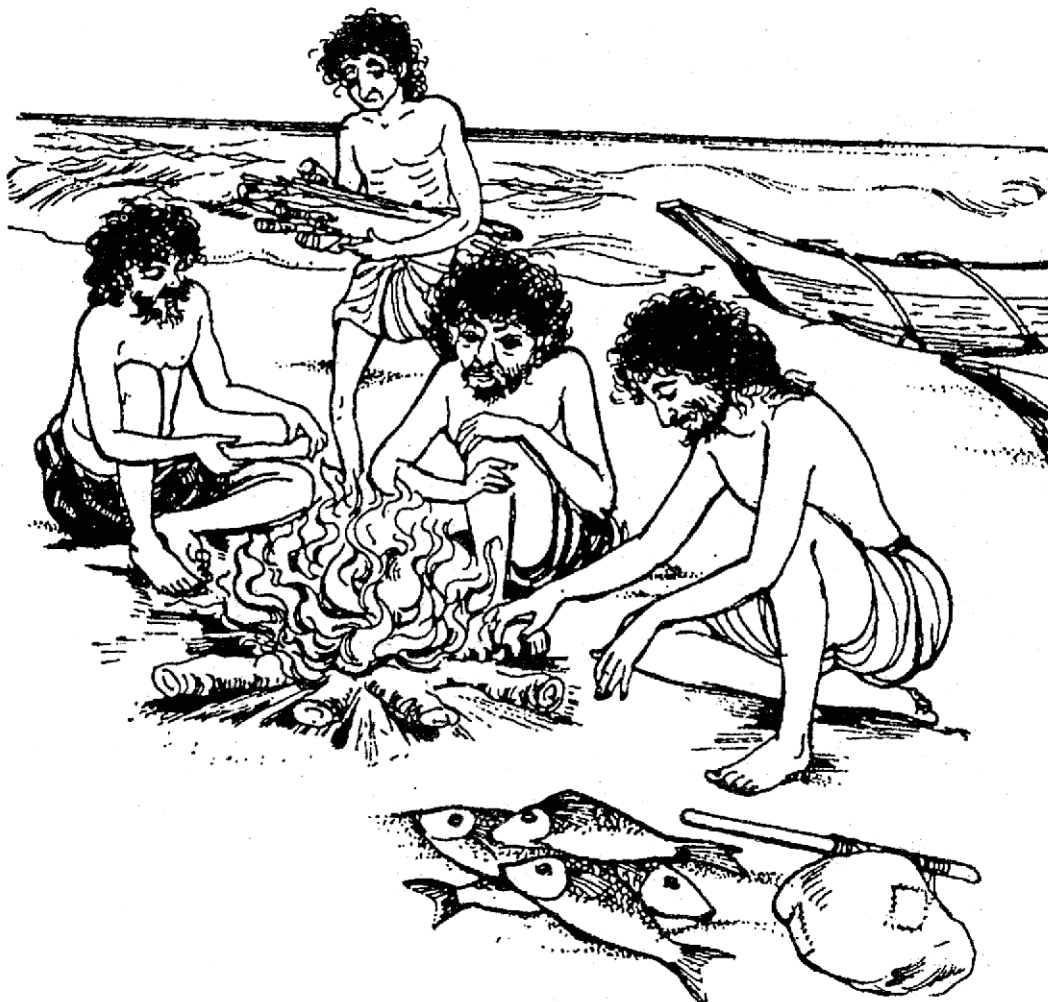
19.6 අත්වැල

ලක්ඛි (ලක්ඛම්)	- සිරිකත
භුවනෙතගුජ	- බුවනෙත බාහු
වරුරු සඤ්ජර ගිරිසරං	- (වාරු + උරු) මනහර මහත් ශුභපථිත (යාපහු) පුරයෙහි
පුටහතතසෙල	- පළාබත්ගල
පරම්පරානුගත	- (පරම්පරා + අනුගත) සහ පරපුරෙන් පැවතෙන
වෙයාචංසො	- වෙච්ඡාවණි (එනම් වංසය)
ධම්මකිත්තිරිත	- (ධම්මකිත්ති + ඊරිත) ධම්මකිරිති යයි කියන ලද
මහාදියාමිඤ්ඤ	- (මහා + ආදි + සාම් + ඉඤ්ඤ) මාහිමිපද
විරොවයිජඨ	- (වි + චුට් + ය + ජඨ) බැබළුනේ ද
සියොරසො	- (සියා + ඔරස) ශිෂ්‍ය පුත්‍ර
අමිත කිත්තිසොසො	- විශාල (කිරිතියක් ඇති)
ගණාදිවාසකය	- (ගණ + ආදි, වාස + අත්තිය) ගණ වැසි පරපුර
තත්තාගමෙ	- (තත්ත + ආගම) තක්කි ගායනා හා ත්‍රිපිටකධම්මය
වතාකරණෙ	- වතාකරන ගායනායෙහි
පසකො	- දක්ෂ
සිහලදිපදිපො	- හෙළදිවට පහතක් බඳු
ජායුදක	- (ජායා + උදක) තුරු සෙවනින් හා සිහිල් දියෙන් (පිරුණ)
මාලතිමාලසෙලෙ	- එනම් අරමෙහි
ධම්මොදධිං	- (ධම්ම + උදධිං) දහම් සපුර
සුඤ්ඤමෙරුමජඨා	- නුවණ නැමැති මට්ටන දත්තෙන්
ආලොලයිජඨා	- කළඹා
ජනානුරාගංවරිතං	- එනම් පොත

20 වන පාඨම ආබ්‍යාන විහකති

20.1 බදො මවෙජා

තද කෙවර්තා තදිය ජාලං තිපිපු. අරෙකො මහා මවෙජා රතිවසෙන අත්තකො මව්චියා සඬිං කිලමානො ආගව්ති. තස්ස සා මව් පුරතො ගව්චමානා ජාලගති. ඝායිතා ජාලං

පරිහරමානා ගතා. සො පන කාමගිඤ්ඤා ලොලමධෙයා ජාලකුච්ඡමෙව පවිඨෙයා. කෙට්ඨා කසා ජාලං පවිඨ්ඨාචං. ඤානා උක්ඛිපිතා මච්ඡං ගහෙතවා අමාරෙභවාච වාලිකාපිඨෙ ඛිපිතා ඉමං අධ්‍යාපෙසු පවිතවා බාදිසාමානි අධ්‍යාපෙ කරොන්ති. සුලං තථෙජන්ති. මධෙයා එතං අධ්‍යාරතාපනං වා සුලථෙධං වා අඤ්ඤං වා පන දුක්ඛං න මං නිලමෙති. යං පන යා මච්ඡි අඤ්ඤං යො නුත ගතොති මයි දෙමනසාං ආපජ්ජති. තදෙව මං බාධති.

20.2. අග්‍යාසය

(අ) පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු පාලියෙන් ලියන්න.

1. කෙ ජාලං ඛිපිංසු ?
2. කො මච්ඡියා යද්ධිං ආගච්ඡති ?
3. සො කථං ආගච්ඡති ?
4. කා පුරතො ගච්ඡි ?
5. යා කසවා ජාලෙ න බජ්ජති ?
6. කො ජාලකුච්ඡයං පාවිසි ?
7. මධෙජ ජාලෙ පවිඨෙයෙව කෙට්ඨා නිං කරිංසු ?
8. තෙ නිං කාතුං වින්තයිංසු ?
9. අථ කෙ නිමකංසු ?
10. තෙ කිමන්තවාය සුලං තච්ඡිංසු ?

(ආ) පහත සඳහන් වාක්‍යවල කළු අකුරින් දක්වා ඇති පද කවර විග්‍රහයක් අර්ථ පටසාදැයි දැක්වන්න.

1. සො මච්ඡියා යද්ධිං කිලුති.
2. සො ජාලෙ ලග්ගි.
3. කසාකො රාජානං ධනං යාවති.
4. යා පුනෙහි පාදෙහි හගවන්තං උපාගමි.
5. විජ්ජු රුක්ඛං අහි විජ්ජානති.
6. රථකාරො ඡහි මාසෙහි එතං වික්කං කාරෙයි.
7. හගවා සන්තාහං එත පලලඨෙක නිසිදි.
8. මනුසායා සඛං සුපන්ති.
9. හික්ඛු බහුන්තං ජනානං හිනාය වරති.
10. කසමිං ගච්ඡන්තො මාරො තං අනුබ්බන්ති.

(ඉ) පාලි භාෂාවෙහි 'සජ්ඨි' පිළිබඳ පරිපූරණ විස්තරයක් ලියන්න.

(ඊ) පහත සඳහන් වාක්‍ය පාලියට නගන්න.

1. පෙර ලක්දිව සිය කෝටියක් මිනිස්සු විසූහ.
2. අනු අට ලක්කයක් මිනිස්සු යුද පිණිස නික්මුණහ.
3. අද අපි එක් දිනකින් ම දඹදිවට යමු.
4. උපාසකයා කෙට්ටක් සමන්තිර මත මුනි සිරිපා වැන්දේ ය.
5. ඉදින් තමාට සමාන අයෙක් නො ලැබෙන්නේ නම් තනිව හැසිරෙන්න.
6. යමෙක් මහලු මව පෝෂණය නොකරයි නම් ඔහු පිරිහේ.
7. සුර්යයා අස්තයට ගිය විට මිනිස්සු පහන් දල්වත්.
8. නිසාගෝතමිය නිබ්බුතපදය කී කල සිදුහත් කුමරු ඇයට මුතුහර යැවීය.
9. මම සිතල නැසීම සඳහා සිවුර පොරවමි.
10. හික්ඛුන් වහන්සේලා සිරුර පැවැත්ම සඳහා පිණිසාකය වළඳත්.

(උ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලට නගන්ත.

1. පීලවා දිට්ඨි ව අනුපගමි දසානෙන සම්පන්නො හුන්වා කාමෙසු ගෙඩි විනෙයා යො ජාතු ගබ්බසෙයා නහි එති.
2. දුක්ඛස්සත්තා සබ්බො පාඨිනො නිද්දුක්ඛා ව හයස්සත්තා සබ්බො පාඨිනො නිබ්බයා ව යොකස්සත්තා සබ්බො පාඨිනො නියොකා ව හොන්තු.
3. සබ්බො දෙවා අමෙහති එක්කාවතා සමිත්තං පුඤ්ඤ සම්පදං සබ්බො සම්පත්ති සිද්ධියා අනුමොදන්තු.
4. සද්ධාය දන් දදන්තු. සබ්බද පීලං රක්ඛන්තු.
5. පමාදෙ හයදස්සිවා අස්සමාදරතො හික්ඛු අත්ථං ථූලං සංයොජන් වහං අග්ගිව ගව්ඡති.

20.3. ව්‍යාකරණ

20.3.1 ආඛ්‍යාත විභක්ති

ආඛ්‍යාත විභක්ති 8 කි.

1. වක්තමානා	- කි අන්ති, සි ට, මි ම නෙ අන්තෙ, යෙ වෙහ, එ ආමසෙ
2. හවිස්සන්ති	- සාහි සාහන්ති, සාසි සාසථ, සාසාමි සාසාම, සානෙ සානෙතෙ, සාසෙ සාසවෙහ, සාං සාසාමෙහ
3. (භූත) අස්සන්ති	- ඊ උං, ඔ තථ, ඉං මහා, ආ උං, සෙ වහං, අ මෙහ
4. (අනාස්තන්ති) නිස්සන්ති	- ආ උං, මි, තථ, අ, මහ, තථ, තද්ධං, සෙ, වහං, ඉං, මහසෙ
5. පරොක්කා	- අ උ, එ තථ, අ මහ, තථ, රෙ, තෙවා වෙහා, ඉ මෙහ
6. කාලානිපන්ති	- සාසා සාසාසු, සොසා සාසථ, සාසං සාසමහා, සාසථ සසිංසු, සාසෙසෙ සාසවෙහ, සසිං සාසාමහසෙ
7. සන්තමි	- එය්‍ය එය්‍ය්‍යං, එය්‍යාසි එය්‍යාථ, එය්‍යාමි එය්‍යාම, එථ එරං, එතො එය්‍යාවෙහා, එය්‍යං එය්‍යාමෙහ
8. පඤ්චමි	- තු අන්තු, හි ට, මි ම, තං අන්තං, සු වෙහා, එ ආමසෙ

20.4. පරිවය

(අ) පහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලට නගන්ත.

1. ආඛ්‍යාතං ධාතුස්ස ව පරිවයස්ස ව එකිභාවෙන සිද්ධති.
2. ආඛ්‍යාතං කාලහෙදං දසොති.
3. ආඛ්‍යාතං නිරියං වා හවන් වා පකාසෙති.
4. ආඛ්‍යාතස්සවියා අට්ඨවිධා හොන්ති.
5. පච්චුස්සන්තෙ කාලෙ වක්තමාන විභක්ති හොති.
6. පච්චුස්සන්තෙ කාලෙ ආණ්ණකියං ව ආසිට්ඨෙ ව පඤ්චමි විභක්ති හොති.
7. අනුක්කකාලෙ අනුමනියං ව පරික්කපො ව සත්තමි විභක්ති හොති.
8. අතීතෙ අපච්චකෙහි පරොක්කා විභක්ති හොති.
9. භියොපාභුති අතීතෙ භියත්තති විභක්ති ව අස්සාභුති අතීතෙ අස්සන්ති විභක්ති ව හවන්ති.
10. අනාගතෙ කාලෙ හවිස්සන්ති විභක්ති හොති.
11. ක්‍රියාත්පන්නෙ අතීතෙ කාලානිපන්ති හොති.
12. කෙන වා කාරනෙන ක්‍රියාය අහවන් දසොතුං කාලානිපන්ති විභක්ති යොජෙ ති.
13. බාලාවකාරො ජනකාබ්‍රුද්ධිද්ධිං කරොතු.

21. උපග්‍රහණය

බාලාවතාරෝ II

බාලාවතාරයෙහි සන්ධිකාණ්ඩයේ සූත්‍ර හා වාක්‍ය පහත දැක්වේ.

I සරසන්ධි

01. ලොක + අග්‍යො

ඉත්තසම්.

පබ්බිමංකොට්ඨකමයුරං සරෙන විභොජයෙ 19 නි පුබ්බිබ්බාසුත්තං සරතො පුඨකතායංති.

සරාසරෙ ලොපං 20

අනන්තරෙ සරෙපරෙ සරා ලොපං පජ්ජොතති.

තපස පරං යනො 21 නි

අයුරො බ්බාසුත්තො පරකිරං තෙනබ්බො ලොකග්‍යො.

සරෙත්තසම්. ඔපසිලෙසිකොකාසසත්තම්. තතො වණ්ණං - කාලවංචිධානෙ කාරියං න භොති.

යථා: මං - අභාසීති

පමාද මත්‍ර සුසුත්තකිත්තාදි ගාථායං ජනා - අසුමාදංති ව

එවං සබ්බසන්ධිසු

අනන්තරං පරස්ස සරස්ස ලොපං වසබ්බිති. තස්මා අනෙත පුබ්බිස්ස ලොපො ඤයති තෙනෙව සත්තම්භිද්ධියං පරතාපි ගම්‍යතෙ.

සරෙත්තසධිකාරො.

02. පන + ඉමෙ, පන + ඉමෙතිහ

සරා ලොපං ඉතෙව.

වා පරො අසරුපා 22

අසමාන රූපා සරමිතා පරො සරො වා ලුප්‍යතෙ. පනමෙ, පනිමෙ.

03. බ්බසුස්ස + ඉව, න + උපෙතිධ

කම්‍භාසවණ්ණං ලුතෙත 23

සරෙ ලුතෙත පරසරස්ස කම්‍භි අසවණ්ණො භොතිති ඉ. උ ඉවෙව් තෙසං ධාතාසන්නප්පා එ ම.

බ්බසුස්සෙව, නොපෙති.

04. තත්‍ර + අයං, යාති + ඉධ, බ්බු + උපකාරංසද්ධා + ඉධ, තථා + උපමං තොත්තසම්.

දීඝං 24

සරෙ ලුතෙත පරො සරො කම්‍භි ධාතාසන්නං දීඝං යාති

තත්‍රායං, යාතිධ, බ්බුපකාරං, සද්ධිධ, තථුපමං.

05. කිංසු + ඉධෙත්තත්‍ර

පබ්බොච 25

සරෙ ලුතෙත පුබ්බො ව කම්‍භි දීඝං යාති.

කිංසුධ.

06. තෙ + අස්, තෙ + අහං තෙහල්

යමෙදුන්නයාදෙයො 26

සරෙ පරෙ අන්නයා ඒකාරයා කවි යො ආදෙයො හොති.
තාස්.

දියං 27 නි

බ්‍යඤ්ඤානෙ පරෙ කවි දියො ත්‍යාහං
කවිති නිං - තෙහල්

07. යො + අයා, අනු + එතිත්තාහල්

වමොදුන්නානං 28

සරෙ පරෙ අනෙකාරකාරානං කවි වො ආදෙයො හොති.
යායා, අනෙති
කවිති නිං - තයස්ස, සමෙතායස්මා

08. ඉධි + අහංතිධි

දෙ ධයා ව 29

සරෙ පරෙ ධයා කවි දෙ හොති.

දියෙ

ඉද්දහං

කවිති නිං - ඉධෙව

විකාරෙත බ්‍යඤ්ඤානෙති - ඉද ගිකඛවෙ

09. පති + අත්තං, වුත්ති + අයොතිහ.

ඉවණ්ණො යං න වා 30

සරෙ පරෙ ඉවණ්ණො යො න වා හොති. කත යකාරයා නියා

යනො වං නි 31 නි

කවි වාදෙසෙ

පරදෙවහාවො ථානෙ 32 නි

සරතො පරබ්‍යඤ්ඤානො යානායත්තවයා අතිකං

පච්ඡන්තං, වුත්තයා

න වා නි නිං - පච්ඡති

එහල්

කවි පටි පතිසො 33 නි

පතිසා පටි.

විණ්ණානානං සබ්බස්මිද්ධරයා සංගහනස්මි.

10. යථා + එවෙතිහ

එවාදියා ටි - පනො ව රයො 34

සරතො පරයා එවයො දි එකාරො ටිත්තං න වා යාති. පුනො ව යානායත්තං
රයා.

යථෙව, යථෙව

11 න + ඉමයා, නි + අධිතිකං, ලුහු + එයාති අත්ත + අත්ථං, ඉතො + ආයති තස්මා
+ ඉහ, සබ්බි + එව, ඡ + අභිසංඝ, පුච්ච + එව, පා + එවෙතිහ

වානෙව

යවමදනතරලා වාගමා 35

සරෙ පරෙ යාදයො ආගමා වා. හොනති චකාරෙන ගොව
තයිමයා, තිව්ඨිකං, ලහුමෙයාති, අතඤ්ථං, ඉතොනායති, තයමානිහ, සබ්බිරෙව,
ඡලභිඤ්ඤ, පුථගෙව

රසසං 36 නි

බ්‍යඤ්ඤානෙ පරෙ කවි රසො
පගෙව.

වාති කිං - ඡ අභිඤ්ඤ, පුතථව, පාථව ඵණ්

සරෙ කවිති

සරානං පකති හොති, සයාරුපමෙ ව න විකාරොත්තසෙවා

12 අභි + උග්ගතොත්තසු

අබ්බො අභි 37 නි

අභියා අබ්බො

අබ්බුග්ගතො

සරසඨි

II ව්‍යඤ්ඤන සන්ධි

බ්‍යඤ්ඤනෙත්තසධිකාරො
කවිථිකෙව

13 යො + හිකු, කවිථිත්ත + කිං, ජානෙම + නිහ.

ලොපඤ්ඤ නත්තාකාරො 38

ව්‍යඤ්ඤනෙ පරෙ සරානං කවි ලොපො හොති තත්ත පුත්තෙ යානෙ අකාරාගමො.

චකාරෙන ඔකාරුකාරාපි

සහිකු, කවිථිනොකිං, ජානෙමුතං

කවිථිති කිං - යො මුති

14 උ + සොසො, ආ + බාතං නිහ.

දෙවනාවො යානෙ. ඉතෙව

විග්ගෙ සොසාසොසානං තනිය පඨමා 39

විග්ගෙ සොසාසොසානං චතුස්ථිත්තියානං තබ්බිග්ගෙ තනිය පඨමා යථාසම්බන්ධං පුත්තෙ
යානෙ ආත්තං යනති.

උග්ගොසො

රසො - අකම්බාතං

15. පර + සහයා, අතිපා + බොතිහ

කවි ම බ්‍යඤ්ඤනෙ 40 නි

ඔකාරාගමො

පරොසහයා,

ගාගමො ව 41

අතිපාගොබො

16. අව + නඤ්ඤා'ත්තසු

ම අවයො 42 නි

කවි අවයා ම

මනඤ්ඤා

කවිති කිං - අවසුසසතු

බ්‍යඤ්ඤන සන්ධි

III නිග්ගහිත සන්ධි

17. නිග්ගහිත කාමිකාරො

නිං + කතො, සං + ජාතො, සං + පිතො, තං + ධනං, තං + මිත්තං.

විග්ගහනං වා පලො 43

විග්ග බ්‍යඤ්ඤානෙ පරෙ ඛිත්‍යා තබ්බගතො වා හොති.

නිධිකතො, සඤ්ඤාතො, සංඝිතො, තන්ධනං, තමිත්තං.

වානි නිං - ත තං කම්මං.

වාකාරෙතෙව ලො ලො ව - පුලලිඛිං වා කාමිකාරො.

18 එවං + අයා, එතං + අවොවෙතිහ.

මද සරෙ 44

සරෙ පරෙ ඛිත්‍යො මද වා හොති.

එවමයා, එතදවොච

වානි නිං - මං අච්ඡිති

19 තං + එව, තං + හිංතිහ

එ හෙඤ්ඤං 45

එකාරෙ හෙ ව පරෙ ඛිත්‍යො ඤෙ වා හොති,

දවිත්තෙ තඤ්ඤෙ ව - තමෙව, තඤ්ඤි - තංහි

20 සං + යොගොතිහ

ස යෙව 46

සකාරෙ පරෙ තෙන සහ ඛිත්‍යො ඤෙ වා හොති.

දවිත්තෙ

සඤ්ඤාගො - සංයොගො.

21 චක්ඛු + අනිච්චං, අච + සිරොතිහ.

ආගමො 47

ක්ඛිච්චෙව

නිග්ගහිතං ව 48

සරෙ බ්‍යඤ්ඤානෙ වා පරෙ කච්චි ඛිත්‍යොගමො හොති.

චක්ඛුං අනිච්චං, අචංසිරො.

22 විදුතං + අග්ගං, තාසං + අභංතිහ

ක්ඛිච්ච ලොපං 49 නි

සරෙ ඛිත්‍යොලොපො

විදුතග්ගං

දීඝෙ - තාසාහං.

23 බුද්ධානං + සාසනං, සං + රාගොතිහ.

බ්‍යඤ්ඤානෙ වෙ 50 නි

ඛිත්‍යොලොපො

බුද්ධාන සාසනං

දීඝෙ - සාරාගො

24. බීජං + ඉවේතිහ

පරො ඩා සරො 51
බිඤ්ඤා පරො සරො ඩා ලුප්පනෙ.
බීජංච

25. එවං + අසොතිහ

බ්‍යඤ්ඤා ච විසංයොගො 52
බිඤ්ඤා පරෙ සරෙ ලුප්පනෙ සංයොගො බ්‍යඤ්ඤා විනට්ඨ සංයොගො භොතිති
පුබ්බසලොපො.
එවංස
නිශ්චිත සත්ථි

IV වොම්සාක සත්ථි

අනපදිධ්‍යානං චිත්තයොගනො 53
ඉධානිද්ධිධා සත්ථියො චුත්තානුසාරෙන ඤෙය්‍යා.
යථා

26. යදි + එවං, බොධි + අධ්‍යාතිහ.

යාදෙසෙ: ඉමිතා සුත්තන
දසකාර සංයොගස්ස ඡො 54
ට්ඨකාර සංයොගස්ස කෙධා 55
භික්ඛෙ
යඤ්චං, බොජ්ඣංගිතා.
අසද්ධිස සංයොගෙ එකසරුපතා ච

27. පරි + එසනාතිහ

යාදෙසෙ:
රතාරස්ස යො 56
පයොසනා
විඤ්ඤානං බ්‍රහ්මානං විපරික්ඛා ච.

28. ස + රති, ඉති + එවං, සා + ඉත්ථි, බුසා + එව, බ්‍රහ්ම + ආබාධො, අධි + අභවි,
සුඛං, දුක්ඛං, ඵ්ථොතිහ

මාගමො සකාරෙ අකාරස්ස උ ච 57
යාමරති.

ඉස්ස වො 58
ඉත්ථෙවි.

පරලොපෙ අකාරස්ස ඔ 59
යොත්ථි

මාගමෙ පබ්බරස්ස ච එකාරස්ස ඉ 60
බුසමිච

වාදෙසෙ භවිකාර විපරිසයො 61
බව්භාබාධො

අධිස්ස කථි අඤ්චා 62
දීසෙ
අඤ්චාභවි

බිඤ්ඤා මකාරස්ස ච එ 63
සුඛෙ දුක්ඛෙ ඵ්ථෙ

- 29 රදනං ලො 64
පළිබොධො, පරිළාහො
30. පරෙ ඛිත්තනො වා පරෙ ඛිත්තනො කථි මො 65
මම් අභාසි, බුද්ධම් පරණම්,
පුබ්බො මො පරං න තොතබ්බො, අසුඤ්ඤා
ඛිත්තනො පරපරානම්ඤ්ඤාපරතාපි 66
- 31 කං + ඉම්නා, එවං + ඉමං, කිං + අනංකිත
ඉයා අ 67
තදම්නා
ඉයා උ, අකාරයා ව එ 68 ඛිත්තලොපාදෙ 69
එවුමං, තෙහං
වාක්ඛා පුබ්බවිචාරණත්ථං ඡන්දනානිත්ථානි
වණ්ණලොපොපි 70
- 32 පටිපට්ඨාය + යොනියොකිත
පුබ්බං ය ලොපො 71
පටිපට්ඨායොනියො
- 33 අලාසුත්තාදෙ අකාරලොපො 72.
ලාසුතිසිද්ධන්ති පිලාපලවන්ති
- 34 වුත්තගෙධාය විතාරොපි 73
අකරමහපෙතෙ ත්ථාදෙ සත්තාරෙ ගරුතො එකාරයා ඉම්නා ලුහු අකාරො අකරමහපෙතෙ
තිත්ථං.
අක්ඛරනියමො ඡන්දං 74
ගරුලුහු නියමො භවෙ වුත්ති 75
දිසො සංයොගාදි පුබ්බො
රයොසාතු ගරු: 76 ලහතු රයොසා 77
යථා
ආ, අයා, අං අ
එව මඤ්ඤාපි විඤ්ඤායා
සංගිතා, තත්තියා ගිතා
සගිතොති ව එණ්ණානං
සත්තධම්මවිධානතො 78
වොමිසාසක සත්ථි